

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра обліку та оподаткування

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему: Обліково-аналітичні забезпечення управління основними засобами
ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0712-оа-1
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньої програми «Облік і аудит»

М.Ю. Островський

Керівник: к.е.н., доцент Скорнякова Ю.Б.

Рецензент: д.е.н., професор Варламова І.С.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічний
Кафедра обліку та оподаткування
Рівень вищої освіти магістр
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____ Н.М. Проскуріна
«____» _____ 2023 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ

Островському Михайлу Юрійовичу

1. Тема роботи: Обліково-аналітичні забезпечення управління основними засобами ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». керівник роботи Скорнякова Юлія Борисівна, д.е.н., доцент, затверджені наказами ЗНУ від 01.05.2023 р. № 650-с, від 18.09.2023 №1446-с.

2 Строк подання студентом роботи 1 грудня 2023р.

3. Вихідні дані до роботи: спеціальна література, законодавчі та нормативні акти, облікові дані та дані фінансової звітності підприємства.

Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): розглянути проблематику ідентифікації економічної категорії «основні засоби», систематизувати теоретико-нормативні основи обліку та аналізу основних засобів підприємства, дослідити процес формування облікової інформації для потреб управління в ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» та розробити пропозиції щодо його вдосконалення, виконати аналіз стану, руху та ефективності використання основних засобів, розробити пропозиції щодо підвищення ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» та підвищення таким чином результативності роботи підприємства в цілому.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): кваліфікаційна робота містить 16 рис., 34 табл. і 17 формул.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1	к.е.н., доцент Скорнякова Ю.Б.	19.08.2023	19.08.2023
2	к.е.н., доцент Скорнякова Ю.Б.	16.09.2023	16.09.2023
3	к.е.н., доцент Скорнякова Ю.Б.	07.10.2023	07.10.2023

7. Дата видачі завдання: 01.06.2023 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Складання плану роботи, підбір літератури	липень 2023	виконано
2.	Написання вступу	липень 2023	виконано
3.	Виконання першого розділу	серпень 2023	виконано
4.	Виконання другого розділу	вересень 2023	виконано
5.	Виконання третього розділу	жовтень 2023	виконано
6.	Написання висновків	листопад 2023	виконано
7.	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	листопад 2023	виконано
8.	Подання роботи на кафедру	грудень 2023	виконано

Студент _____
(підпис)

М.Ю. Островський

Керівник роботи _____
(підпис)

Ю.Б. Скорнякова

Нормоконтроль пройдено

Нормоконтролер _____

В.В. Сьомченко

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота: 143 с., 3 розділи, 34 табл., 16 рис., 9 додатків, 77 джерел.

ОСНОВНІ ЗАСОБИ, ІДЕНТИФІКАЦІЯ, ОБЛІК, АНАЛІЗ, НАЦІОНАЛЬНІ СТАНДАРТИ ОБЛІКУ, ОРГАНІЗАЦІЯ, АМОРТИЗАЦІЯ, ПЕРВІСНА ВАРТІСТЬ, ЗНОС, ДОКУМЕНТООБІГ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, ФОНДОВІДДАЧА, АКТИВНА ЧАСТИНА ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Об'єкт дослідження – процес обліку та методи аналізу основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку основних засобів, а також проведення аналізу наявності, руху та ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» з метою формування пропозицій щодо підвищення ефективності використання основних засобів та підвищення таким чином результативності роботи підприємства в цілому.

Методи дослідження: системний підхід до вивчення економічних явищ і процесів. Під час виконання дослідження використано загальнонаукові методи пізнання: методи наукового узагальнення, діалектичний метод, методи індукції та дедукції, класифікації, порівняння, наукової абстракції, системного та комплексного аналізу, синтезу.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами з метою підвищення ефективності їх використання та результативності роботи підприємства в цілому. У процесі дослідження

отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

набули подальшого розвитку:

– питання ідентифікації облікової категорії «основні засоби» шляхом визначення ідентифікаційних відмінностей даної категорії від інших складових активів;

– методичне забезпечення організації комплексного аналізу основних засобів шляхом уточнення основних етапів проведення такого аналітичного дослідження за системного підходу.

За підсумками проведено дослідження вдосконалена форма первинного документу «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», розроблено графік документообігу в частині наявності, руху та використання основних засобів для ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», а також обґрунтовано основні напрямки підвищення ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за рахунок інтенсифікації використання основних засобів активної частини.

Застосування на практиці запропонованих автором рекомендацій дозволить підвищити якісний рівень обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами, а також досягти підвищення ефективності їх використання та підвищення таким чином результативності діяльності підприємства. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення якісного рівня обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами, що у підсумку сприятиме підвищенню ефективності функціонування підприємства та зміцненню його конкурентоспроможності.

SUMMARY

Qualification work contains: 143 pp., , 34 tab., 16 fig., 77 references, 9 annex.

FIXED ASSETS, IDENTIFICATION, ACCOUNTING, ANALYSIS, NATIONAL ACCOUNTING STANDARDS, ORGANIZATION, DEPRECIATION, ORIGINAL COST, DEPRECIATION, RECORDING, EFFICIENCY, RETURN OF FUNDS, ACTIVE PART OF FIXED ASSETS

The object of the study is the accounting process and methods of analysis of fixed assets of the Zaporizhzhia Hlebozavod № 5 ALC.

The purpose of the qualification work is to substantiate the theoretical provisions and develop practical recommendations for improving the accounting of fixed assets, as well as conducting an analysis of the availability, movement and efficiency of the use of fixed assets of the Zaporizhzhia Hlebozavod № 5 ALC in order to formulate proposals for improving the efficiency of the use of fixed assets and thus increasing performance of the enterprise as a whole.

Research methods: a systematic approach to the study of economic phenomena and processes. During the research, general scientific methods of cognition were used: methods of scientific generalization, dialectical method, methods of induction and deduction, classification, comparison, scientific abstraction, systematic and complex analysis, synthesis.

The scientific novelty of the obtained results lies in the theoretical and methodological substantiation and solution of a complex of issues related to the improvement of accounting and analytical support for the management of fixed assets in order to increase the efficiency of their use and the effectiveness of the enterprise as a whole. In the process of research, the following scientific results were obtained, which are characterized by scientific novelty:

acquired further developmen

– the issue of identification of the accounting category «fixed assets» by determining the identification differences of this category from other component assets;

– methodological support for the organization of a complex analysis of fixed assets by clarifying the main stages of conducting such an analytical study using a systematic approach.

Based on the results of the study, the form of the primary document «Act of acceptance-transfer (internal movement) of fixed assets» was improved, a document circulation schedule was developed in terms of the availability, movement and use of fixed assets for the Zaporizhzhia Hlebozavod № 5 ALC, and the main directions for improving the efficiency of use were also substantiated fixed assets of Zaporizhzhia Hlebozavod № 5 ALC due to the intensification of the use of fixed assets of the active part.

The practical application of the recommendations proposed by the author will allow to increase the quality level of accounting and analytical support for the management of fixed assets, as well as to achieve an increase in the efficiency of their use and thus increase the effectiveness of the enterprise. The obtained results of the study are aimed at increasing the quality level of accounting and analytical support for the management of fixed assets, which will ultimately contribute to increasing the efficiency of the enterprise's functioning and strengthening its competitiveness.

ЗМІСТ

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

РЕФЕРАТ

SUMMARY

ВСТУП.....10

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-НОРМАТИВНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА
АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Проблематика ідентифікації економічної категорії «основні
засоби»..... 15

1.2 Нормативно-правове регулювання організації обліку основних
засобів підприємств..... 27

1.3 Організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів..... 38

РОЗДІЛ 2 ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ
УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ
ХЛІБОЗАВОД № 5»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства.....45

2.2 Облік наявності, руху та використання основних засобів виробничого
підприємства.....54

2.3 Проблемні питання та вдосконалення обліку основних
засобів..... 70

РОЗДІЛ 3 АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

3.1 Аналіз наявності, стану та руху основних
засобів..... 80

3.2 Аналіз ефективності використання основних засобів та її впливу на
роботу підприємства в цілому.....92

3.3 Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на
підприємстві..... 104

ВИСНОВКИ.....	115
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	121
ДОДАТОК А Оцінка ділової активності та рентабельності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛБОЗАВОД № 5».....	130
ДОДАТОК Б Оцінка фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та оборотності активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛБОЗАВОД № 5».....	131
ДОДАТОК В Акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів.....	132
ДОДАТОК Д Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів	134
ДОДАТОК Е Акт на списання основних засобів.....	135
ДОДАТОК Ж Розроблений графік документообігу основних засобі.....	137
ДОДАТОК И Поліпшений Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів.....	139
ДОДАТОК К Баланс (звіт про фінансові результати).....	141
ДОДАТОК Л Розділ 2 приміток до річної фінансової звітності.....	143

ВСТУП

Основні засоби є невід'ємною складовою функціонування будь-якого сучасного підприємства. Від технічного та технологічного рівня, а також від ефективності використання наявних основних засобів суттєво залежать результати діяльності підприємства, його фінансовий стан та конкурентоспроможність. Формування необхідних основних засобів потребує суттєвих інвестиційних витрат, адже основні засоби, як активи підприємства, відрізняються зазвичай значною вартістю.

Ефективність використання основних засобів підприємства залежить від якісного рівня управлінських рішень, що приймаються на етапах формування та експлуатації основних засобів. Прийняття своєчасних та дієвих управлінських рішень потребує відповідного інформаційного забезпечення, що й актуалізує питання якісного відображення в обліку наявності, руху та використання основних засобів.

Важливою складовою управління основними засобами є також аналіз їх стану, руху та ефективності використання, адже саме за підсумками виконаних аналітичних процедур можуть бути обґрунтовані управлінські рішення, спрямовані на оптимізацію структури основних засобів, підвищення ефективності їх використання та у підсумку на підвищення результативності роботи підприємства в цілому.

Таким чином питання обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами є надзвичайно актуальними та важливими в управлінні будь-яким сучасним підприємством.

Теоретичним, методичним та практичним питанням ідентифікації та облікового-аналітичного забезпечення управління основними засобами присвячені наукові дослідження багатьох вчених-економістів, серед яких О.Г. Агрес, Н.Д. Бабяк, М.І. Бондар, Ф.Ф. Бутинець, Е.П. Гнатенко,

С.М. Гречко, П.Є. Житній, Й.С. Завадський, А.Г. Загородній, О.В. Зінкевич, Н.В. Левицька, А.М. Михайлов, Ю.В. Неміш, А.В. Череп та багато інших. В той же час проблематика інформаційної та аналітичної складових управління основними засобами є достатньо багатогранною, а підприємницьке середовище постійно актуалізує нові запитання та завдання щодо практики такого управління. Це і обґрунтовує необхідність подальших наукових досліджень в площині обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами з метою систематизації, уточнень та розвитку окремих питань.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку основних засобів, а також проведення аналізу наявності, руху та ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» з метою формування пропозицій щодо підвищення ефективності використання основних засобів та підвищення таким чином результативності роботи підприємства в цілому.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені і вирішувалися такі завдання:

- розглянути проблематику ідентифікації економічної категорії «основні засоби»;
- систематизувати теоретико-нормативні основи обліку та аналізу основних засобів підприємства;
- дослідити процес формування облікової інформації для потреб управління в ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» та розробити пропозиції щодо його вдосконалення;
- проаналізувати стан, рух та ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», а також дослідити вплив факторів, пов'язаних із основними засобами, на результативність роботи підприємства в цілому;
- розробити пропозиції щодо підвищення ефективності використання

основних засобів та підвищення таким чином результативності роботи підприємства в цілому.

Об'єкт дослідження – процес обліку та методи аналізу основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

Предмет дослідження – сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами виробничих підприємств.

Для досягнення поставленої мети були використані наукові методи, які застосовуються при вивченні соціально-економічних процесів і явищ, а саме: методи наукового узагальнення (при дослідженні проблематики ідентифікації економічної категорії «основні засоби»), діалектичний метод (при дослідженні теоретико-нормативних основ обліку та аналізу основних засобів підприємства), методи індукції та дедукції, класифікації, порівняння, наукової абстракції, системного і комплексного аналізу та синтезу (при дослідженні наявного на підприємстві процесу формування облікової інформації для потреб управління), методи системного та комплексного аналізу (при виконанні аналізу стану, руху та ефективності використання основних засобів), методи критичного аналізу та синтезу (з метою виокремлення ідентифікаційних відмінностей основних засобів від інших складових активів, задля систематизації основних етапів аналізу основних засобів, а також в ході вдосконалення первинних документів щодо руху основних засобів та формування документообігу в частині наявності, руху та використання основних засобів) та ін.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні та вирішенні комплексу питань, пов'язаних з удосконаленням обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами з метою підвищення ефективності їх використання та результативності роботи підприємства в цілому.

У процесі дослідження отримано такі наукові результати, яким притаманна наукова новизна:

- вдосконалена форма первинного документу «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів», що пропонується до застосування в облікову практику ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» з метою підвищення якісного рівня інформаційного забезпечення руху основних засобів;

- з метою підвищення якісного рівня організації обліку основних засобів в ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» розроблено графік документообігу в частині наявності, руху та використання основних засобів;

- за підсумками проведеного аналізу систематизовано основні напрямки підвищення ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за рахунок інтенсифікації використання основних засобів активної частини;

набули подальшого розвитку:

- питання ідентифікації облікової категорії «основні засоби» шляхом визначення ідентифікаційних відмінностей даної категорії від інших складових активів;

- методичне забезпечення організації комплексного аналізу основних засобів шляхом уточнення основних етапів проведення такого аналітичного дослідження за системного підходу.

Теоретичною та методичною основою дослідження є праці вітчизняних і зарубіжних науковців з питань ідентифікації та обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами, законодавчі та нормативні акти з питань бухгалтерського обліку основних засобів, а також з питань оподаткування діяльності підприємств.

Застосування на практиці запропонованих автором рекомендацій дозволить підвищити якісний рівень обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами, а також досягти підвищення ефективності їх використання та підвищення таким чином результативності діяльності підприємства. Отримані результати дослідження спрямовані на підвищення якісного рівня обліково-аналітичного забезпечення управління основними

засобами, що у підсумку сприятиме підвищенню ефективності функціонування підприємства та зміцненню його конкурентоспроможності.

Основні результати дослідження, що викладені у кваліфікаційній роботі, пройшли апробацію шляхом обговорення та отримали позитивну оцінку на конференціях: на XVII Міжнародній науково-практичній конференції «Управління соціально-економічним розвитком регіонів і держави» (м. Запоріжжя, 20-21 квітня 2023 р.) і на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Promising ways of information technology development» (м. Більбао, Іспанія, 13-15 листопада 2023 р.). Окрім того за підсумками проведеного дослідження була надрукована наукова стаття «Проблематика облікової ідентифікації категорії «основні засоби».

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, переліку джерел посилання та додатків. Основний зміст викладено на 110 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-НОРМАТИВНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Проблематика ідентифікації економічної категорії «основні засоби»

Сьогодні, як ніколи раніше, набуває актуальності питання всебічної інтеграції України у європейську економічну систему. Особливо важливим питанням у цьому плані є відповідність ідентифікації та термінології базових економічних категорій.

Однією з найважливіших економічних категорій є основні засоби. Основні засоби мають велике значення для будь якого підприємства, оскільки вони не тільки впливають на виробничі можливості та потужності підприємства, але і є значущим елементом його балансу, іншими словами довгостроковими активами підприємства.

Чітка та прозора ідентифікація категорії «основні засоби» є обов'язковою умовою організації якісної облікової системи даної категорії.

Проблематика ідентифікації економічної категорії «основні засоби» полягає в тому, що визначення цієї категорії може варіюватися залежно від контексту та методології використання і включає ряд питань, пов'язаних з її класифікацією та оцінкою. Розглянувши теоретичні дослідження та нормативні документи, можна виділити ряд проблем щодо ідентифікації економічної категорії «основні засоби», серед них:

- визначення терміну та меж основних засобів у науковій літературі різняться;
- відмінності трактування поняття «основні засоби» в нормативних документах, що регулюють питання бухгалтерського обліку та оподаткування;
- класифікація основних засобів.

Багато наукових праць присвячено проблемам ідентифікації основних засобів.

Систематизація критеріїв ідентифікації категорії «основні засоби» різними науковцями представлена у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Критерії ідентифікації основних засобів

Автори	Критерії визначення економічної категорії «основні засоби»				
	матеріальність	поступове перенесення вартості на виготовлену продукцію	тривалий строк використання	лише виробниче призначення	вартісна межа
Агрес О.Г.	+	+	+		+
Бабяк Н.Д.	+	+	+		
Бойко В.М., Вашків П.Г.	+	+		+	
Бондар М.І.	+	+			
Бутинець Ф.Ф.	+		+		
Гречко С.М.	+				
Джеджула В.В., Спіфанова І.Ю., Волоська Н.Р.	+	+	+		+
Завадський Й.С. Осовська Т.В., Юшкевич О.О.	+	+	+	+	
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л.	+		+		
Михайлов А.М.	+	+	+		
Неміш Ю.В.	+	+	+		+

Джерело: складено автором за джерелами [1-11]

За підсумками проведеної систематизації можна стверджувати, що більшість науковців акцентують увагу на таких основних критеріях ідентифікації основних засобів як: тривалий строк корисного використання, поступове перенесення вартості на виготовлену продукцію, вартісне вираження основних засобів, матеріальність та виробниче призначення.

Усі вищезазначені науковці також визначають матеріальність одним із критеріїв ідентифікації основних засобів. Можемо погодитись з думками авторів, тому що матеріальна-речова форма є одною із основних ознак

основних засобів.

Іншим важливим критерієм О.Г. Агрес, Н.Д. Бабяк, В.М. Бойко, П.Г. Вашків, М.І. Бондар, Й.С. Завадський, Г.Л. Вознюк, А.М. Михайлов, Ю.В. Неміш визнають поступове перенесення вартості на виготовлену продукцію, з них О.Г. Агрес, Н.Д. Бабяк, А.М. Михайлов використовують відповідно термін «амортизація». З їх точки зору, амортизація – це поступове, в міру зношення, перенесення вартості основного засобу на вироблену продукцію. На нашу думку, амортизація являє собою один із найсуттєвіших критеріїв ідентифікації основних засобів, тому можемо погодитись із даним критерієм.

О.Г. Агрес, Н.Д. Бабяк, Ф.Ф. Бутинець, В.В. Джеджула, Й.С. Завадський, А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, А.М. Михайлов, Ю.В. Неміш визначають одним із критеріїв ідентифікації основних засобів тривалий строк корисного використання, конкретизуючи його певною межею часу, а саме «більше календарного року, або операційного циклу якщо він більше за календарний рік». Можемо погодитись з даним критерієм, тому що основними засобами можуть бути визнані лише активи, придбані з метою тривалого використання.

Ще одним критерієм В.М. Бойко, П.Г. Вашків, Й.С. Завадський визначають лише виробниче призначення основних засобів, тобто сферою використання основних засобів є тільки виробництво, тоді як усі інші науковці, стверджують необхідність розподілу основних засобів за виробничою та невиробничою сферами діяльності. Можемо погодитись з другою групою вчених, адже використання основних засобів не обмежується виробництвом. Основні засоби використовуються також з метою постачання товарів та послуг, з метою здавання оренди інших юридичним та фізичним особам або здійснення певних соціально-комунальних функцій.

В свою чергу О.Г. Агрес, В.В. Джеджула, Ю.В. Неміш визначають ще одним критерієм вартісну межу основних засобів, тобто основні засоби – це ті активи, вартість яких перевищує встановлений підприємством ліміт. Така

межа має доцільність лише тоді, коли з часом вона може бути змінена, адже наявні інфляційні процеси впливають на значущість тієї чи іншої суми. Так, у визначенні В.В. Джеджули, І.Ю. Єпіфанової, Н.Р. Волоської використовується межа, наведена з підпункту 14.1.138 Податкового Кодексу України, а саме 2500 грн., але з 1 вересня 2015 року ця межа була збільшена до 6000 грн.[12], а з 23 травня 2020 року – підвищилась до 20000 грн. [13].

Дослідивши принципи ідентифікації категорії основних засобів, можна систематизувати їх сутнісні відмінності від інших активів, що представлено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Відмінності категорії «основні засоби» від інших активів

Дослідивши роботи вітчизняних науковців та визначивши відмінності категорії основних засобів від інших активів, можемо виділити такі характерні особливості даної облікової категорії:

1. Матеріальність: основні засоби є матеріальними активами оскільки

мають фізичну форму, це відрізняє їх від нематеріальних активів та фінансових інвестицій.

2. Тривалий строк використання: основні засоби є формою капіталу, яка зберігається в підприємстві протягом тривалого періоду; вони зберігають свою натурально-речову форму та можуть бути використані повторно і продовжувати створювати вартість протягом кількох років; очікуваний термін корисного використання (експлуатації) основних засобів більше одного року або одного операційного циклу (якщо він більший за рік), що відрізняє їх від малоцінних швидкозношуваних предметів.

3. Багаторазовість використання під час операційного циклу: основні засоби використовують багаторазово та зберігають свою натурально-речову форму протягом такого використання; це означає, що вони призначені не для разового споживання або продажу (обміну), що наявне у випадках із запасами, як матеріальними оборотними активами.

4. Перенесення вартості: під час операційного циклу основні засоби поступово переносять свою вартість на готову продукцію, цей процес по іншому називають амортизацією, це відрізняє їх від інших видів активів, до котрих не застосовується процес розподілу вартості в часі, оскільки їх вартість споживається протягом короткого строку.

5. Багатоцільове використання: багатоцільове призначення основних засобів означає, що вони можуть бути використані у різних сферах діяльності, у тому числі невиробничій, та не обмежуються лише однією галуззю.

Проведене дослідження сутності облікової категорії «основні засоби» дозволяє сформулювати власне визначення основних засобів, відповідно до якого основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються у господарській діяльності підприємства, поступово переносячи свою вартість на готовий продукт та зберігаючи при цьому свою натурально-речову форму протягом всього корисного терміну експлуатації, який становить більше одного року або одного операційного періоду, якщо він більше за рік.

Ще одним важливим аспектом ідентифікації категорії «основні засоби»

є відмінності її трактування в бухгалтерському обліку та в площині податкового законодавства.

Основним нормативним документом, що регламентує порядок обліку основних засобів у вітчизняній обліковій практиці, є Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Відповідно до норм зазначеного документу «основні засоби – це матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік)» [14].

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів. У НП(с)БО 7, також наведені правила визнання об'єкту основних засобів в обліку: «об'єкт основних засобів – це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню основних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством» [14].

Не менш важливим є трактування терміну «основні засоби» у податковому законодавстві. Так, відповідно до підпункту 14.1.138 Податкового кодексу України: «основні засоби – матеріальні активи, у тому числі запаси корисних копалин наданих у користування ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів, матеріальних активів, вартість яких не перевищує 20000 гривень, невиробничих основних засобів і нематеріальних активів), що призначаються платником податку для

використання у господарській діяльності платника податку, вартість яких перевищує 20000 гривень і поступово зменшується у зв'язку з фізичним або моральним зносом та очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)» [15].

Детальне порівняння бухгалтерського та фіскального підходів до ідентифікації основних засобів представлено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Порівняльна таблиця критеріїв визнання основних засобів у бухгалтерському обліку та податковому законодавстві.

Критерій	Бухгалтерський облік	Податкове законодавство
Матеріальність	Основні засоби це лише матеріальні активи	Основні засоби це лише матеріальні активи
Строк корисного використання	Очікуваний строк корисного використання (експлуатації) з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)	Очікуваний строк корисного використання (експлуатації) з дати введення в експлуатацію становить понад один рік (або операційний цикл, якщо він довший за рік)
Вартісна межа	Невстановлена	Вартість перевищує 20000 гривень
Призначення	Використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, виконання робіт і надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій	Матеріальні активи, що призначаються платником податку для використання у господарській діяльності платника податку
Власність	Матеріальні активи контрольовані підприємством	Платник податку на прибуток фактично є власником основних засобів.

Джерело складено автором за джерелами [14,15]

Як ми бачимо, трактування поняття «основні засоби» в бухгалтерському обліку та податковому обліку відрізняються. Якщо критерії матеріальності та строку корисного використання у нормативно-правових актах тотожні, то у податковому кодексі додається критерій вартісної межі, а саме вартість має бути більшою за 20000 грн. Ще одним проблемним критерієм є призначення

основних засобів. Якщо у НП(с)БО 7 «Основні засоби» термін основні засоби застосовуються як у невиробничий так і виробничій діяльності підприємства (терміну невиробничі основні засоби у бухгалтерському обліку немає), то згідно Податковому кодексу України, основним засобами являються лише матеріальні активи, що використовуються у господарській діяльності підприємства, а термін невиробничі основні засоби означає, що основні засоби не призначені для використання в господарській діяльності платника податку. Останнім критерієм в списку є критерій власності. У НП(с)БО 7, основні засоби це ті матеріальні активи, що контролює підприємство, тоді як в площині податкового законодавства платник податків має бути власником основних засобів.

Щодо ідентифікації терміну та меж основних засобів у зарубіжних країнах, то його зазвичай прирівнюють до поняття необоротних, або оборотних активів, які в свою чергу визначаються іншими термінами: «постійні активи», «власність», «матеріальні активи» тощо [16].

Р. Баркер визначає основні засоби як інфраструктуру бізнесу яка отримується для постійного використання [17].

Так, у Швейцарії необоротні активи в активі балансу об'єднані в одну групу – основні засоби; у Німеччині – основний капітал та фінансові активи; у країнах англо-американської групи – це довгострокові активи, що об'єднують у собі основні засоби або власність; в Естонії – основний (основні засоби), моральний (нематеріальні активи) та ресурсний капітал (природні багатства). У країнах англо-американської системи обліку це – довгострокові активи, що об'єднують у собі основні засоби або власність, будівлі та обладнання, невідчутні (нематеріальні) активи [18, С. 499].

Ще одним питанням на яке потрібно звернути увагу це класифікація основних засобів. Класифікація основних засобів являє собою систематичне групування основних засобів, тобто матеріальних об'єктів і ресурсів, які використовуються підприємствами і організаціями для виробництва товарів і надання послуг.

Оскільки сьогоднішній день у науковій літературі є безліч варіантів та підходів до класифікації об'єктів основних засобів, пов'язаних з різними завданнями та цілями досліджень, нами визначено що класифікація основних засобів в основному залежить саме від мети її проведення. Розглянемо погляди різних науковців на мету класифікації основних засобів у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Мета класифікації основних засобів за дослідженнями у дисертацій деяких науковців.

Автор	Мета класифікації
Замлинський В.А.	Структуризація основних засобів для цілей бухгалтерського обліку та інформаційного забезпечення управління процесом їх відтворення
Зінкевич О.В.	Формування більш якісної інформації в підсистемах обліку і аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями
Лесняк В.О.	Відображення безпосереднього зв'язку між використанням основних засобів та одержанням економічних вигід
Яцунська О.С	Поглиблення системи аналітичного обліку основних засобів та сприяння суттєвому підвищенню рівня інформаційних потоків бухгалтерського обліку для цілей управління

Джерело згруповано автором за даними [19-22]

Отже можемо визначити що мета класифікації основних засобів полягає у систематизації та категоризації основних активів підприємства, щоб спростити їх облік, контроль та управління.

В.К. Кацевич [23, с. 232] та Н.Р. Домбровська [24, С. 345], класифікують основні засоби за функціональним призначенням, за галузевою ознакою, за використанням та за належністю.

Ю.В. Радзивилук розширює наведену класифікацію поділом за речовинною складовою [25, С. 67].

За речовим характером основні засоби поділяються на «інвентарні – об'єкти, що мають речове вираження та підлягають перевірці, обміру, підрахунку в натурі, та неінвентарні – капітальні вкладення в земельні ділянки, лісові угіддя (крім будинків і споруд) [26, с. 49].

Л.М. Яременко доповнює класифікацію об'єктів основних засобів за натурально-матеріальним складом [27, с. 147].

В.І. Оспіщев ділить об'єкти основних засобів за характером участі у виробництві на активну та пасивну частину [28, с. 149].

К.О. Кухта та Т.А. Орошан визначають однією з класифікаційних ознак об'єкту основних засобів джерела їх фінансування. [29, с. 108].

Згідно з ст. 324-327 Цивільного кодексу України встановлені три форми власності: приватна, державна та комунальна [30]. Відповідно до цього основні засоби також можуть перебувати у приватній, державній або комунальній формі власності.

На нашу думку запропоновані класифікаційні ознаки є найсуттєвішими. Однак, беручи до уваги постійні зміни у економічному середовищі, розвиток науково технічного прогресу, формування нових ринків та виробництв, вважаємо доцільним розширити наведену класифікацію за ще одною класифікаційною ознакою, а саме за характером застосування у діяльності підприємства. З метою узгодження до чинного законодавства буде доцільним виділити групи основних засобів відповідно до затвердженим видами діяльності підприємства згідно НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [31]. Що до нормативного регулювання класифікації основних засобів, то для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за такими групами наведеними у пункті 5 НП(С)БО 7:

- 1) земельні ділянки;
- 2) капітальні витрати на поліпшення земель;
- 3) будинки та споруди;
- 4) машини та обладнання;
- 5) транспортні засоби;
- 6) інструменти, прилади та інвентар;
- 7) робоча і продуктивна худоба;
- 8) багаторічні насадження;
- 9) інші основні засоби.

Групування основних засобів за основними класифікаційними ознаками наведені на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Групування основних засобів за основними класифікаційними ознаками

У пункту 145.1 податкового кодексу також визначені мінімальні строки амортизації основних засобів та необоротних активів. Розглянемо їх більш детально у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Класифікація та мінімально допустимих строків амортизації основних засобів та інших необоротних активів у податковому законодавстві.

Групи	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
група 1 – земельні ділянки	-
група 2 – капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
група 3 - будівлі	20
споруди	15
передавальні пристрої	10
група 4 - машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та/або програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких перевищує 2500 гривень	2
група 5 - транспортні засоби	5
група 6 - інструменти, прилади, інвентар (меблі)	4
група 7 - тварини	6
група 8 - багаторічні насадження	10
група 9 - інші основні засоби	12
група 10 - бібліотечні фонди	-
група 11 - малоцінні необоротні матеріальні активи	-
група 12 - тимчасові (нетитульні) споруди	5
група 13 - природні ресурси	-
група 14 - інвентарна тара	6
група 15 - предмети прокату	5
група 16 - довгострокові біологічні активи	7

Джерело: складено автором за даними [15]

Однак, слід відзначити, що тільки керівник підприємства приймає

рішення про виведення основних засобів з експлуатації.

При визначенні строку корисного використання (експлуатації) слід урахувувати:

- очікуване використання об'єкта підприємством з урахуванням його потужності або продуктивності;
- фізичний та моральний знос, що передбачається;
- правові або інші обмеження щодо строків використання об'єкта та інші фактори.

Однак слід зазначити що на основні засоби 1 та 13 групи амортизація не нараховується.

Наведені вище проблеми свідчать про те, що ідентифікація економічної категорії «основні засоби» є складним процесом, який вимагає уваги до контексту, методології та регуляторних вимог. Для забезпечення точності та порівнянності фінансової звітності, важливо мати чіткі правила та стандарти ідентифікації основних засобів, які враховують різноманітні аспекти, такі як призначення активу, тривалість його використання, методи оцінки та вимоги податкового законодавства.

1.2 Нормативно-правове регулювання організації обліку основних засобів підприємств

Основні засоби являють собою серце матеріальної-технічної бази підприємств, оскільки вони є найбільшою часткою у структурі їх активів. Кожне управлінське рішення, або недостатність контролю за станом основних засобів може негативно позначитись на конкурентних позиціях та ефективності функціонування самого підприємства. Саме тому організація та контроль за обліком основних засобів повинні опиратися на особливі вимоги зазначені у ряді нормативно-правових актів.

Основним є Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Цей закон встановлює вимоги до бухгалтерського обліку та підготовки фінансової звітності суб'єктів господарювання в Україні. Закон визначає структуру та правила складання фінансової звітності, вимоги до аудиту фінансової звітності, порядок подання фінансової звітності до органів державної статистики та інших компетентних органів. Він також регулює питання обліку податків, амортизації та інші аспекти фінансового обліку в Україні [32].

Кожна операція з бухгалтерського обліку повинна використовувати певні рахунки, які наведені у «Плані рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». Цей план визначає рахунки для реєстрації різних фінансових операцій та стану активів, капіталу та зобов'язань підприємств і організацій. Для операцій з обліку основних засобів встановлений рахунок 10 «Основні засоби» [33].

Більш деталізовані рекомендації та пояснення щодо правильного застосування рахунків визначені «Інструкцією про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій». Інструкція допомагає забезпечити єдність та правильність бухгалтерського обліку серед підприємств і організацій, що використовують зазначений план рахунків [34].

Основні засади правового регулювання та проведення зовнішнього аудиту основних засобів визначає закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [35].

Основним напрямом внутрішнього контролю за основними засобами є інвентаризація. «Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань» допомагає установити чіткі процедури та стандарти для проведення інвентаризації, щоб забезпечити її ефективність та достовірність результатів [36].

«Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» визначає порядок, правила оформлення та

зберігання документів, які використовуються для фіксації різних подій, у тому числі пов'язані з обліком основних засобів [37].

Основний нормативний документ, що регламентує порядок обліку основних засобів це НП(С)БО 7 «Основні засоби». Цей стандарт встановлює вимоги до:

- визнання основних засобів;
- оцінки основних засобів;
- переоцінки основних засобів;
- амортизації основних засобів;
- зняття з обліку та вибуття основних засобів.

Визнання основних засобів прописано у пункті 6 НП(С)БО 7: «Об'єкт основних засобів визнається активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди від його використання та вартість його може бути достовірно визначена [14].

Оцінка основних засобів являє собою процес визначення поточної вартості та стану матеріальних активів, які використовуються підприємством або організацією для виробництва товарів і послуг. Цей процес важливий для фінансового обліку та управління активами підприємства, а також для визначення їхньої вартості в бухгалтерському та податковому обліку. Оцінка основних засобів впливає на баланс підприємства через збільшення або зменшення активів, а також на звіт про прибуток через витрати на амортизацію та зміни в їхній вартості.

Детальна характеристика видів оцінки основних засобів зображена у таблиці 1.5.

Згідно НП(С)БО 7 придбані (створені) основні засоби зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю. Склад первісної вартості відображено на рисунку 1.3.

Слід відзначити що неправильна оцінка може призвести до недооцінки або переоцінки активів та впливати на фінансову звітність підприємства. Оцінка основних засобів може змінюватися з часом внаслідок зносу,

зношення, технологічних змін, реконструкцій тощо. Однакові основні засоби можуть оцінюватися по-різному в залежності від їх надходження на підприємство. Це може стати перешкодою для порівняння фінансових звітів різних підприємств та галузей. Правила щодо переоцінки або збільшення вартості таких активів також визначаються бухгалтерськими стандартами.

Таблиця 1.5 – Характеристика видів оцінки основних засобів:

Вид оцінки	Характеристика
Первісна вартість	Історична (фактична) собівартість основних засобів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.
Переоцінена вартість	Вартість основних засобів після їх переоцінки.
Залишкова вартість	Різниця між первісною (переоціненою) вартістю основного засобу і сумою його накопиченої амортизації (зносу).
Вартість яка амортизується	Первісна, або переоцінена вартість основних засобів що амортизуються
Справедлива вартість	Сума, за якою можна продати актив або оплатити зобов'язання за звичайних умов на певну дату
Чиста вартість реалізації	Справедлива вартість основних засобів за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.
Ліквідаційна вартість	Сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Джерело: сформовано автором за даними [14]

Іншим важливим аспектом нормативно-правового регулювання є процес переоцінки. Цей процес полягає у оцінці основних засобів з новими оцінковими показниками, які відрізняються від попередніх. Переоцінка основних засобів може бути корисною для підприємств у певних ситуаціях, але тільки за умови її проведення тільки із застосуванням обов'язковим дотриманням нормативних вимог та зваженими підрахунком фінансових

наслідків.

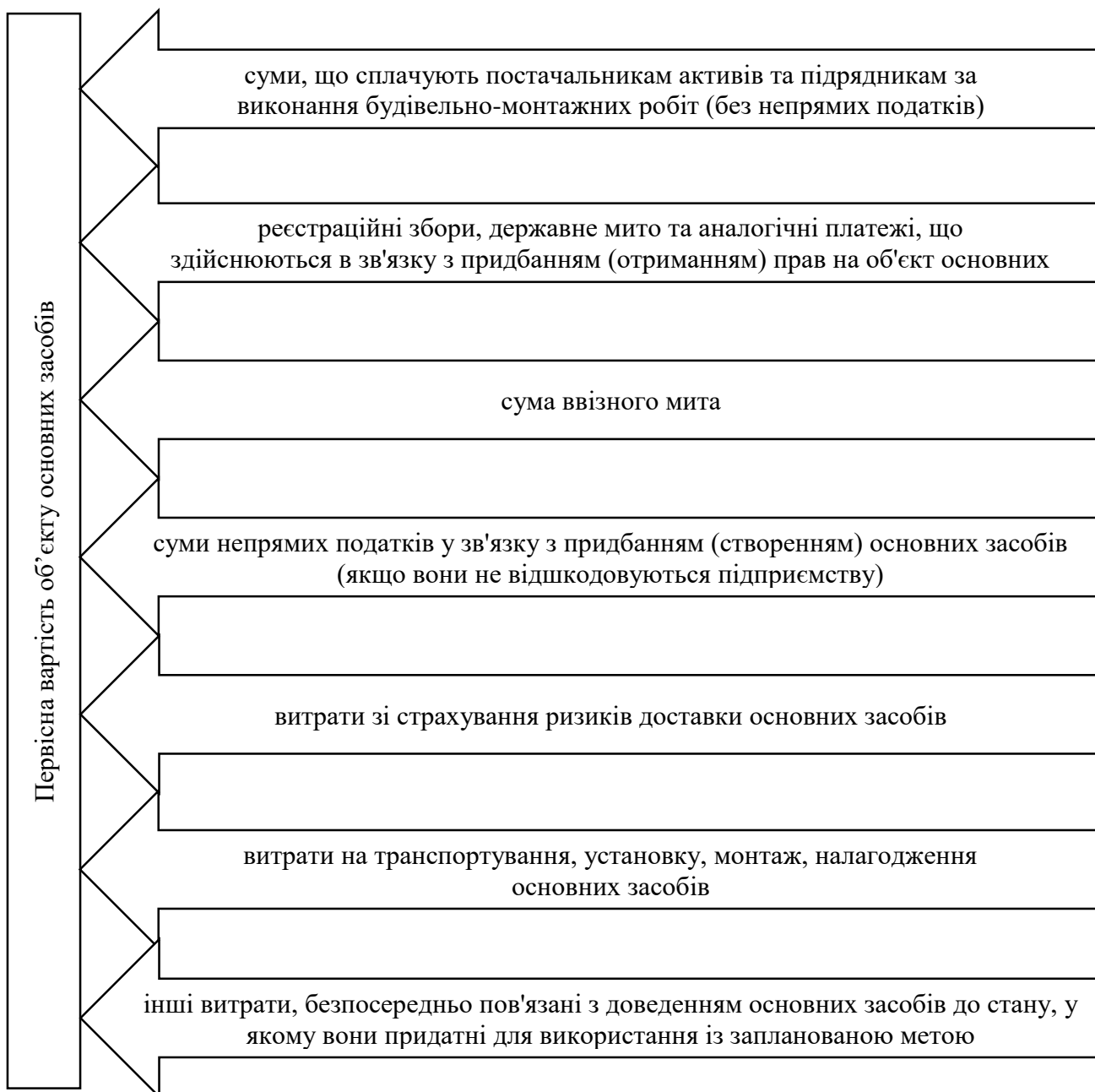

Рисунок 1.3 – Склад первісної вартості придбаних (створених) основних засобів.

У таблиці 1.6 показано вибір оцінки вартості в залежності від операцій з основними засобами:

Згідно пункту 16 НП(С)БО «підприємство може переоцінювати об'єкт

основних засобів, якщо залишкова вартість цього об'єкта суттєво відрізняється від його справедливої вартості на дату балансу. У разі переоцінки об'єкта основних засобів на ту саму дату здійснюється переоцінка всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей об'єкт» [14].

Таблиця 1.6 – Вибір оцінки вартості в залежності від операцій з основними засобами:

Операції з основними засоби	Вибір оцінки вартості основних засобів
Придбання основних засобів за плату	Первісна вартість
Отримання основних засобів в обмін на подібний актив	Залишкова вартість переданого об'єкту
Отримання основних засобів в обмін на неподібний актив	Справедлива вартість переданого об'єкту, збільшена/зменшена на суму грошових коштів чи їхніх еквівалентів переданих під час обміну
Безплатне отримання основних засобів	Справедлива вартість на дату отримання з урахуванням витрат, передбачених п. 8 НП(С)БО 7

Джерело: сформовано автором за даними [14]

Результатом переоцінки можуть бути, або дооцінка, або уцінка. Дооцінка вказує на збільшення оцінки вартості основних засобів в результаті переоцінки. Це може статися, якщо ринкова вартість активу після переоцінки виявилася вищою, ніж попередня оцінка. Дооцінка зазвичай призводить до збільшення балансової вартості активу.

Уцінка ж навпаки, вказує на зниження оцінки вартості основних засобів в результаті переоцінки. Це стається коли ринкова вартість активу після переоцінки виявилася нижчою, ніж попередня оцінка. Уцінка зазвичай призводить до зменшення балансової вартості активу.

Слід відзначити, що чітких вимог до переоцінки основних засобів згідно національних стандартів немає, тобто підприємствами облік основних засобів може здійснюватися за пріоритетною - історичною (фактичною, первісною) вартістю придбання (спорудження тощо) цих об'єктів або за переоціненою вартістю [38].

НП(С)БО 7 визначено, що амортизація – це систематичний розподіл

вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації) [14].

Амортизація здійснюється із застосуванням різних методів встановлених пунктом 26 НП(С)БО 7 зображених у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Методи нарахування амортизації основних засобів згідно НП(С)БО №7

Метод нарахування амортизації	Розрахунок амортизації за методом
Прямолінійний	$PСА = \frac{ПВ - ЛВ}{СКВ}$ де РСА – річна сума амортизації, ПВ- первісна/переоцінена вартість, ЛВ- ліквідаційна вартість, СКВ- строк корисного використання.
Зменшення залишкової вартості	$PСА = \frac{ЗВ}{PНА \%}$ де ЗВ – залишкова вартість, РНА- річна норма амортизації у % $PНА \% = \left(1 - \sqrt[СКВ]{\frac{ЛВ}{ПВ}}\right)$ де СКВр- строк корисного використання (роки)
Прискореного зменшення залишкової вартості	$PСА = ЗВ \text{ на початок} * PНА$ де РНА – річна норма амортизації $PНА = \frac{100}{СКВ} * 2$
Кумулятивний	$PСА = (ПВ - ЛВ) * К$ де К – кумулятивний коефіцієнт. $К = \frac{Кр}{Счр}$ де Кр – кількість років, що залишилися до кінця СКВ, Счр – сума числа років корисного використання
Виробничий	$МСА = Вм * Вса$ де МСА – місячна сума амортизації, Вм- фактичний місячний обсяг продукції (робіт, послуг), Вса- виробнича ставка амортизації $ВСА = \frac{(ПВ - ЛВ)}{ПОП}$ де ПОП це плановий обсяг продукції об'єкту

Джерело: сформовано автором за даними [14]

Оскільки основні засоби являють собою велику економічну категорію, деякі специфічні операції з їх обліку регламентуються і іншими національними стандартами, наприклад згідно пункту 11 НП(С)БО 7, первісна

вартість об'єктів, переведених до основних засобів з оборотних активів, товарів, готової продукції тощо дорівнює її собівартості, визначається згідно з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [39] та 16 «Витрати» [40].

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» регламентує відображення основних засобів у фінансової звітності [31]. Більш детально інформацію про статтю «основні засоби» у фінансової звітності розкрито у підпункті 2.9 «Методичних рекомендаціях щодо заповнення форм фінансової звітності», згідно з яким «у статті «Основні засоби» наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», а також вартість основних засобів, отриманих у довірче управління або на праві господарського відання чи праві оперативного управління» [41].

НП(С)БО 14 «Оренда» визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності [42]. Цей стандарт визначає порядок відображення в обліку операцій, що пов'язані з орендою основних засобів, визначення вартості, яку слід враховувати в якості об'єкта оренди та які зобов'язання повинні бути виконані стосовно цих основних засобів під час терміну оренди, облік амортизації основних засобів, які перебувають в оренді, подання інформації про оренди в фінансових звітах орендодавця та орендаря.

НП(С)БО 15 «Дохід» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності [43]. Цей стандарт визначає порядок визнання доходу при продажі, амортизації або вибутті основних засобів, облік знижок та обов'язків щодо гарантій, пов'язаних з основними засобами, вимоги до розкриття інформації в фінансовій звітності стосовно доходів з основних засобів.

НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» визначає порядок відображення в обліку і звітності придбання інших підприємств та/або об'єднання видів їх

діяльності, гудвілу, який виник при придбанні, а також розкриття інформації про об'єднання підприємств та/або видів їх діяльності. У додатку до цього стандарту визначена справедлива вартість придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань, у т.ч. справедлива вартість придбаних основних засобів. Придбані основні засоби обліковуються за ринковою вартістю. У разі відсутності даних про ринкову вартість – за відновлювальною вартістю (сучасна собівартість придбання) за вирахуванням суми зносу на дату оцінки [44].

НП(С)БО 21 «Вплив змін валютних курсів» визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземних валютах та відображення показників статей фінансової звітності господарських одиниць за межами України в грошовій одиниці України. Цей стандарт визначає порядок відображення в обліку операцій з основними засобами в іноземній валюті. У пункті 6 цього стандарту «сума авансу (попередньої оплати) в іноземній валюті, надана іншим особам у рахунок платежів для придбання немонетарних основних засобів, перераховується у валюту звітності із застосуванням валютного курсу на початок дня дати сплати авансу. У разі здійснення авансових платежів в іноземній валюті постачальникові частинами та одержання частинами від постачальника немонетарних активів (робіт, послуг) вартість одержаних активів (робіт, послуг) визнається за сумою авансових платежів із застосуванням валютних курсів, виходячи з послідовності здійснення авансових платежів» [45].

НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» регламентує відображення основних засобів у фінансової звітності малих та мікропідприємств. Згідно підпункту 2.3 цього стандарту, «у статті «Основні засоби» наводиться вартість власних та отриманих на умовах фінансового лізингу, довірчого управління об'єктів і орендованих єдиних (цілісних) державних майнових комплексів, які віднесені до складу основних засобів, а також вартість інших необоротних матеріальних активів, державні (казенні) та комунальні підприємства відображають вартість майна, отриманого на праві господарського відання чи

праві оперативного управління, та об'єктів інвестиційної нерухомості» [46].

Різні країни можуть мати різні підходи до визначення основних засобів відповідно до своїх національних стандартів бухгалтерського обліку або правових норм. Країни ЄС використовують МСФЗ з певними обмеженнями, з врахуванням європейського законодавства та директив щодо обліку і звітності [47, С. 28]. Це може призводити до суперечок у визначенні та класифікації основних засобів, особливо при порівнянні фінансової звітності між різними країнами. Особливо це питання актуальне для України яка прагне гармонізувати свої стандарти бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами. Чітке визначення економічної сутності основних засобів у відповідності до міжнародних стандартів сприяє покращенню порівнянності фінансової звітності та сприйняттю її на міжнародному рівні. У світі існують різні стандарти бухгалтерського обліку, такі як МСБО і національні стандарти. Однак, з метою забезпечення глобальної порівняльності фінансової звітності, багато компаній використовують саме МСБО, що містять відповідні вказівки та вимоги щодо ідентифікації економічних термінів.

У статті 12 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» наведений перелік підприємств які складають фінансову та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, серед них: підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність у видобувних галузях, материнські підприємства груп, у складі яких є підприємства, що становлять суспільний інтерес, материнські підприємства великої групи, які не належать до категорії великих підприємств, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України [32].

Згідно МСБО 16 «Основні засоби»: Основні засоби - це матеріальні об'єкти, що їх:

1) утримують для використання у виробництві або постачанні товарів чи наданні послуг для надання в оренду або для адміністративних цілей;

2) використовуватимуть, за очікуванням, протягом більше одного періоду [48].

Якщо порівнювати НП(С)БО 7 та МСБО 16, то у них є деякі відмінні риси. Наприклад у МСБО 16 відсутнє визначення об'єкту основних засобів.

Ще одною відмінністю є класифікація основних засобів. Якщо за НП(С)БО 7 класифікація основних засобів здійснюється за певними групами, то у МСБО 16 за окремими класами. Визначення класу основних засобів наведено зображено на рисунку 1.4.

Рисунок 1.4 – Класифікація основних засобів згідно МСБО 16

Джерело: сформовано автором за даними [48]

Ще одною відмінністю міжнародного стандарту є методи нарахування амортизації. У пункті 62 МСБО 16 визначено три методи нарахування амортизації, а саме:

- прямолінійний метод (постійні відрахування протягом строку корисної експлуатації, якщо ліквідаційна вартість активу не змінюється);
- метод зменшення залишку (зменшення суми відрахувань протягом строку корисної експлуатації);
- метод суми одиниць продукції (відрахування, базовані на очікуваному

використанні або продуктивності активу) [48].

1.3 Організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів

Основні засоби є важливою частиною активів будь-якої організації, незалежно від її розміру та галузі, тому важливо вміти використовувати вхідні дані про їх рух, наявність та зношення для аналізу. Однак перед тим як починати аналіз потрібно чітко визначити його мету. Питання основ аналізу основних засобів досліджувалось у працях різних науковців. Так, наприклад В.М. Серединська, О.М. Загородна, Р.В. Федорович визначали мету аналізу як оцінку забезпеченості підприємства основними засобами, ефективності їх використання та пошуку резервів підвищення їх віддачі [49, с. 224]. Згідно Череп А. В. мета аналізу полягає у «вивченні забезпеченості виробництва основними засобами» [50, с. 64]. Г.І. Кіндрацька, М.С. Білик, А.Г. Загородній визначають мету аналізу, як визначення рівня забезпечення підприємства окремими видами основних засобів та пошук резервів підвищення ефективності їх використання [51, с. 153].

Проаналізувавши наведені визначення можемо дійти висновку що метою аналізу основних засобів є оцінка забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх використання з метою пошуку резервів підвищення ефективності їх віддачі.

Недосконалість організаційно-методичних засад аналізу стану та ефективності використання основних засобів можна пояснити нерозумінням важливості аналітичного забезпечення при прийнятті управлінських рішень [52, с. 8].

Ефективний та своєчасний аналіз та основних засобів може вирішити багато стратегічних завдань, пов'язаних з фінансовим плануванням, економією ресурсів та досягненням більшої конкурентоспроможності підприємства на

ринку. Однак це неможливе без чіткого розуміння організаційно-методичних засад забезпечення аналізу основних засобів.

Аналіз основних засобів варто визнати важливою складовою управління активами підприємства, оскільки це дозволяє:

- максимізувати рівень ефективності використання активів: систематизована інформація щодо стану та інших характеристик основних засобів сприяє ефективному плануванню їх використання, дозволяє уникнути зайвих витрат і забезпечити оптимальний рівень продуктивності;

- якісно планувати обслуговування та ремонт: своєчасний аналіз допомагає визначити потреби в обслуговуванні та ремонті основних засобів, що забезпечує їх безперебійну роботу та подовжує термін експлуатації;

- приймати обґрунтовані рішення щодо оновлення: відповідний аналіз дозволяє визначити оптимальний час для заміни старих засобів на нові, що сприяє зниженню витрат на ремонт та підвищенню продуктивності;

- забезпечувати фінансовий контроль: систематизація та аналітичне дослідження інформації забезпечує можливість контролювати фінансовий стан підприємства та своєчасно виявляти і мінімізувати можливі фінансові ризики [53, с.70].

Організація аналізу основних засобів має враховувати їх економічні сутнісні особливості, адже йдеться про матеріальні активи багаторазового використання, які в процесі використання зберігають свою натурально-речову форму, поступово втрачають свої споживчі властивості протягом терміну експлуатації, що складає кілька років. Відповідно кошти, інвестовані на придбання (створення) основних засобів, долучаються до поточних витрат частинами у вигляді амортизаційних відрахувань протягом терміну експлуатації. Враховуюче це, Є. Гнатенко та Л. Мікрюкова акцентують увагу на низці принципових положень, що мають бути враховані в ході організації аналізу основних засобів, а саме:

- «функціональна корисність основних засобів зберігається протягом кількох років, тому витрати з їх придбання і експлуатації розділені в часі;

– момент фізичної заміни, тобто оновлення основних засобів не співпадає з моментом їх вартісного заміщення, у результаті чого можуть виникнути втрати і збитки, що зменшують фінансові результати діяльності підприємства;

– ефективність використання основних засобів оцінюється по-різному в залежності від їх виду, належності, а саме власні чи орендовані, характеру участі у виробничому процесі, а також їх призначення» [54, с. 12].

Загалом, організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів, це системний підхід до збору, обробки та інтерпретації даних про основні засоби підприємства з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень..

В науковій літературі наявні приклади ідентифікації основних етапів аналізу основних засобів.

Так, О.В. Зінченко і А.Є. Зайцев зазначають, що «аналіз стану та ефективності використання основних засобів включає декілька етапів: аналіз стану основних засобів, аналіз руху основних засобів, аналіз ефективності основних засобів, факторний аналіз показників використання основних засобів» [55, с. 657].

Схожу думку мають С.І. Дробязко і М.О. Конопля, однак вони також виділяють окремим етапом аналізу забезпеченість підприємства основними засобами [56, с. 101].

В науковому дослідженні Н.М. Селіванової, Ю.В. Ткаченко і Я.О. Попко представлений більш детальний та системний погляд на вирішення зазначеного питання, адже науковці розглядають такі етапи аналізу основних засобів, як збір відомостей про всі наявні на підприємстві основні засоби, аналітичні дослідження основних засобів, обробка аналітичних даних і узагальнення отриманих результатів, розробка заходів щодо підвищення ефективності використання основних засобів, контроль за впровадженням прийнятих управлінських рішень [57, с. 99].

Беручи за основу принцип системного підходу можемо виокремити такі

етапи процесу економічного аналізу наведені на рисунку 1.5.

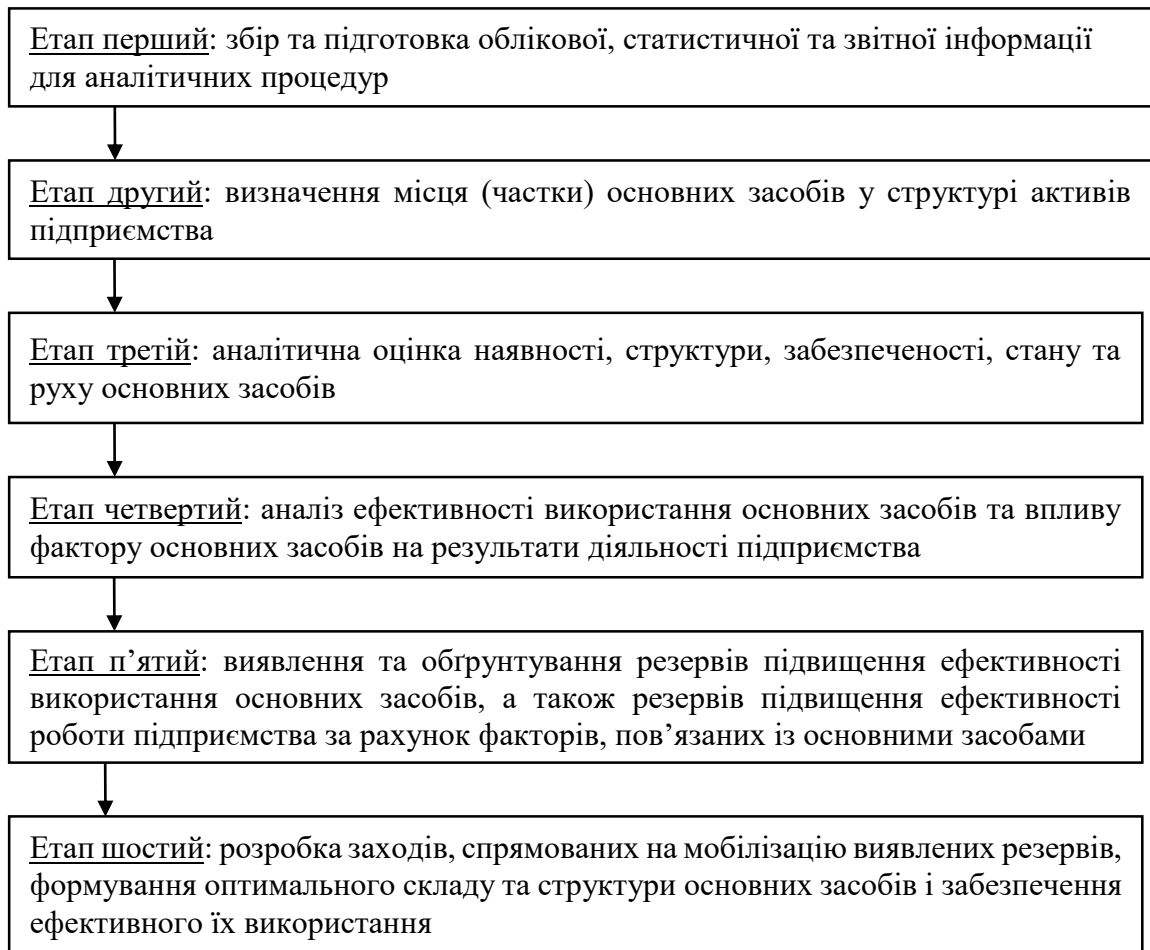

Рисунок 1.5 – Етапи проведення аналізу основних засобів за системним підходом

Основною перевагою системного підходу у розрізі аналізу основних засобів, є їх дослідження не тільки як окремої структури, а і як складової більш ширшої структури необоротних активів. Використання такого підходу може допомогти підприємствам конкретизувати проблемні аспекти аналізу основних засобів та оптимізувати пошук резервів підвищення ефективності використання основних засобів.

Аналіз основних засобів вимагає використання різноманітних джерел інформації для отримання повного та об'єктивного уявлення про їхню

наявність, стан і рух. Інформаційною базою аналізу є фінансова звітність, дані синтетичного та аналітичного обліку за рахунками основних засобів та амортизаційних відрахувань [58, С. 149]. Окрім цього, основні джерела інформації для аналізу основних засобів включають:

- акти приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (ОЗ-1);
- акти приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів основних засобів (ОЗ-2);
- акти на списання основних засобів (ОЗ-3);
- акти на списання автотранспортних засобів (ОЗ-4);
- інвентарні картки обліку основних засобів (ОЗ-6);
- опис інвентарних карток з обліку основних засобів (ОЗ-7);
- картки обліку руху основних засобів (ОЗ-8);
- інвентарні списки основних засобів (за місцем їх знаходження, експлуатації) (ОЗ-9);
- розрахунок амортизації основних засобів (ОЗ-14, 15, 16);
- форма №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан);
- форма №2 «Звіт про фінансовий результат»;
- форма №5 «Примітки до річної фінансової звітності»;
- облікові реєстри: журнал 4, відомість 4.1;
- паспорти обладнання;
- журнали технічного обслуговування;
- публічні бази даних;
- дані аудиторських перевірок;
- дані рахунків бухгалтерського обліку;
- данні інвентаризації об'єктів;
- статистична звітність.

Отже, організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів є невід'ємною частиною ефективного управління активами підприємства. Цей процес допомагає забезпечити оптимальне використання ресурсів, підвищити

продуктивність та ефективність діяльності, а також знизити ризики та затрати.

Розглянемо детальніше етапи, показники, методи та джерела інформації для аналізу основних засобів у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Етапи та система аналізу основних засобів.

Етап аналізу	Показники	Методи аналізу	Результат	Джерела інформації
Визначення місця (частки) основних засобів у структурі активів підприємства	Питома вага основних засобів у активах підприємства	Горизонтальний, вертикальний	Оцінка вартості основних засобів у структурі усіх активів підприємства	форма №1 «Баланс» (Звіт про фінансовий стан)
Аналітична оцінка наявності, структури, забезпеченості, стану та руху основних засобів	Коефіцієнт зносу; Коефіцієнт придатності; Коефіцієнт оновлення; Коефіцієнт приросту Коефіцієнт вибуття;	Порівняльний аналіз	Оцінка структури основних засобів, розрахунок їх технічного стану, зносу і руху	Форма № 1 «Звіт про фінансовий стан (Баланс)», форма №2 «Звіт про фінансовий результат», Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».
Аналіз ефективності використання основних засобів та впливу фактору основних засобів на результати діяльності підприємства	Фондовіддача Фондомісткість Фондоозброєність Рентабельність основних засобів та інші., у тому числі їх активної частини	Порівняльний аналіз; Факторний аналіз.	Визначення показників ефективного використання основних засобів та їх активної частини, дослідження впливу факторів на ці показники	Форма № 1 «Звіт про фінансовий стан (Баланс)», форма №2 «Звіт про фінансовий результат», Форма № 5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Запропонований системний підхід до аналізу основних засобів допоможе підприємству займати стійку позицію на ринку і забезпечити його стабільний розвиток.

Отже, на основі проведеного дослідження нами систематизовано критерії ідентифікації терміну основні засоби у науковій літературі, а саме: матеріальність, тривалий строк використання, багаторазовість використання під час виробничого циклу, перенесення вартості, збереження капіталу, багатоцільове використання. За наведеними критеріями визнання основних засобів визначені відмінності цієї категорії від інших активів.

Розглянуто нормативно-правові акти з регулювання обліку основних засобів. Проведений аналіз нормативно-правових актів допоміг виділити основні критерії визнання основних засобів у податковому та бухгалтерському обліку. Досліджені відмінності трактування поняття «основні засоби» в бухгалтерському обліку та податковому обліку. Досліджена термінологія основних засобів згідно НП(С)БО 7 «Основні засоби» та Податковому кодексу України. Виділено як тотожні (матеріальність, строк корисного використання) так і відмінні (вартісна межа, призначення, вартість) критерії визнання основних засобів між бухгалтерським та податковим обліком.

Досліджено організаційно-методичне забезпечення аналізу основних засобів. Виділено шість етапів проведення аналізу основних засобів за системним підходом, визначені джерела інформації та основні показники які застосовуються у розрізі різних етапів аналізу основних засобів на підприємстві.

РОЗДІЛ 2

ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» свою історію веде з кінця 1978 р. Проектна потужність заводу 115 т/д., обладнаний шістьма потоково-механізованими лініями:

- лінії череневого хліба;
- лінія формового хліба;
- 2 лінії житньо-пшеничного хліба.

Спеціалізується на випуску хлібобулочних виробів, як масового виробництва, так і невеликих партій оригінальних виробів, використовуючи давні традиції і сучасні технології виробництва хліба. На початку 90-х років підприємство стало здійснювати планову реконструкцію, під час якої була модернізована ділянка виробництва булочних виробів.

Придбано сучасне устаткування виробництва Польщі і Словенії, що дозволило освоїти нові технології, розширити асортимент продукції і досягти високого рівня якості. Окрім цього, проводячи реконструкції ліній з виробництва масових сортів хліба. Нещодавно введена в експлуатацію нова лінія виробництва Бельгії з випуску формового хліба. Лінія цілком автоматизована, на ній використана європейська технологія випікання. Аналогів хліба, який випікається на цій лінії, в Україні немає. Вивчається досвід передових підприємств хлібопекарської галузі як України, так і близького і далекого зарубіжжя. Сьогодні йде підготовка до впровадження системи управління якістю продукції відповідно до вимог міжнародних

стандартів ISO 9001 : 2000.

Товариство з додатковою відповідальністю «Запорізький хлібозавод №5» проводить свою виробничу діяльність на одному промисловому майданчику. Основні виробничі будівлі підприємства розташовані за адресою: місто Запоріжжя, вулиця Новобудов, 6. Загальна площа території підприємства становить 2,37 гектари. Місцезнаходження виробничих потужностей Товариства є зручним з точки зору доставки продукції в будь-яку точку, враховуючи строк реалізації та вплив транспортних витрат на роздрібну ціну продукції. Філій, представництв чи дочірніх підприємств Товариство не має.

Основним видом діяльності підприємства є виробництво хліба та хлібобулочних виробів з подальшою їх реалізацією. Підприємство виробляє близько 48 різновидів пшеничного та житньо-пшеничного хліба і близько 51 різновидів хлібобулочних (у тому числі здобних) виробів таких як батони, булочки, булки, бублики, пампушки, ріжки, кекси, сухарі та інше.

Виробничу діяльність на підприємстві здійснює 1 цех. Виробництво хліба здійснюється по «Безопарній технології» на шести автоматизованих лініях: три лінії з виробництва пшеничних сортів хліба батанообразної форми, лінія з виробництва формових пшеничних сортів хліба, лінія з виробництва ржано-пшеничних і пшеничних сортів хліба овальної форми, лінія з виробництва ржано-пшеничних сортів хліба круглої форми. Кожна лінія представляє собою комплекс машин, механізмів та обладнання для забезпечення цілісного технологічного ланцюга виробництва хліба: дозування сировини, заміс тіста, формування тестової заготовки, випікання, за необхідності нарізання та пакування готового виробу. Виробництво дрібноштучних хлібобулочних виробів здійснює в цеху окрема ділянка. З метою задоволення потреб та очікувань споживачів відносно безпеки і якості продукції Товариства, для створення позитивного іміджу та підвищення конкурентоспроможності підприємством випускається продукція з натуральної високоякісної сировини без консервантів. У 2008 році

Товариством отримано сертифікат НАССР (система управління безпечністю харчових продуктів).

Продукція підприємства реалізується в межах України переважно на території Запорізької, Дніпропетровської та Кіровоградської областей згідно договорів купівлі-продажу, укладених з юридичними особами та приватними підприємцями. Суттєвим каналом збуту є національні торговельні мережі, такі як ТОВ «Сільпо-Фуд», ТОВ «Траш», ТОВ ТК «Економ плюс», ТОВ «Ашан Україна Гіпермаркет», ТОВ «МЕТРО Кеш енд Кері Україна», мережа магазинів «Варус», «Делві» та інші. Реалізацією в Товаристві займається відділ збуту. До здійснення завдань з реалізації продукції також залучаються інші особи на підставі господарсько-правових договорів на умовах «outsourcing» із завданням щодо постійного розширення ринку збуту. Підприємство реалізує продукцію під торговою маркою «Хлібодар», якою користується на умовах ліцензійного договору. Власник торгівельної марки «Хлібодар» здійснює заходи щодо просування та популяризації ТМ «Хлібодар». Підприємство користується загальною підтримкою ТМ «Хлібодар» в рамках плати за її використання. Також маркетингова підтримка продукції Товариства здійснюється у співробітництві з національними торговельними мережами та роздрібними клієнтами.

Галузь виробництва, в якій проводить діяльність Товариство, розвивається досить динамічно, попит на продукцію достатньо високий, як і рівень конкуренції в галузі. Виробники як використовують вже перевірені технології виробництва, так і втілюють нові. Але новітнє обладнання, яке дозволяє розширити асортимент виробництва, зменшити витрати та підвищити кількість та якість продукції, на даний час дорого коштує і є досить затратним для підприємства, тому в більшості підприємство реконструює та модернізує вже існуюче обладнання та виробничі потужності.

На попит населення, що споживає продукцію Товариства, мають вплив сезонні зміни: у осінньо - зимовий період обсяг споживання продукції Товариства підвищується, а в літній період, навпроти, попит на продукцію

знижується. Також існують сезонні зміни, пов'язані з сезонною міграцією споживачів: взимку споживання хліба збільшується у містах, влітку в курортних зонах.

Згідно КВЕД-2010 та Статуту підприємства, до основної діяльності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», належить такі види основної та іншої діяльності:

- 10.71 Виробництво хліба; виробництво свіжих борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок;
- 10.72 Виробництво сухарів і печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів, тістечок, пирогів і бісквітів, призначених для тривалого зберігання;
- 18.14 Брошурувально-палітурна та оздоблювальна діяльність і супутні послуги;
- 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням та кормами для тварин;
- 46.33 Оптова торгівля молочними продуктами, яйцями та харчовими оліями та жирами;
- 46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, включаючи рибу, ракоподібних та молюсків;
- 85.59 Інші види освіти, не включені в інші категорії;
- 85.60 Допоміжні освітні послуги;
- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля;
- 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами;
- 68.20 Оренда і управління власною або орендованою нерухомістю.

В загальному обсязі виробництва хліб становить близько 59,5% (в середньому виробляється 678,6 т. на місяць), булки, батони та інші хлібобулочні вироби близько 37,1% (в середньому 422,3 т. на місяць), сухар панірувальний близько 3,4% (в середньому 38,6 т. на місяць).

Виробництво продукції здійснюється у 2 зміни без зупинок у святкові та

вихідні дні на підставі щоденних заявок. Обсяги продукції, заявленої покупцями, формують замовлення для виробництва. Максимальний режим роботи підприємства становить 103,4 тони продукції на добу. У 2022 році ступінь завантаження виробничих потужностей склала 50,9%.

Розглянемо показники випуску продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» більш детально у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Показники випуску продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2021-2022 рр.

Вид продукції	2021 р.		2022 р.		Відхилення	
	Σ	%	Σ	%	Σ	%
Лінійні сорти пшеничного хліба	5224	36	5202	38	-22	100
Житньо-пшеничні сорти хліба	2479	17	2941	22	462	119
Булки, батони та інші хлібобулочні вироби	5570	38	4595	34	-975	82
Вироби дрібносерійного виробництва	-	0	473	3	473	0
Сухар панірувальний	1288	9	463	3	-825	36
Разом	14562	100	13674	100	-888	94

Проаналізувавши таблицю 2.1 можемо зробити висновок, що загальний випуск продукції зменшився на 888 т., або на 6% порівняно з попереднім роком. Це в свою чергу спричинено зменшенням випуску булок, батонів та інших хлібобулочних виробів на 975 т., або на 18% та сухару панірувальному на 825 т., або на 64%. Стаття виробів дрібносерійного виробництва з'явилась тільки у 2022 році, це привело до незначної зміни у структурі за досліджуваний період.

На підприємстві постійно впроваджуються у виробництво нові види хлібобулочної продукції, удосконалюються рецептури. Дослідження, у зв'язку зі специфікою діяльності, Товариством не проводяться.

Розмір інвестицій, направлених у 2022 році на реконструкцію та оновлення виробництва, склав 6811,6 тис. грн., що на 57,05% менше, порівняно з попереднім роком. Інвестиції умовно поділяються на дві категорії:

– витрати на підтримку в належному стані основних засобів підприємства з метою його безперебійної роботи та зменшення трудовитрат

на виробництво (2 746 тис. грн.);

– витрати на розвиток (оновлення, модернізація) з метою введення у виробництво нових видів продукції, поліпшення її споживчих якостей та зменшення витрат на виробництво (4065,6 тис. грн.).

До основних інвестиційних проєктів віднесені витрати на реконструкцію ліній №4 та №5 – 1236,5 тис. грн., ремонт лінії №3 – 793,9 тис. грн., придбання та ремонт тістоподільника – 282,3 тис. грн., придбання пластикової тари – 144,7 тис. грн., реконструкцію відділу збуту – 128,4 тис. грн., витрати на ремонт офісних та побутових приміщень, встановлення м/п вікон і шафи для роздягальні – 492,8 тис. грн., а також інші витрати на придбання обладнання, комплектуючих, ремонт (оновлення) основних засобів, реконструкцію тощо.

В поточному та наступних роках підприємство планує збільшувати обсяги інвестицій з метою утримання власних основних засобів в належному стані, нарощення виробничих потужностей, розширення асортименту та поліпшення якості продукції.

Основні показники економічної діяльності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» наведена у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Основні показники економічної діяльності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2020-2021 р.		Абсолютне відхилення 2021-2022	
		2020	2021	2022	Σ	%	Σ	%
1	Чистий дохід від реалізації продукції	245726	223027	435078	-22699	-9,24	212051	95,08
2	Середньорічна вартість основних засобів	60632,5	60664,5	60386,5	32	0,05	-278	-0,46
3	Середньооблікова чисельність працівників	308	319	303	11	3,57	-16	-5,02
4	Чистий прибуток(збиток)	917	-18525	16009	-17608	-1920	34534	186,42

Витрати на оплату праці, порівняно з попереднім звітним роком, збільшено майже на 31%. Основною причиною збільшення фонду заробітної плати є політика керівництва підприємства щодо його регулювання в залежності від загальних соціально-економічних умов в країні, а саме, збільшення мінімальної заробітної плати згідно до закону України про державний бюджет на 2022 рік [59] та нарахування індексації заробітної плати.

В Товаристві розроблено та впроваджено низку програм, які спрямовані на розвиток персоналу та підвищення його кваліфікації. Для цього працює кваліфікаційна комісія. Розроблена та впроваджена програма адаптації новоприйнятих працівників до максимально ефективного виконання ними своїх функціональних обов'язків, прийняття ними корпоративної культури та політики компанії, а також забезпечення їм належної підтримки. На підприємстві діє програма визначення необхідного рівня компетентності персоналу, залученого до робіт, яка впливає на якість продукції; впроваджена програма навчання персоналу, що задовольняє потреби персоналу у самовдосконаленні та професійному розвитку; відбувається оцінка ефективності проведеного навчання, забезпечується обізнаність персоналу щодо доцільності та важливості свого внеску в досягнення цілей у сфері виробництва та якості. Крім цього, за рахунок Товариства, працівники підвищують рівень своїх знань на семінарах, удосконалюють свою майстерність, приймаючи участь в професійних конкурсах, змаганнях.

Контроль та організація виробництва, вимагає створення різних, але скоординованих рівнів контролю. На кожному з цих рівнів враховується певна частина контролю виробничого процесу [60].

Задля належного управління підприємством, оперативне керівництво діяльністю підприємства здійснює генеральний директор. Контроль за дотриманням вимог Статуту та корпоративних прав учасників Товариства здійснює наглядова рада у складі 2 осіб. Зважаючи на специфіку нашої роботи, більш детально зупинимось саме на бухгалтерському відділі.

Більш детально організаційну структуру ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ

ХЛІБОЗАВОД № 5» розглянемо на рисунку 2.1.

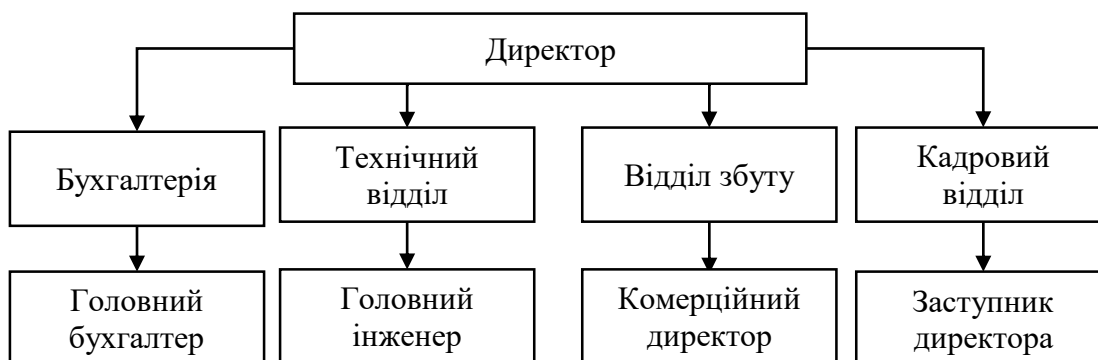

Рисунок 2.1 – Організаційна структура ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

До складу бухгалтерії входять:

- головний бухгалтер (керує та координує роботу всього відділу);
- фінансовий бухгалтер (здійснює розрахунки з обліку грошових коштів);
- бухгалтер з обліку готової продукції (здійснює розрахунки випуску та реалізації готової продукції);
- бухгалтер з обліку товарно-матеріальних цінностей (контролює рух усіх матеріальних цінностей на підприємстві, у тому числі основних засобів);
- бухгалтер з обліку праці та заробітної плати (здійснює розрахунки з оплати праці працівниками та контролює фонд оплати праці).

Головний бухгалтер у своїй роботі керується «Положенням про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні».

Фінансових інвестицій на кінець звітного періоду Товариство не має. Інвестицій у вигляді купівлі корпоративних прав інших підприємств у 2021 році Товариство не здійснювало.

В планах Товариства на поточний рік є розширення обсягів існуючого виробництва та асортименту продукції, посилене просування на ринку товарів підприємства за допомогою реклами. За умови збереження стабільно високої

якості продукції розглядається можливість коригування цінової політики для підтримки рентабельності продукції. У майбутньому також планується розробка та освоєння технологічно нових видів продукції з використанням нового обладнання. Підприємство постійно працює над реконструкцією діючих виробничих потужностей з метою їх оновлення та підтримання у робочому стані, а при необхідності і повної заміни застарілого обладнання на нове, більш сучасне і продуктивне.

Тепер можемо розглянути фінансову стійкість підприємства. Оскільки ліквідність є показником вчасного виконання фінансових зобов'язань, то чим вище коефіцієнт ліквідності, тим більша платоспроможність підприємства.

Розглянемо показники ліквідності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Показники ліквідності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Показник	Оптимальне значення	2020	2021	2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1 – 0,2	0,005	0,008	0,004
Проміжний коефіцієнт покриття	0,5 – 0,7	1,2	0,9	0,6
Коефіцієнт загальної ліквідності	>1	1,35	1,02	1,08
Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,5 – 0,7	0,5	0,42	0,32

Як ми бачимо з таблиці 2.3 майже кожен з наведених показників має тенденцію до зменшення.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності склав 0,004, це свідчить про те що підприємство має недостатню кількість коштів для миттєвої сплати поточних боргів у разі необхідності.

Проміжний коефіцієнт покриття склав 0,6, це означає що підприємство не має достатньо платіжних можливостей щодо погашення поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами.

Коефіцієнт загальної ліквідності склав 1,08, це означає що підприємство має достатньо ресурсів які можуть бути використанні для погашення поточних зобов'язань.

Коефіцієнт загальної платоспроможності склав 0,32, це означає що підприємство залежить від зовнішніх джерел фінансування та воно є недостатньо ліквідним.

Розрахунок інших економічних показників ділової активності, рентабельності, та оцінка фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та оборотності активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» наведені у Додатках А, Б.

2.2 Облік наявності, руху та використання основних засобів виробничого підприємства

Облік наявності, руху та використання основних засобів є критично важливою складовою ефективного управління кожного виробничого підприємства. Вірне ведення обліку цих ресурсів вимагає системності та точності в процесах інвентаризації, реєстрації та контролю.

Усі операції пов'язані з обліком наявності та руху та використанням основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» оформлюються первинними документами. Використовуваними типовими формами первинної документації на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» є:

- форма № ОЗ – 1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів;
- форма № ОЗ – 2 Акт приймання передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів;
- форма № ОЗ – 3 Акт на списання основних засобів;
- форма № ОЗ – 6 Інвентарна картка обліку основних засобів;
- форма № ОЗ – 7 Опис інвентарних карток з обліку основних засобів;
- форма № ОЗ – 8 Картка обліку руху основних засобів;

– форма № ОЗ – 9 Інвентарний список основних засобів.

Детальніше документування руху основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД» №5 представлено на рисунку 2.2.

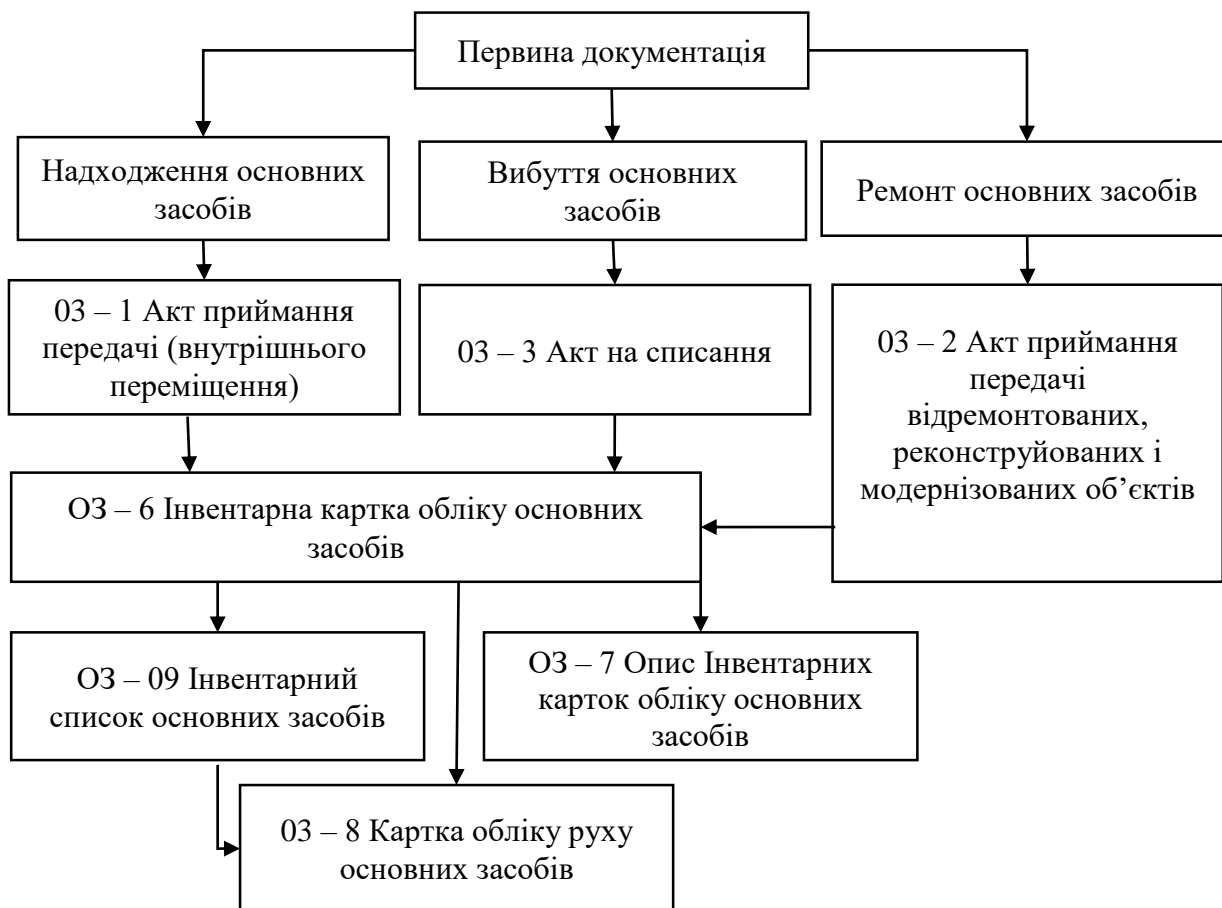

Рисунок 2.2 – Документування руху основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД» №5

Форма № ОЗ –1 Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів формується при надходженні основних засобів та їх переміщенні на підприємстві. Складається на кожний об'єкт окремо, за винятком тих випадків коли об'єкти основних засобів є однотипними та одночасно приймаються однією особою (Додаток В). До акту додається вся необхідна технічна документація та він складається на кожний інвентарний об'єкт. В акті вказується: дата його складання, найменування об'єкта, його інвентарний номер, первісна вартість, дата введення в експлуатацію, технічні

характеристики, а якщо об'єкт був в експлуатації, то вказується сума зносу та інші необхідні реквізити. Після оформлення акт разом з технічною документацією, що стосується даного об'єкту, передається в бухгалтерію.

При внутрішньому переміщенні на підприємстві цей акт складається цехом, відділом або дільницею у двох екземплярах, один із яких передається до бухгалтерії для зображення переміщення у інвентарній картці та згодом передається на місце експлуатації об'єкту, другий екземпляр залишається у здавача для відмітки про переміщення об'єкту основних засобів.

Форма № ОЗ – 2 Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів складається по об'єкту який знаходився в плановому / неплановому ремонті (реконструкції, модернізації). (Додаток Д). В акті вказується: інвентарний номер, дата, цех, вартість об'єкту, вид ремонту та фактична вартість ремонту.

Ремонт який виконано власними силами підприємства оформлюється одним актом, якщо ж ремонт був виконаний іншою організацією, складають два примірники, один з яких залишається на підприємстві, інший передається до організації яка виконувала ремонт.

Форма № ОЗ–3 Акт на списання основних засобів складеться при демонтажу або ліквідації об'єктів основних засобів. В акті вказується: інвентарний номер, дата, цех, вартість об'єкту, дата введення в експлуатацію, сума зносу, склад комісії (Додаток Е). Після ліквідації основних засобів і складання актів на списання основних засобів перший примірник передається до бухгалтерії, де на його підставі робиться запис до інвентарного списку основних засобів.

Форма № ОЗ – 6 Інвентарна картка обліку основних засобів складається бухгалтерією відповідно до складених актів та присвоює основним засобам інвентарний номер, після чого примірник залишається на зберіганні у бухгалтерії.

Форма № ОЗ – 7 Опис інвентарних карток з обліку основних засобів застосовується для реєстрації інвентарних карток. Ця форма складається в

одному примірнику в бухгалтерії.

Форма № ОЗ – 8 Картка обліку руху основних засобів містить інформацію про дані інвентарних карток за поточний місяць для отримання зведених даних про наявність і рух основних засобів за класифікаційними ознаками основних засобів.

Важливим питанням є автоматизація обліку на підприємстві. Інформаційні технології є продуктивним інструментом для роздрібних торговців. Крім того, існують докази того, що роздрібні торговці недостатньо використовують інформаційні технології [61]. У цій площині варто зазначити, що для обліку як інформаційної складової управління бізнес-процесами залучення сучасних інформаційних технологій є питанням доцільності, і саме бухгалтерському обліку «притаманна популяризація використання інформаційних технологій» [62].

Бухгалтерія ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» використовує програму 1С:Підприємство 8.3., у якій можна знайти інформацію про кожен об'єкт основних засобів. Використання електронної бази даних дозволяє швидко та без проблем знайти необхідну інформацію про конкретний об'єкт основних засобів щодо його технічних та фінансових характеристик [63, с. 128].

Фінансові звіти підприємство складає за допомогою програми М.Е.Дос.

Для ведення бухгалтерського та управлінського обліку підприємство використовує єдиний робочий план рахунків.

Об'єктом основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» визнає актив, коли існує достатня ймовірність, що підприємство отримає пов'язані з активом майбутні економічні вигоди, і вартість активу може бути надійно оцінена.

Згідно облікової політики ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», до основних засобів відносяться матеріальні активи, які передбачається використати більше одного звітного періоду та вартістю понад 6 000 грн.: будівлі, споруди, транспортні засоби та механізми, обладнання, офісна

техніка, меблі.

Матеріальні активи, первісна вартість яких не перевищує 6 000 грн., визнаються в управлінському обліку як запаси незалежно від терміну служби, та їх вартість повністю включається до витрат у місяці початку експлуатації.

Для цілей складання фінансової звітності матеріальні активи з терміном служби понад рік, первісна вартість яких не перевищує 6 000 грн., визнаються малоцінними необоротними матеріальними активами. Амортизація малоцінних необоротних матеріальних активів нараховується повністю за місяць початку їх експлуатації.

Малоцінні матеріальні об'єкти, такі як запасні частини, приладдя, сервісні пристрої, якщо є невід'ємними частинами об'єктів основних засобів, тобто можуть використовуватися тільки у поєднанні з об'єктом основних засобів, визнаються як компоненти основних засобів, якщо відповідні витрати можуть бути визнані в поточній вартості об'єкта основних засобів.

Одиницею обліку основних засобів є інвентарний об'єкт. Якщо окремі функціональні частини інвентарного об'єкта мають різний термін корисного використання, вони повинні враховуватися як окремі об'єкти основних засобів.

Облік основних засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби». Рахунок 10 «Основні засоби» на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» має такі субрахунки:

- 100 «Інвестиційна нерухомість»
- 101 «Земельні ділянки»;
- 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»;
- 103 «Будинки та споруди»;
- 104 «Машини та обладнання»;
- 105 «Транспортні засоби»;
- 106 «Інструменти, прилади та інвентар»;
- 107 «Тварини»;
- 108 «Багаторічні насадження, плодоносні рослини»;

- 1091 «Інші основні засоби»;
- 1092 «Основні засоби призначені для продажу».

За дебетом рахунку 10 «Основні засоби» відображається надходження (придбаних, створених, безоплатно отриманих) основних засобів на баланс підприємства, які обліковуються за первісною вартістю, сума витрат, яка пов'язана з поліпшенням об'єкта (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо), що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод, первісно очікуваних від використання об'єкта; сума дооцінки вартості об'єкта основних засобів, за кредитом – вибуття основних засобів внаслідок продажу, безоплатної передачі або невідповідності критеріям визнання активом, а також у разі часткової ліквідації об'єкта основних засобів, сума уцінки основних засобів.

У балансі ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» основні засоби обліковуються за первісною вартістю.

Первісна вартість об'єкта основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» включає:

- суму грошових коштів або їх еквівалентів, що сплачені або підлягають сплаті постачальнику, за вирахуванням податку на додану вартість. Якщо зобов'язання за придбані кошти визначено загальною сумою, розподіл цієї суми між окремими об'єктами основних засобів здійснюється пропорційно до справедливої вартості окремих об'єктів;

- імпортне мито та інші податки, які не відшкодовуються покупцю, вартість державної реєстрації прав на об'єкт основних засобів, витрати, пов'язані з первинним отриманням державних дозволів на його використання;

- прямі витрати на доставку об'єкта основних засобів до місця призначення та приведення його в робочий стан, включаючи транспортні витрати, експедиторські послуги, страхування, вантажно-розвантажувальні роботи, підготовку місця дислокації, складання та встановлення, пусконаладжувальні роботи, в т.ч. вартість сировини та матеріалів, витрачених на пробний випуск продукції за вирахуванням вартості можливого

використання продукції, одержаної в процесі пробного випуску.

Початкова вартість основних засобів, придбаних за іноземну валюту, оцінюється за курсом НБУ на дату оформлення митної вантажної декларації.

Початковою вартістю об'єкта основних засобів, створеного власними силами, є його собівартість.

Згідно облікової політики підприємства не включаються до вартості основних засобів:

- наднормативні втрати матеріалів під час виготовлення основних засобів власними силами;
- витрати на підготовку випуску нових видів продукції на існуючому устаткуванні (в т.ч. витрати на переналагодження обладнання та пробні випуски продукції);
- витрати на перенесення об'єкта основних засобів, що діє;
- курсові різниці, що виникають при зміні обмінного курсу із заборгованості в іноземній валюті за придбані кошти;
- адміністративні та інші накладні витрати.

Визнання витрат у початковій вартості об'єкта основних засобів припиняється, коли об'єкт перебуває у місці призначення та приведений у стан, у якому він придатний для використання за призначенням, навіть якщо він фактично ще не використовується, або використовується не на повну потужність.

Надходження основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» може здійснюватися за рахунок:

- купівлі у інших підприємств;
- внеску до статутного капіталу засновників підприємства;
- безоплатного отримання;
- обміну на інший актив.

При надходженні основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» всі витрати на їх придбання (створення), що включаються до первісної вартості, акумулюються на рахунку 15 «Капітальні інвестиції»,

який призначений спеціально для обліку витрат на придбання або створення матеріальних та нематеріальних необоротних активів. Він має такі субрахунки:

- 151 Капітальне будівництво;
- 152 Придбання (виготовлення) основних засобів;
- 1521 Придбання основних засобів;
- 1522 Виготовлення основних засобів та модернізація;
- 153 Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів;
- 1531 Придбання інших необоротних матеріальних активів;
- 1532 Виготовлення інших необоротних матеріальних активів та модернізація;
- 154 Придбання (створення) нематеріальних активів;
- 1541 Придбання нематеріальних активів;
- 1542 Створення нематеріальних активів;
- 155 Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів.

По дебету рахунки відбивається збільшення понесених витрат придбання (створення) ОЗ, а, по кредиту - їх зменшення (введення у дію, введення об'єкта ОЗ в експлуатацію та інших).

Витрати ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», пов'язані з придбанням основних засобів, спочатку накопичуються на відповідних субрахунках рахунка 15 «Капітальні інвестиції». І тільки при передачі (введення) в експлуатацію окремих об'єктів основних засобів списуються з кредиту цього рахунку до дебету рахунків 10 «Основні кошти» та 11 «Інші необоротні матеріальні активи».

Усі витрати на модернізацію, реконструкцію, добудову об'єкта основних засобів незалежно від того, яким способом воно здійснюється (господарським, підрядним чи змішаним), відображаються:

- на субрахунку 151 «Капітальне будівництво»;
- з виготовлення – на субрахунках 152 «Придбання (виготовлення)

основних засобів» та 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»), після введення об'єкта в експлуатацію та складання акту (типова форма № ОЗ-1) списуються на відповідні субрахунки обліку основних засобів або інших необоротних матеріальних активів.

Розглянемо більш детально бухгалтерські проведення з обліку придбання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Бухгалтерські проведення з обліку придбання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Оприбуткований до складу об'єкт основних засобів що потребує монтажу	152	631	46100,00
2	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	631	9220,00
3	Переведена оплата постачальникам за отримане устаткування	631	311	55320,00
4	Відображені витрати пов'язані з доставкою на склад	152	377	500,00
5	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	377	100,00
6	Відображена вартість монтажних робіт	152	631	1500,00
7	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	631	300,00
8	Переведена оплата підряднику за монтажні роботи	631	311	1800,00
9	Введений в експлуатацію придбаний об'єкт	104	152	48100,00

При формуванні статутного капіталу учасники можуть робити внесок не тільки грошовими коштами, але і майном. На ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» одержання основних засобів як внеску до статутного капіталу, відбувається за справедливою вартістю, узгодженою сторонами та відображається записом по дебету рахунка 10 «Основні засоби» і кредиту рахунка 401 «Статутний капітал».

Бухгалтерські операції з обліку внесення основних засобів до статутного капіталу ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» розглянемо у таблиці 2.5.

Основний засіб може бути придбаний в результаті обміну на інший актив. Згідно облікової політики ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» собівартість такого основного засобу оцінюється за справедливою вартістю

отриманого активу, що дорівнює справедливій вартості переданого активу з поправкою на будь-яку суму грошей чи грошових активів, що була передана.

Таблиця 2.5 – Бухгалтерські проведення з обліку внесення основних засобів до статутного капіталу ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Відображена сума статутного капіталу	46	401	24253,00
2	Отримано об'єкт основних засобів	104	46	5000,00
3	Відображено витрати на транспортування і монтаж об'єкту основних засобів	152	631	1000,00
4	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	631	200,00
5	Переведена оплата підряднику за транспортування і монтажні роботи	631	311	1200,00
6	Списано витрати на транспортування і монтаж до первісної вартості об'єкта основних засобів.	104	152	1000,00

Бухгалтерські операції з обліку безкоштовно отриманих основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» розглянемо у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Бухгалтерські проведення з обліку безкоштовно отриманих основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Безкоштовне отримання об'єкту основних засобів	152	424	10000,00
2	Відображено отримання послуг	152	685	1000,00
3	Відображений податковий кредит з ПДВ	641	685	200,00
4	Відображено введення в експлуатацію об'єкту основних засобів	10	152	11000,00
5	Нараховано амортизацію об'єкту основних засобів	23	131	1000,00
6	Відображений дохід	424	745	1000,00

Бухгалтерські проведення з обліку придбання основних засобів в результаті обміну на інший актив на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД №

5» зображено у таблиці 2.7.

Відповідно до пункту 16 НП(с)БО 7 «Основні засоби» підприємство може переоцінювати об'єкт основних засобів, якщо його залишкова вартість суттєво відрізняється від його справедливої вартості. При цьому у разі переоцінки об'єкта ОЗ на ту саму дату слід провести переоцінку всіх об'єктів групи основних засобів, до якої належить цей актив [14].

Таблиця 2.7 – Бухгалтерські проведення на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» з обліку придбання основних засобів в результаті обміну на інший актив.

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення	
		Дебет	Кредит
1	Передача об'єкту основних засобів іншому підприємству	361	742
2	Виникнення податкового зобов'язання	742	641
3	Списання залишкової вартості основних засобів	972	10
4	Отримання основних засобів	15	631
5	Відображено податковий кредит з ПДВ	641	631
6	Введено основні засоби в експлуатацію	10	15
7	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	361

Переоцінка повинна проводитися з достатньою регулярністю, яка не допускає суттєвої відмінності балансової вартості від тієї, яка була б визначена з використанням справедливої вартості на кінець звітного періоду.

Переоцінка проводиться за розпорядженням керівника підприємства на підставі професійної думки щодо суттєвості зміни справедливої вартості активу.

Підприємство залишає за собою право перейти на модель обліку основних засобів за переоціненою вартістю за вирахуванням накопиченої амортизації та збитків від знецінення, якщо:

– залишкова вартість основних засобів буде значно (більш ніж на 10 відсотків) відрізняється від їх справедливої вартості на дату складання звітності;

– справедлива вартість об'єктів основних засобів може бути надійно визначена;

– існують вагомі підстави вважати, що цей метод більш достовірно відображатиме фінансову звітність підприємства.

У разі застосування моделі обліку за переоціненою вартістю, підприємство має послідовно застосовувати його протягом усіх наступних періодів, до всіх груп та об'єктів основних засобів, з переглядом справедливої вартості не рідше ніж один раз на п'ять років.

Переоцінка вартості основних засобів, у разі переходу підприємства на модель обліку за переоціненою вартістю проводитиметься методом пропорційної зміни, з віднесенням різниці від переоцінки на рахунок резерву переоцінки у розділі капіталу.

Переоцінені початкові вартість та сума зносу об'єкта ОЗ визначаються за допомогою індексу переоцінки за формулою 2.1:

$$I = \frac{\text{СПС}}{\text{ОСТ}} \quad (2.1)$$

де СПС – справедлива вартість;

ОСТ – залишкова вартість.

Виходячи з цього переоцінена первісна вартість дорівнюватиме (формула 2.2):

$$\text{ППВ} = I \times \text{ПНР} \quad (2.2)$$

де ППВ – переоцінена первісна вартість;

ПНР - первісна вартість.

Переоцінений знос буде розрахований за формулою 2.3:

$$ПЗ = I \times C \quad (2.3)$$

де С - сума нарахованого зносу.

Сума накопиченої амортизації на дату переоцінки виключається із валової балансової вартості активу та чистої суми, перерахованої до переоціненої суми активу. Дооцінка, яка входить до складу власного капіталу, переноситься у нерозподілений прибуток, коли припиняється визнання відповідного активу.

Розглянемо бухгалтерські проведення різних варіантів переоцінки основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Порядок відображення переоцінки основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Вид переоцінки	Найменування операції	Бухгалтерські проведення	
			Дебет	Кредит
1	Дооцінка	Дооцінено основний засіб	10	411
		Врахована сума зносу з дооцінки	411	13
2	Уцінка	Уцінено основний засіб	975	10
		Врахована сума зносу з дооцінки	13	10
3	Дооцінка раніше уцінених об'єктів	Збільшено дохід на суму попередньої уцінки	10	746
		Дооцінено основний засіб	10	411
		Врахована сума зносу з дооцінки	411	13
4	Уцінка раніше уцінених об'єктів	Списання суми попередньої дооцінки	411	10
		Уцінено основний засіб	975	10
		Зменшена сума зносу уцінених основних засобів	13	10
		Відображені витрати від зменшення корисності основних засобів	975	13

Інформація про проведені переоцінки відображається на наступних рахунках:

- 411 «Дооцінка (уцінка) основних засобів»;
- 975 «Уцінка необоротних активів та фінансових інвестицій» – сума проведених уцінок;

– 746 «Інші доходи» - сума дооцінки в межах попередніх уцінок, що включені до складу витрат.

Вартість об'єкта основних засобів, що амортизується, починаючи з 01.01.2017 року визначається як різниця первісної вартості об'єкта основних засобів та його зносу. Для розрахунку суми амортизаційних відрахувань застосовується прямолінійний метод. Амортизація нараховується щомісячно рівними частинами протягом терміну корисного використання.

Бухгалтерські проведення з відображення сум амортизації основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» наведені у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Порядок відображення сум амортизації основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення	
		Дебет	Кредит
1	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються в капітальному будівництві.	151	131
2	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються для виготовлення об'єктів ОЗ власними силами підприємства	152	131
3	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються для виготовлення об'єктів інших необоротних матеріальних активів власними силами підприємства	153	131
4	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються в основній виробничій діяльності підприємства (якщо ця сума не може бути безпосередньо віднесена до конкретного об'єкта витрат), для управління виробництвом та обслуговування виробничого процесу	91	131,133,135
5	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються в адміністративних цілях.	92	131,133,135
6	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються з метою реалізації та збуту продукції (товарів, робіт, послуг)	93	131,133,135
7	Відображено суму амортизації вартості ОЗ, що використовуються поза господарською діяльністю.	94	131,133,135
8	Відображено в позабалансовому обліку сума нарахованої амортизації ОЗ (рахунок 09 = рахунку 13)	—	09

Не підлягає амортизації вартість земельних ділянок. Вартість землі та будівель, придбаних разом, повинні враховуватися окремо, та вартість

будівель має амортизуватися протягом строку їхнього корисного використання. Вартість капітальних витрат на поліпшення земельних ділянок амортизується протягом терміну, протягом якого очікується надходження економічних вигод від таких поліпшень. Облік амортизаційних нарахувань на підприємстві ведеться на рахунку 131 «Знос основних засобів».

Продаж основних засобів передбачає отримання доходів за проданий об'єкт. Після прийняття рішення про продаж основного засобу відбувається переведення об'єкту зі складу основних засобів до складу необоротних активів, які утримуються для продажу, для цього використовується субрахунок 286 «Необоротні активи та групи вибуття, що утримуються для продажу». Відповідно пункту 1 розділу II НП(с)БО 27 здійснити це треба на дату, коли стали виконуватися усі наступні умови:

- підприємство очкує отримати економічні вигоди від продажу ОЗ, а не від його використання за призначенням;
- продаж, як очікується, буде завершений протягом року після прийняття такого рішення;
- основний засіб готовий для продажу в своєму нинішньому стані;
- умови продажу відповідають звичайним умовам продажу таких активів.

Залишкову вартість об'єкту що продається списують на витрати періоду в дебет субрахунку 943 «Собівартість реалізованих виробничих запасів». Дохід від реалізації основних засобів відображається на субрахунку 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів» у кредиті, за дебетом цього субрахунку відображається сума непрямих податків.

Бухгалтерські проведення з реалізації основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛБОЗАВОД № 5» відображені у таблиці 2.10.

Об'єкт основних засобів має бути списаний з балансу при його вибутті або, коли від його використання не очікується жодних економічних вигод.

У разі припинення визнання об'єкта сума накопиченої амортизації дорівнює нулю з одночасним зменшенням первісної вартості.

Таблиця 2.10 – Відображення в бухгалтерському обліку ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» реалізації основних засобів

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Нарахований знос об'єкту за травень	92	131	12000,00
2	Переведення об'єкту до складу активів призначених для продажу	286	105	420000,00
3	Списання накопиченого зносу	131	105	300000,00
4	Передача об'єкту на новому власнику	377	712	540000,00
5	Відображений податковий кредит з ПДВ	712	641	90000,00
6	Списана собівартість об'єкту	943	286	420000,00
7	Надійшла оплата від покупця	311	377	360000,00

Прибуток або збиток при вибутті визначається як різниця між сумою чистих надходжень від вибуття та балансовою вартістю активу, та відображається у складі інших прибутків (збитків) відповідного періоду.

Бухгалтерські проведення з вибуття основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» зображені у таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 – Бухгалтерські проводки з вибуття основних засобів при ліквідації на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Зміст операції	Бухгалтерські проведення		Сума
		Дебет	Кредит	
1	Списано суму зносу за даними переоцінки	131	104	2411,87
2	Списано знос об'єкта основних засобів	976	104	15,97
3	Сума витрат, на ліквідацію об'єкта основних засобів, списана на фінансовий результат	793	976	15,97

Сума чистих надходжень від вибуття визначається як сума коштів, отримана або підлягаюча отриманню у зв'язку з продажем об'єкта основних засобів або його частин, за вирахуванням податку на додану вартість, збільшена на вартість можливого використання запасів та справедливую вартість основних засобів, отриманих у результаті ліквідації об'єкта, та зменшена на суму витрат, пов'язаних з реалізацією об'єкта або його частин. Витрати демонтаж і переміщення об'єкта, і навіть на приведення місця його

дислокації у вихідний стан зменшують прибуток (збільшують збиток) від вибуття об'єкта.

Бухгалтерські проведення з ліквідації основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» зображені у таблиці 2.12.

У разі вибуття об'єкта основних засобів, який раніше зазнавав дооцінки, накопичена сума дооцінки даного об'єкта включається до складу нерозподіленого прибутку з одночасним зменшенням додаткового капіталу.

Таблиця 2.12 – Порядок відображення ліквідації основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Найменування операції	Бухгалтерські проведення	
		Дебет	Кредит
1	Відображено списання суми нарахованого зносу	131,133,135	10
2	Списано залишкову вартість об'єкта ОЗ що ліквідується.	976	10
3	Сума витрат, пов'язана з ліквідацією об'єкта ОЗ, списана на фінансовий результат	793	976
4	Оприбутковано матеріали, отримані під час ліквідації	209	746
5	Сума доходу списана на фінансовий результат	746	793
6	Відбито зменшення додаткового капіталу у сумі дооцінки, що належить до цього об'єкту	423	441

У разі припинення визнання безкоштовно отриманих об'єктів основних засобів на їхню залишкову вартість зменшується залишок додаткового капіталу з одночасним збільшенням нерозподіленого прибутку.

2.3 Проблемні питання та вдосконалення обліку основних засобів

Ефективний облік основних засобів на кожному підприємстві залежить від чіткого інформаційного забезпечення. Одним з найважливіших елементів інформаційного забезпечення є облікова політика.

П.Є. Житний у авторефераті визначав облікову політику як сукупність

принципів, методів та процедур здійснення первинного спостереження, аналізу, поточного групування, підсумкового узагальнення фактів господарської діяльності, складання та подання фінансової звітності» [64, С. 12].

Погоджуємось з Т.В. Барановською. щодо визначенням облікової політики як сукупності дій із формування комплексу методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, який відповідає особливостям діяльності підприємства та інтересам його власників» [65, с. 7].

Розглянемо засади формування облікової політики на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

У основоположні принципи облікової політики, підготовки і подання фінансової звітності підприємства включаються такі визначення:

- визначення облікової політики;
- визначення цілей облікової політики;
- визначення користувачів фінансової інформації (звітності);
- основні допущення облікової політики.

ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» визначає облікову політику як конкретні принципи, методи, процедури правила і практика, прийняті підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Метою облікової політики підприємства є визначення основних принципів, методів, процедур правил і практики, які застосовуються в бухгалтерському обліку, які дозволяють складати для користувачів фінансову звітність, що відповідає основним якісним характеристикам.

Користувачами інформації є:

- керівництво та акціонери (учасники) підприємства;
- інвестори і потенційні інвестори, яких цікавить рівень ризику і рентабельності інвестицій, а також чи може компанія приносити дохід;
- працівники компанії, для яких важливим показником є стабільність і прибутковість роботодавця, його здатність забезпечити заробітну плату;

- позикодавця, для яких важливо чи будуть кредити і відсотки по ним виплачені в строк;
- постачальники, яких цікавить, чи буде в строк погашена заборгованість перед ними;
- уряд і його органи;
- громадськість.

Основоположні допущення облікової політики підприємства:

1. Концепція нарахування, відповідно до якої економічні події визнаються і відображаються у фінансовій звітності в тому періоді, в якому вони відбулися, незалежно від сплати або отримання грошових коштів, з урахуванням того факту, що компанія не має наміру припиняти або значно скорочувати обсяги своєї діяльності.

2. Припущення про безперервність діяльності компанії, яке означає, що компанія буде продовжувати свою діяльність у доступному для огляду майбутньому, і крім такого наміру у компанії повинні бути економічні можливості продовжувати свою діяльність.

Провівши дослідження облікової політики підприємства можемо відзначити певні проблеми у розрізі інформаційного забезпечення обліку основних засобів. Облікова політика ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» не обновлювалась з початку 2020 року. Через це деякі аспекти облікової політики підприємства застаріли, або навіть взагалі втратили чинність. Одним з таких прикладів є визначення вартісної межі основних засобів.

Згідно облікової політиці підприємства основними засобами вважаються матеріальні активи, первісна вартість яких не перевищує 6 000 грн., визнаються в управлінському обліку як запаси незалежно від терміну служби, та їх вартість повністю включається до витрат у місяці початку експлуатації.

Для цілей складання фінансової звітності матеріальні активи з терміном служби понад рік, первісна вартість яких не перевищує 6 000 грн., визнаються малоцінними необоротними матеріальними активами. Амортизація

малоцінних необоротних матеріальних активів нараховується повністю за місяць початку їх експлуатації.

Варто зазначити що дана вартісна межа була актуальною до 23 травня 2020 р., після прийняття Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві» діє новий критерій вартісної межі, а саме 20000 грн [13]. Однак потрібно зазначити що основні засоби які були введені підприємством до 23 травня 2020 р., все ще можуть амортизуватися у обліку як основні засоби навіть, якщо залишкова балансова не перевищує 20000 грн.

Ще одною проблемою облікової політики підприємства є недостатність інформації з приводу документального забезпечення контролю та руху основних засобів.

Проведений аналіз встановив відсутність графіку документообігу ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Вважаємо що графік документообігу, це інструмент управління, який спрощує організацію робочих процесів, забезпечуючи ефективність, точність та вчасність обігу документів на підприємстві. Затвердження графіка документообігу на підприємстві зазвичай здійснюється відповідальною особою за операційні процеси, у нашому випадку це керівник підприємства.

Застосування графіку документообігу на підприємстві може призвести до таких суттєвих переваг як:

- оптимізація часу. Він допомагає розподілити робочий час для обробки та передачі документів. Це сприяє запобіганню затримок та підвищує продуктивність роботи за рахунок чіткого розподілу завдань та строків їх виконання;

- контроль та управління процесами. Графік документообігу дозволяє контролювати рух документів по всій організації, визначає, де і коли документи знаходяться на конкретний момент часу. Це спрощує відстеження статусу документів та дозволяє швидко реагувати на можливі затримки чи

проблеми в процесі;

- забезпечення точності та відповідності до вимог. Графік може включати контрольні точки та терміни, що забезпечують виконання необхідних стандартів, регуляцій чи внутрішніх правил підприємства;

- підвищення ефективності процесу. Оптимізований графік документообігу дозволяє підприємству оптимізувати процеси, уникати перевантажень чи зайвих затримок, що веде до покращення загальної ефективності роботи;

- підготовка до змін. Графік документообігу може бути корисним інструментом для підприємства при впровадженні нових процесів чи технологій. Він дозволяє зручно розпланувати перехід до нових систем або робочих процесів.

Нами сформовано рекомендуємий графік документообігу для ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у розрізі поліпшення обліку основних засобів з урахування організаційної та облікової структури підприємства (Додаток Ж). Цей графік включає у себе наступні складові:

- назва та тип документу;
- роль документу;
- строк складання та подання документу;
- відповідальні особи за рух та збереження документу.

Ще одним проблемним питанням є форми первинного обліку основних засобів. Підприємство використовує форми первинного обліку які були затверджені ще наказом Державного управління статистики від 29.12.1995 р., № 352 [66], які в свою чергу були скасовані Наказом Державної служби статистики України від 22.10.2021 № 266 [67]. Однак підприємства приватного сектору згідно п. 2.7 «Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку», можуть використовувати самостійно виготовленні бланки, які повинні містити обов'язкові реквізити чи реквізити типових або спеціалізованих форм [37]. Тобто не дивлячись на скасування типових форм обліку основних засобів затверджених у 1995 році, їх використання не

обмежується законодавством.

Підтримуючи думку Л.М. Васильєвої, що облікова політика являє собою сукупність способів ведення бухгалтерського обліку обраних підприємством для використання [68], тому у обліковій політиці доцільно вказати які типові бланки первинного обліку основних засобів використовуються.

Іншою проблемою облікової політики є визначення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів. Згідно пункту 42 Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів «Для визначення непридатності основних засобів до використання, можливості їх використання іншими підприємствами, організаціями та установами, неефективності або недоцільності їх поліпшення (ремонт, модернізації тощо) та оформлення відповідних первинних документів керівником підприємства створюється комісія». На нашу думку порядок створення такої комісії потрібен бути встановлений у обліковій політиці підприємства.

На рисунку 2.3 нами встановлені елементи облікової політики ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» які було б доцільно додати або замінити з метою якісного підвищення обліку основних засобів на підприємстві.

Згідно пункту 3.2 Методичних рекомендації щодо облікової політики підприємства «облікова політика підприємств може бути змінена як правило з початку року» [69].

Облікова політика може змінюватися тільки, якщо змінюються на підприємстві статутні вимоги, якщо змінюються вимоги органу, який здійснює функції з державного регулювання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності, або якщо зміни облікової політики забезпечать більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності [70]. Вважаємо що наведені нами зміни у законодавстві з приводу основних засобів допоможуть підприємству сформуванню більш достовірну облікову політику.

Ще одним фактором підвищення якісного рівня обліку основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» є покращення нині

застосовуваних форм первинного обліку.

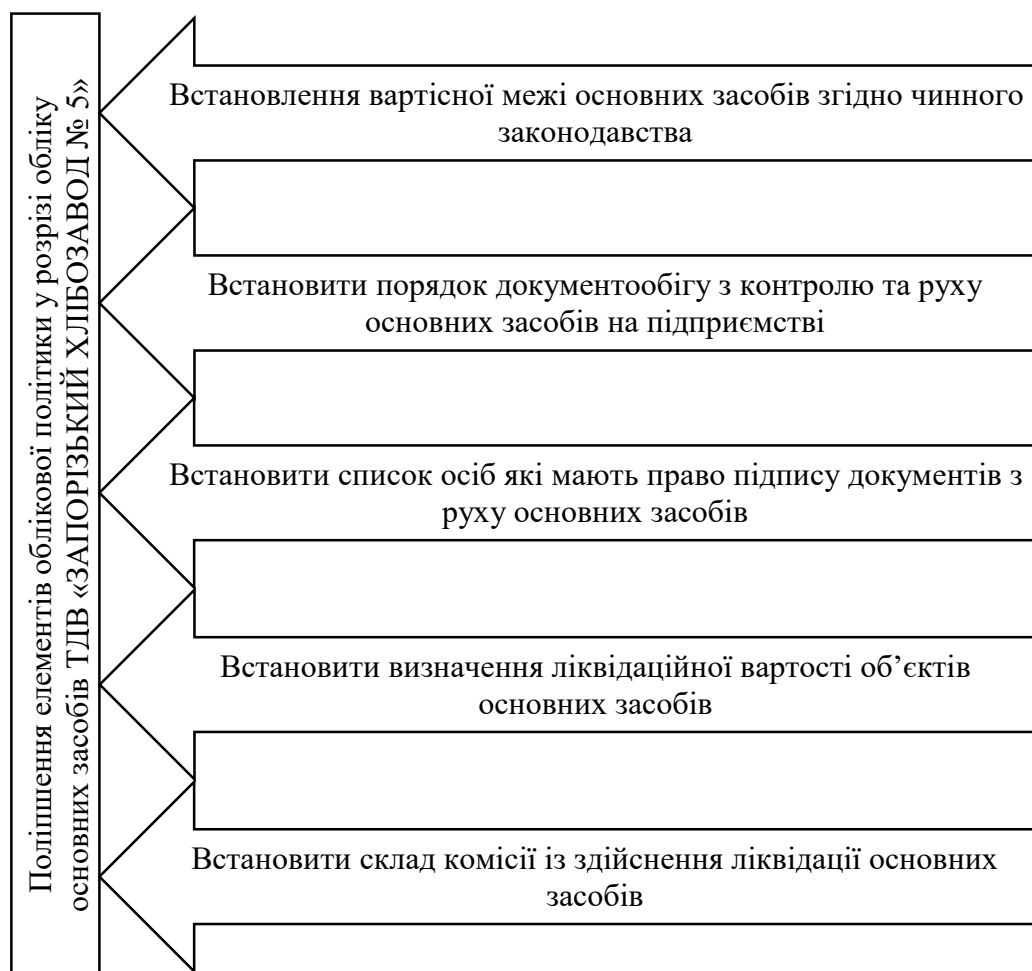

Рисунок 2.3 – Поліпшення елементів облікової політики ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Форми які застосовуються на підприємстві були встановлені ще у 1995 році, деякі показники є застарілими, або просто неактуальними відповідно до діючих норм встановлених НП(С)БО 7. Нами визначено два шляхи модернізації якісного рівня обліку основних засобів у розрізі первинних документів.

Перший шлях полягає у виправленні деяких показників у вже застосованих формах первинного обліку. Як вже згадувалось раніше, підприємство може саме встановлювати та складати бланки (але ці бланки повинні містити обов'язкові реквізити). Зважаючи на те що облік основних

засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» є автоматизованим, доцільно буде ввести запропоновані у таблиці 2.13 зміни до деяких первинних документів.

Запропоновані шляхи зміни у типових формах ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» надають більше інформації про облік основних засобів та відповідають сучасному бухгалтерському та податковому законодавству.

Таблиця 2.13 – Пропоновані зміни у типові форми первинного обліку ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Типова форма первинного обліку	Застосовані показники типових форм	Пропоновані зміни до типових форм
ОЗ – 1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»	Первісна (балансова) вартість (гр. 7)	Первісна (справедлива вартість)
	Код норми амортизаційних відрахувань (гр. 11)	Група основних засобів
	Норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення (гр. 12)	Строк корисного використання
	Норми амортизаційних відрахувань на капітальний ремонт (гр. 13)	Метод нарахування амортизації
	Поправочний коефіцієнт (гр. 14)	Ліквідаційна вартість
	Сума амортизації, зносу за даними переоцінки на _____ 20__ р. або за документами придбання (гр. 17)	Сума амортизації, зносу за даними переоцінки або за документами придбання
ОЗ – 3 «Акт на списання основних засобів»	Сума амортизації, зносу за даними переоцінки на _____ 20__ р. за документами придбання	-
	Код норми амортизаційних відрахувань (гр. 11)	Група основних засобів
	Норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення (гр. 12)	Строк корисного використання
	Норми амортизаційних відрахувань на капітальний ремонт (гр. 13)	Метод нарахування амортизації
	Дата початку оплати за основні засоби (місяць, рік) (гр. 18)	Ліквідаційна вартість

Другий шлях полягає у тому щоб повністю перейти на нові форми первинного обліку. Переліком таких форм можуть стати форми встановлені у Наказі Мінфіну «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання». І хоч на перший погляд цей документ регламентує тільки використання типових форм щодо обліку основних засобів для суб'єктів бюджетного обліку для державних підприємств, у цьому наказі є пункт 6 розділу I, згідно якого: «типові форми з обліку та списання основних засобів можуть застосовуватися юридичними особами, створеними відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також представництвами іноземних суб'єктів господарської діяльності» [71].

З метою поліпшення первинного обліку основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» нами розроблено приклад поліпшеної типової форми первинного обліку, а саме Акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (Додаток И).

Проведений аналіз показників ліквідності ТДВ «Запорізький хлібо завод № 5» показав зменшення коефіцієнтів абсолютної ліквідності, проміжного коефіцієнту покриття, коефіцієнту загальної платоспроможності та підвищення коефіцієнту загальної ліквідності. В цілому визначено що підприємство є недостатньо ліквідним.

Документальне оформлення та рух основних засобів проводиться за допомогою типових форм первинної документації затверджених наказом Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995. Облік основних на ТДВ «Запорізький хлібо завод № 5» засобів ведеться на рахунку 10 «Основні засоби», який має такі субрахунки: 100 «Інвестиційна нерухомість», 101 «Земельні ділянки»; 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель», 103 «Будинки та споруди», 104 «Машини та обладнання», 105 «Транспортні засоби», 106 «Інструменти, прилади та інвентар», 107 «Тварини», 108 «Багаторічні насадження, плодоносні рослини», 1091 «Інші основні засоби», 1092 «Основні засоби призначені для продажу». Амортизація основних засобів на підприємстві здійснюється прямолінійним методом. Облік

амортизації ведеться на рахунку 131 «Знос основних засобів».

Визначено основні проблемні питання облікової політики підприємства у розрізі обліку основних засобів, а саме: визначення вартісної межі основних засобів, недостатність інформації з приводу документального забезпечення контролю та руху основних засобів, відсутність інформації про ліквідацію основних засобів та формування складу комісії її здійснення. Шляхи подолання цих проблем включають оновлення облікової політики підприємства з урахуванням таких елементів: встановлення вартісної межі основних засобів згідно чинного законодавства, встановлення порядку документообігу з контролю та руху основних засобів на підприємстві, встановлення списку осіб які мають право підпису документів з руху основних засобів, встановлення визначення ліквідаційної вартості об'єктів основних засобів та складу комісії з її здійснення. Запропоновано покращення типових форм документообігу ТДВ «Запорізький хлібозавод № 5» шляхом корегування деяких реквізитів з урахуванням діючих норм законодавства.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

3.1 Аналіз наявності, стану та руху основних засобів

Основним фактором конкурентоспроможності кожного виробничого підприємства є виробничий потенціал його основних засобів. Аналіз наявності, стану та руху основних засобів є важливим аспектом фінансового управління та стратегічного планування для будь-якого підприємства. Основні засоби, такі як машини, обладнання, нерухомість та інші матеріальні активи, є важливою частиною активів компанії, і їхня ефективна управління може суттєво вплинути на її фінансовий стан і конкурентоспроможність. У цьому контексті, аналіз цих активів включає в себе дослідження їхньої наявності, фізичного та функціонального стану, а також динаміку їх руху, що може включати в себе придбання нових активів та відчуження застарілих. Ця інформація надає підприємству можливість визначити, які активи вони мають, на якому етапі їхнього життєвого циклу вони знаходяться і як вони впливають на загальну стратегію та фінансовий успіх підприємства.

На першому етапі аналізу буде доцільно дослідити обсяг та динаміку основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Це визначається за допомогою горизонтального аналізу балансу (Додаток К).

Розглянемо обсяг та динаміку основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.1.

Аналіз даних таблиці 3.1 показує, що загальна вартість активів підприємства ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за досліджуваний період збільшились. Однак, за 2020 р. порівняно з 2021 р. вартість активів ТДВ

«ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» зменшилась на 19988 тис. грн, що у відсотковому еквіваленті становить 15,15%. Перш за все це зумовлено зменшенням оборотних активів на 17746 тис. грн., або на 26,05%. Що до основних засобів за цей же період, то вони теж зменшились на 3863 тис. грн., або на 6,17%, це зумовило зменшення необоротних активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» на 2342, або на 3,65%. За період 2021-2022 рр. вартість активів збільшилась на 83312 тис. грн., або на 74,41%. Це в основному зумовлено приростом оборотних активів аж на 81648 тис. грн., або на 162,96%. Основні засоби за той же період підвищились на 3267 тис. грн., або на 5,56%, це вплинуло на підвищення загальної вартості необоротних активів на 1664 тис. грн., або на 2,69%.

Таблиця 3.1 – Аналіз обсягу і динаміки основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2020-2022 рр. тис. грн.

№	Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення			
					2020-2021		2021-2022	
					Σ	%	Σ	%
1	Необоротні активи, з них:	64201	61859	63523	-2342	-3,65	1664	2,69
2	<i>Основні засоби</i>	62596	58733	62040	-3863	-6,17	3267	5,56
3	Оборотні активи	67750	50104	131752	-17746	-26,05	81648	162,96
4	Активів усього	131951	111963	195275	-19988	-15,15	83312	74,41

Наступним кроком у нашому аналізі є дослідження питомої ваги у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Розглянемо її у таблиці 3.2.

Аналіз таблиці 3.2 показує що зменшення питомої ваги основних засобів та необоротних активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за досліджуваний період на 15,67% та 16,13% відповідно, в основному спричинені підвищенням питомої ваги оборотних активів на 16,13% через збільшення їх загальної вартості на 63324 тис. грн., та зменшенню загальної

вартості основних засобів на 556 тис. грн.

Таблиця 3.2 – Питома вага основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020-2022 рр. тис. грн.

№	Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2020-2022 р.	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1	Необоротні активи з них:	64201	48,66	61859	55,24	63523	32,53	-678	-16,13
2	<i>Основні засоби</i>	62596	47,44	58733	52,46	62040	31,77	-556	-15,67
3	Оборотні активи	67750	51,34	50104	44,76	131752	67,47	64002	16,13
4	Активів усього	131951	100	111963	100	195275	100	63324	0

Візуально зобразимо частку основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2022 рік. на рисунку 3.1.

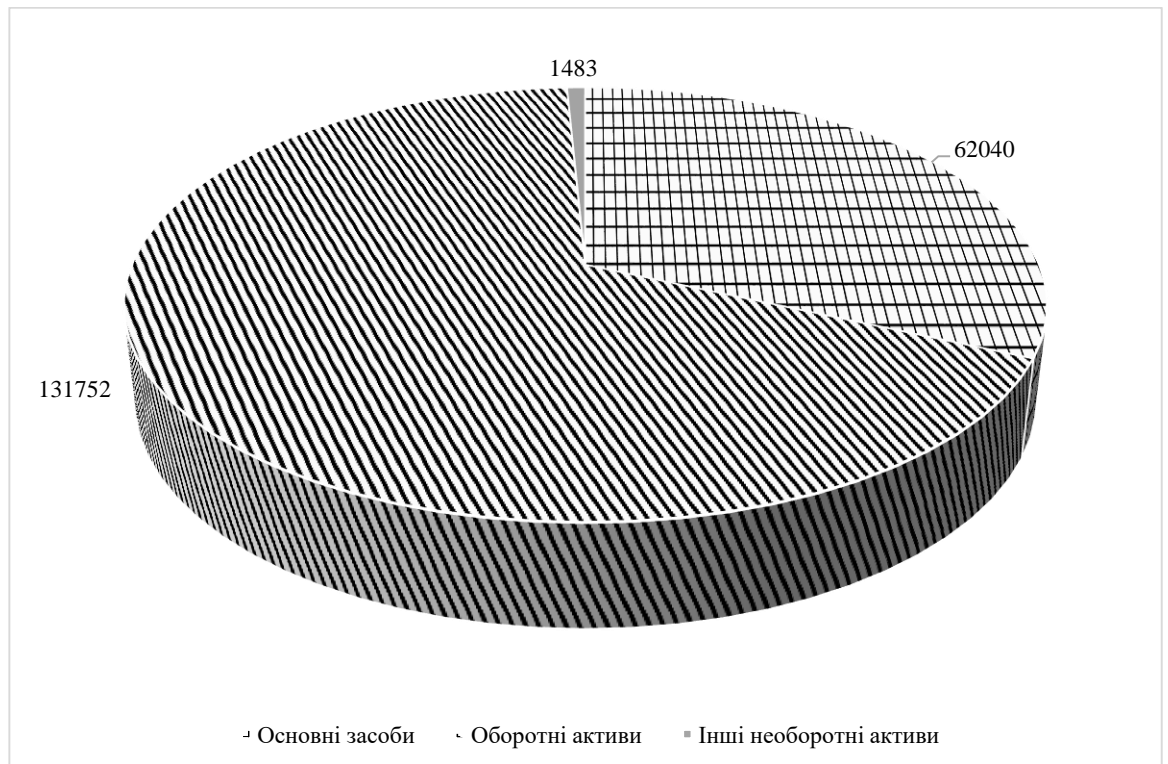

Рисунок 3.1 – Частка основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2022 р.

З рисунку 3.1 бачимо, що основні засоби займають велику частку активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», однак їх все ж менше ніж оборотних активів. Проте, слід пам'ятати що саме основні засоби будуть перетворювати деякі оборотні активи підприємства, такі як сировина та матеріали, у готову продукцію.

Також візуально зобразимо частку у структурі необоротних активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2022 рік. На рисунку 3.2.

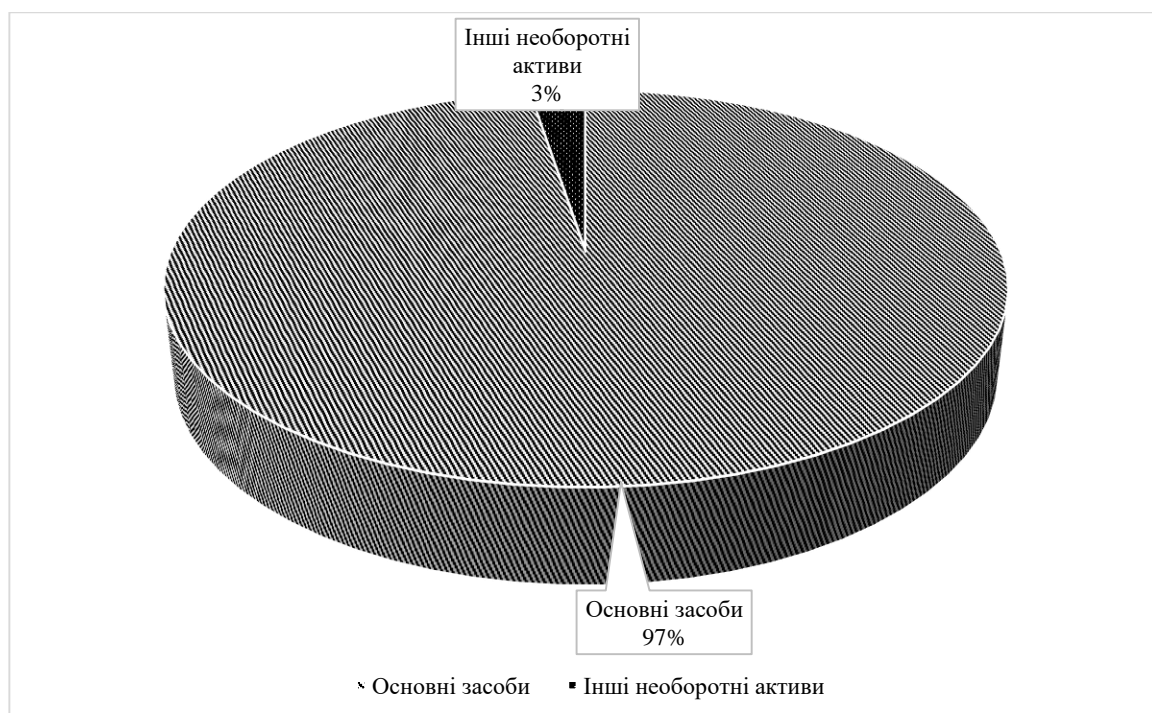

Рисунок 3.2 – Частка основних засобів у структурі необоротних активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2022 р.

Отже, проведений аналіз визначив що основні засоби у структурі необоротних активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2022 рік складають 97%. Це цілком вписується у нормативну логіку, оскільки підприємство є повністю виробничим, отже основні засоби слугують головним інструментом формування капіталу, підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

Схематично побудуємо графік змін у загальній вартості основних

засобів на рисунку 3.3.

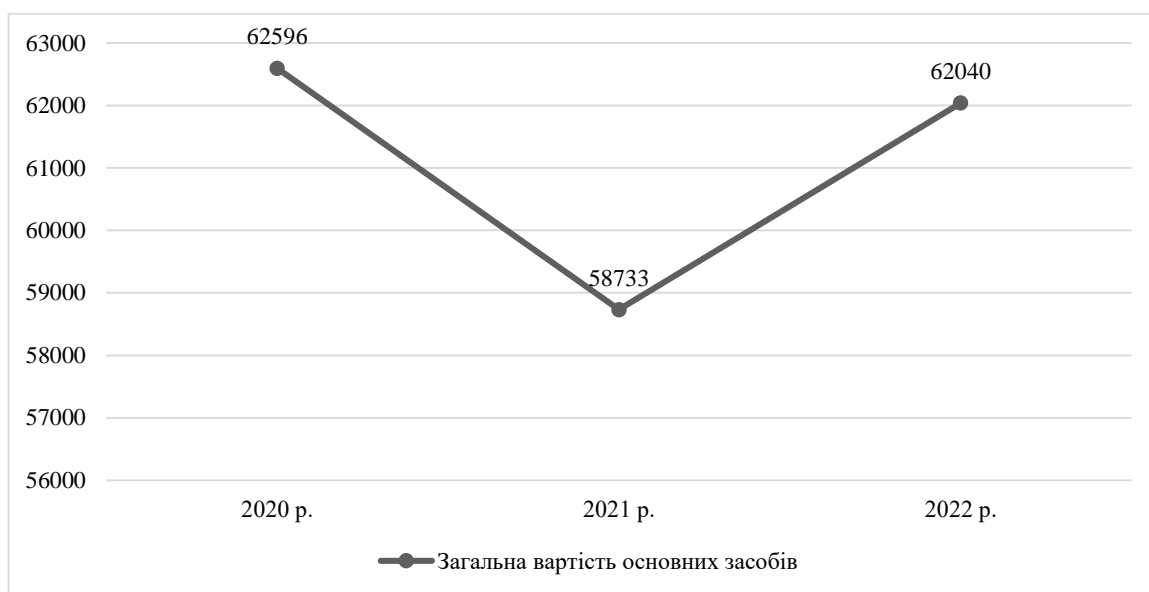

Рисунок 3.3 – Загальна вартість основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2020-2022 рр.

Як ми бачимо загальна вартість основних засобів за період 2020-2021 рр. 3863 тис. грн., але вже у наступному році підвищилась на 3307 тис. грн. Однак ми не можемо зробити висновки за рахунок чого відбулись дані зміни без детальнього аналізу наявності, складу та динаміки основних засобів.

Наступним етапом аналізу основних засобів є аналітична оцінка наявності основних засобів.

Для початку даного аналізу потрібно ознайомитись зі наявністю основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», для цього нам допоможе розділ 2 форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» (Додаток Л).

У складі основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» наведені такі групи основних засобів:

- будинки, споруди та передавальні пристрої (код рядка 120);
- машини та обладнання (код рядка 130);
- транспортні засоби (код рядка 140);

- інструменти, прилади, інвентар (меблі) (код рядка 150);
- інші основні засоби (код рядка 180);
- Інші необоротні матеріальні активи (код рядка 250).

Тепер ми можемо проаналізувати склад та динаміку основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Аналіз складу та динаміки основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020-2022 рр. тис. грн.

№	Групи основних засобів	2020	2021	2022	Відхилення			
					2020-2021р.		2021-2022р.	
					Σ	%	Σ	%
1	Загальна сума основних засобів у т.ч.:	62596	58773	62040	-3823	-6,11	3267	5,56
2	Будинки, споруди та передавальні пристрої	22996	21643	22324	-1353	-5,89	681	3,15
3	Машини та обладнання	37790	35775	38680	-2015	-5,33	2905	8,12
4	Транспортні засоби	1568	1155	726	-413	-26,34	-429	-37,14
5	Інструменти прилади інвентар (меблі)	55	40	35	-15	-27,27	-5	-12,5
6	Інші основні засоби	187	160	275	-27	-14,44	115	71,87
7	Інші необоротні матеріальні активи	0	0	0	0	0	0	0

Аналіз даних таблиці 3.3, показує що зміни у загальній вартості основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за період 2020-2021 рр. спричинені зменшенням загальної вартості кожної групи основних засобів, найвагомішими з них склали машини та обладнання на суму 2015 тис. грн., або на 5,33%, будинки, споруди та передавальні пристрої на суму 1353 тис. грн., або 5,89% та транспортні засоби на суму 413 тис. грн., або на 26,34%. За період 2021-2022 рр. ситуація покращилась, а підвищення загальної вартості основних засобів на 3267 тис. грн., або на 5,56% було спричинене в основному підвищення загальної вартості машин та обладнання на 2905 тис. грн., або на 8,12%, будинків споруд та передавальних пристроїв на 681 тис. грн., або на 3,15% та інших основних засобів на 115 тис. грн., або на 71,87%. Проте слід відзначити що транспортні засоби та інструменти, прилади,

інвентар меблі продовжили тенденцію до зменшення на 429 тис. грн, або 37,14% та на тис. грн., або на 12,5% відповідно.

Наступним етапом нашого аналізу є аналіз структури основних засобів. Цей аналіз спрямований на дослідження змін у структурі основних засобів за кожною окремою групою основних засобів. Виконаємо його у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 – Аналіз питомої ваги основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020-2022 рр. тис. грн.

№	Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Абсолютне відхилення/Зміна структури 2020-2022 рр.	
		Σ	%	Σ	%	Σ	%	Σ	%
1	Будинки, споруди та передавальні пристрої	22996	36,74	21643	36,82	22324	35,98	-672	-0,75
2	Машини та обладнання	37790	60,37	35775	60,87	38680	62,35	890	1,98
3	Транспортні засоби	1568	2,5	1155	1,97	726	1,17	-842	-1,33
4	Інструменти прилади інвентар (меблі)	55	0,09	40	0,07	35	0,05	-20	-0,03
5	Інші основні засоби	187	0,3	160	0,27	275	0,44	88	0,14
6	Інші необоротні матеріальні активи	0	0	0	0	0	0	0	0

Аналіз даних таблиці 3.4 показує що найбільшу частку в структурі основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» становлять машини та обладнання і будинки, споруди та передавальні пристрої. За 2020 р. машини та обладнання склали 60,37 % структури від усіх основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», у 2021 р. 60,87% структури, у 2022 р. 62,35% структури. Маємо відмітити тенденцію до збільшення частки цього показника в основному за рахунок зменшення частки транспортних засобів у загальній вартості на 1,33%. Будинки, споруди та

передавальні пристрої відповідно склали 36,74% структури від усіх основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020 р., за 2021 р. 36,82% структури, за 2022 р. 35,98% структури. Інші групи основних засобів мають несуттєву частку у структурі.

Наступним кроком нашого дослідження є оцінка технічного стану та руху основних засобів. Більшість менеджерів усвідомлюють необхідність збільшення доходів або контролю над витратами, але приділяють менше уваги скороченню своєї інвестиційної бази. Зменшення інвестицій означає зменшення незадіяних грошових коштів, розумне управління забезпеченням основних засобів [72].

Склад первісної вартості основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» зображено на рисунку 3.4.

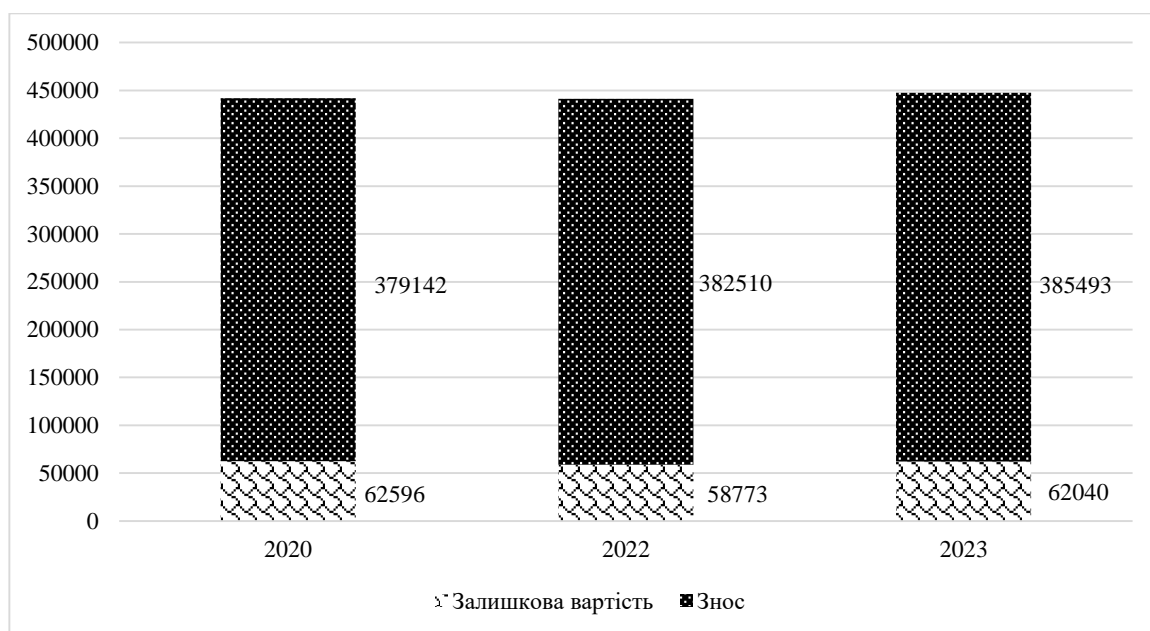

Рисунок 3.4 – Склад первісної вартості основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

З рисунку 3.4 можемо зробити висновок що сума зносу основних засобів перевищує залишкову вартість основних засобів у декілька разів.

Оцінка технічного стану основних засобів розкриває їхню реальну

ефективність та забезпеченість, це є вирішальними факторами для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства в сучасних умовах економіки нашої країни. У цьому контексті, аналіз стану основних засобів виявляється ключовим інструментом для прийняття обґрунтованих стратегічних рішень та забезпечення успішного функціонування підприємства.

Вважаємо доцільним провести аналіз технічного стану не тільки загальної частини основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», а і всіх її складових. Для даного аналізу нам будуть потрібні два коефіцієнти, а саме коефіцієнт зносу та коефіцієнт придатності.

Коефіцієнт зносу показує частину основних засобів що вже перенесла свою вартість на готову продукцію (формула 3.1):

$$K_z = \frac{Z}{P_v} \quad (3.1)$$

де K_z – сума зносу основних засобів;

Z – сума зносу за період, тис. грн.;

P_v – первісна (переоцінена) вартість основних засобів, тис. грн.

Оберненим до цього коефіцієнту є коефіцієнт придатності.

Проаналізуємо технічний стан основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.5.

Проведений аналіз стану основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» свідчить про велику ступінь зносу кожного досліджуваного показника. Так, коефіцієнт зносу таких груп основних засобів як будинки, споруди та передавальні пристрої, транспортні засоби, інструменти, прилади, інвентар (меблі) за досліджуваний період збільшився на 1,33%, 4,3% та 2,7% відповідно. Однак, зменшення коефіцієнту зносу показали машини та обладнання, інші основні засоби на 0,07% та 6,6% відповідно. Загалом коефіцієнт зносу основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ

ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020-2022 рр. підвищився на 0,31%.

Можемо зробити висновок, що ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» зважаючи на катастрофічний рівень зносу обладнання потрібно максимізувати зусилля з оновлення діючих основні засоби.

Таблиця 3.5 – Аналіз технічного стану основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020-2022 рр.

№	Показник	2020 р.		2021 р.		2022 р.		Відхилення 2020-2022 рр.	
		Кз %	Кп %	Кз %	Кп %	Кз %	Кп %	Σ Кз	%
1	Будинки, споруди, та передавальні пристрої	72,11	27,89	74,02	25,98	73,44	26,56	1,33	1,84
2	Машини та обладнання	89,24	10,76	89,83	10,17	89,17	10,83	-0,07	-0,08
3	Транспортні засоби	65,77	34,23	53,45	46,55	70,07	29,93	4,3	6,54
4	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	92,45	7,55	94,48	5,52	95,15	4,85	2,7	2,92
5	Інші основні засоби	73,74	26,26	77,04	22,96	67,14	32,86	-6,6	-8,95
6	Інші необоротні матеріальні активи	100	0	100	0	100	0	0	0
7	Усього основних засобів	85,83	14,17	86,68	13,32	86,14	13,86	0,31	0,36

Наступним етапом нашого аналізу є аналіз руху основних засобів. Для аналізу руху основних засобів використовують такі показники як коефіцієнт оновлення, коефіцієнт вибуття, коефіцієнт приросту.

Коефіцієнт оновлення показує, наскільки активи оновлюються або замінюються новими, більш сучасними активами та обчислюються він за формулою 3.2:

$$\text{Кон} \frac{\text{Озпр}}{\text{Озк}}, \quad (3.2)$$

де Кон – коефіцієнт оновлення основних засобів;

Озпр – первісна (переоцінена) вартість придбаних основних засобів за період, тис. грн.;

ОЗк – первісна (переоцінена) вартість основних засобів на кінець періоду тис. грн.

Коефіцієнт вибуття визначає частку вартості основних засобів, які вибули за аналізований період, у загальній вартості основних засобів на початок цього періоду, та обчислюється за формулою 3.3:

$$Кв = \frac{ОЗвив}{ОЗп} \quad (3.3)$$

де Кв – коефіцієнт вибуття;

ОЗвив – первісна (переоцінена) вартість виведених основних засобів за період, тис. грн.;

ОЗп – первісна (переоцінена) вартість основних засобів на початок періоду, тис. грн.

Коефіцієнт приросту основних засобів визначає темп збільшення кількості або вартості основних засобів підприємства протягом певного періоду часу, та обчислюється за формулою 3.4:

$$Кпр = \frac{ОЗпр - ОЗвив}{ОЗп} \quad (3.4)$$

де Кпр – коефіцієнт приросту основних засобів.

Розрахунки наведених коефіцієнтів представлені у таблиці 3.6.

Як ми бачимо з таблиці 3.6, коефіцієнт оновлення та приросту основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за досліджуваний період має тенденцію до зростання. За період 2020-2022 рр. ці коефіцієнти зросли на 5,28, або на 90,29% та 9,17, або на 629,41% відповідно. Коефіцієнт вибуття навпаки, зменшився на 6,33, або на 85,2%.

Таблиця 3.6 – Показники руху основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

№	Показник	Роки			Абсолютне відхилення/темперосту% 2020-2022 рр.	
		2020	2021	2022	Σ	%
1	Коефіцієнт оновлення основних засобів %	5,84	5,88	11,12	5,28	90,29
2	Коефіцієнт вибуття основних засобів%	7,43	5,88	1,1	-6,33	-85,2
3	Коефіцієнт приросту основних засобів%	-1,46	-0,36	10,63	9,17	629,41

Схематично відобразимо аналіз показників стану та руху основних засобів на рисунку 3.5.

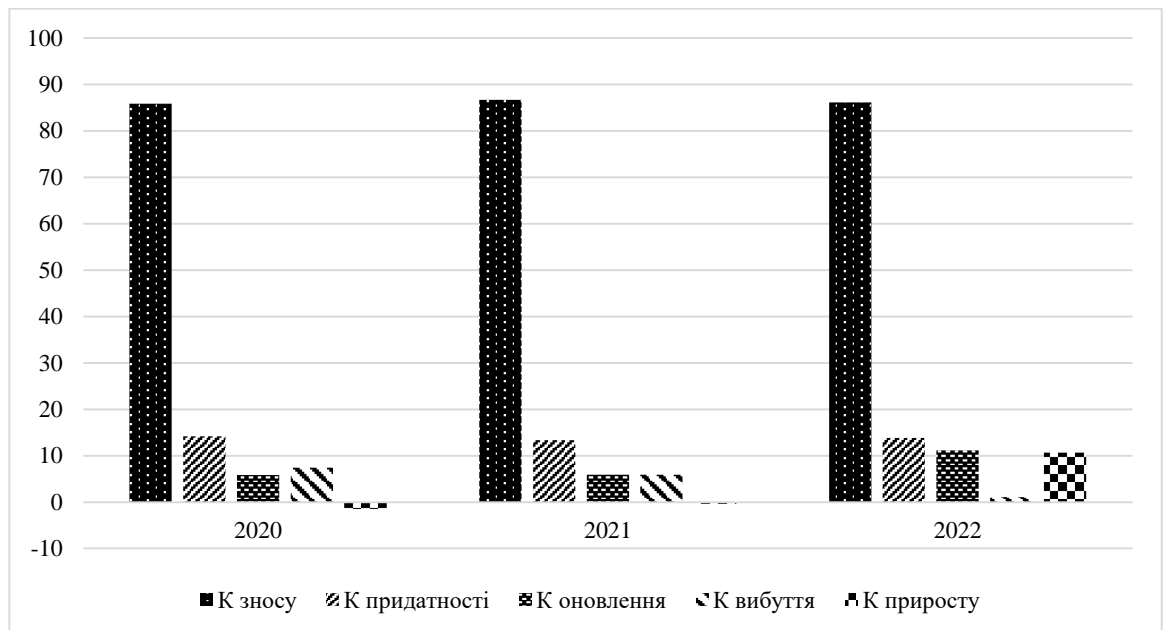

Рисунок 3.5 – Аналіз показників стану та руху основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

Інформація з рисунку 3.5 показує, що найвищим коефіцієнтом за досліджуваний період є коефіцієнт зносу, що є негативною новиною. Однак, можемо відмітити певну позитивну динаміку у показниках руху основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Зважаючи на це, можемо зробити висновок що підприємство робить правильні шляхи з оновлення

діючого складу основних засобів, однак зважаючи на катастрофічний рівень зносу, ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» рекомендується якомога швидше розробити план оновлення основних засобів на найбільші роки.

3.2 Аналіз ефективності використання основних засобів та її впливу на роботу підприємства в цілому

В умовах сучасного підприємництва, де конкуренція на ринку є надзвичайною, питання ефективного використання основних засобів стає ключовим для забезпечення стабільності та успіху підприємства. В умовах сучасного бізнесу, де конкуренція набуває все більшої напруги, а ресурси обмежені, аналіз ефективності використання основних засобів стає ключовим фактором успіху підприємства. Основні засоби, будучи значущою складовою активів, визначають конкурентоспроможність підприємства та його здатність до стабільного функціонування.

Аналіз ефективності їх використання не лише відображає фінансові показники, але і визначає конкурентоспроможність та життєздатність компанії. Важливо розглядати не лише кількісні аспекти володіння основними засобами, але і їх якість, технічний стан та вплив на загальний функціонування підприємства. У цьому контексті важливо розглядати аналіз ефективності не лише як інструмент виявлення проблем, але й як стратегічний підхід до оптимізації ресурсів та підвищення ефективності виробничих процесів.

Успішність управління основними засобами підприємства можна розглядати з позиції ефективності їхнього використання в господарському обороті [73].

До основних показників ефективності використання основних виробничих засобів належать фондоддача, фондомісткість та рентабельність [74, С. 103]. Фондоддача є одним з основних показників ефективності

використання основних засобів. Даний показник характеризує величину обсягу продукції в розрахунку на 1 грн. обсягу основних засобів.

Найважливішим показником з аналізу ефективності використання основних засобів є фондвіддача.

Фондвіддача – це показник, зворотній фондомісткості, який показує, скільки виробляється готової продукції на одиницю основних засобів. Вища фондвіддача основних засобів вказує на те, що компанія успішно використовує основні засоби для генерації прибутку, низька фондвіддача свідчить про неефективне використання ресурсів і може вимагати подальших досліджень і вдосконалення процесів управління основними засобами. Вона обчислюється за формулою 3.5:

$$\Phi_{\text{В}} = \frac{\text{ОВП}}{\text{ОЗс}}, \quad (3.5)$$

де $\Phi_{\text{В}}$ – фондвіддача;

ОВП – обсяг виробленої продукції;

ОЗс – середньорічна вартість основних засобів.

Фондомісткість – це показник, зворотній фондвіддачі, який показує величину вартості основних засобів, що припадає на одиницю продукції, випущену підприємством.

Фондоозброєність – це показник, який показує вартість основних засобів, що припадає на одного працівника. Вона обчислюється за формулою 3.6:

$$\Phi_{\text{О}} = \frac{\text{ОЗс}}{\text{СЧП}}, \quad (3.6)$$

де $\Phi_{\text{О}}$ – фондоозброєність;

СЧП – середньооблікова чисельність працівників.

Рентабельність основних засобів - це показник, який характеризує величину прибутку, що припадає на одну гривню основних засобів. Цей показник розраховується за формулою 3.7:

$$P_{OZ} = \frac{ЧП}{OЗc}, \quad (3.7)$$

де P_{OZ} – рентабельність основних засобів;

ЧП – чистий прибуток (збиток).

Ще одним показником який нам знадобиться є рівень ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності. Розраховується він так за формулою 3.8:

$$P_{TD} = \frac{ПП}{ФВ} \quad (3.8)$$

де P_{TD} – рівень ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності;

ПП – продуктивність праці.

Продуктивність праці у нашому випадку обчислюється за формулою 3.9:

$$ПП = \frac{OБВП}{CЧП} \quad (3.9)$$

Л.В. Юрчишена і С.М. Волинець пропонують застосовувати інтегральні показники ефективності використання основних засобів. Перший комплексний (інтегральний) показник ефективності використання основних засобів відображає умовний середній економічний ефект у вигляді виручки від реалізації та прибутку, який припадає на кожну гривню витрат, які вкладені в основні засоби [75]. Розраховується він за формулою 3.10:

$$\text{ІПІ} = \sqrt{\Phi_{\text{В}} * \text{Роз}}, \quad (3.10)$$

де ІПІ – інтегральний показник використання основних засобів.

Розрахуймо показники ефективності використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.7.

Аналізуючи різні показники наведені у таблиці 3.7, можемо зробити такі висновки щодо показників ефективності використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

Фондовіддача у 2021 р. порівняно з 2020 р. зменшилась з 4,05 грн. до 3,68 грн., що у відсотковому еквіваленті становить 9,14%, це в основному спричинене зменшенням обсягу виготовленої продукції на 22699 тис. грн., або на 9,24%. Однак, вже у наступному році підприємство підвищило обсяг виготовленої продукції на 212051 тис. грн., або на 95,08%, що зумовило підвищення рівня фондівіддачі на 3,52 грн. та за 2022 рік вона склала 7,2 грн.

Фондоозброєність за 2021 р. порівняно з 2020 р. зменшилась з 196,86 грн. до 190,17 грн., що у відсотковому еквіваленті становить 3,4%, це спричинене збільшенням середньооблікової чисельності працівників на 11 чол., однак, вже у наступному році фондоозброєність склала 199,3 грн., цей ріст спричинений зменшенням середньооблікової чисельності працівників до кількості у 303 чол..

Що до рівня ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності, то тут ситуація аналогічна з іншими показниками. За період з 2021-2020 рр. цей показник зменшився на 6,69%, в основному через зменшення продуктивності праці з 797,81 тис. грн., до 699,14 тис. грн., або на 6,9%. Уже у наступному році продуктивність праці зросла аж на 736,76 тис. грн., або на 10,12% та склала 1435,9 тис. грн., це зумовило зріст рівня ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності до 99,3%.

Таблиця 3.7 – Аналіз ефективності використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

№	Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2020-2021 р.		Абсолютне відхилення 2021-2022	
		2020	2021	2022	Σ	%	Σ	%
1	Чистий дохід від реалізації продукції	245726	223027	435078	-22699	-9,24	212051	95,08
2	Середньорічна вартість основних засобів	60632,5	60664,5	60386,5	32	0,05	-278	-0,46
3	Середньооблікова чисельність працівників	308	319	303	11	3,57	-16	-5,02
4	Чистий прибуток	917	-18525	16009	-17608	-1920	34534	186,42
5	Фондовіддача	4,05	3,68	7,2	-0,37	-9,14	3,52	95,65
6	Фондомісткість	0,25	0,27	0,14	0,02	8	-0,13	-48,15
7	Фондоозброєність	196,86	190,17	199,3	-6,69	-3,4	9,13	4,8
8	Рентабельність основних засобів	1,51	-30,54	26,51	-29,03	-2119,1	57,05	-186,82
9	Продуктивність праці	797,81	699,14	1435,9	-98,67	-12,37	736,8	105,38
10	Рівень ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності	96,86	90,17	99,3	-6,69	-6,9	9,12	10,12
11	Перший інтегральний показник	0,25	-1,06	1,38	0,81	327,98	0,32	30,44

Рентабельність основних засобів за період 2020-2021 р. була збитковою через зміну на 29,03 грн., або на 2119,1%, це спричинене зменшенням чистого прибутку ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» на 17608 тис. грн., тобто

появою на підприємстві збитку на суму 18525 тис. грн.. Однак, вже у наступному періоді рентабельність основних засобів зростає аж на 57,05 грн., або 154,22%, що зробило основні засоби знову рентабельними на суму 26,51 грн.. Це спричинене і зменшенням середньорічної вартості основних засобів на 278 тис. грн., або на 0,46% відповідно до минулого року, і підвищенням чистого прибутку підприємства на 34534 тис. грн., або на 186,42%, тобто підприємство знову стало прибутковим на суму 16009 тис. грн.

Перший інтегральний показник ефективності використання основних засобів за період з 2021-2020 рр. зменшився на 0,48 грн., або на 21,7%, це було спричинене як і зменшенням фондівіддачі на 0,37 грн., так і зменшенням рентабельності основних засобів на 0,4 грн.. У наступному році ці показники збільшились на 3,52 грн. та на 1,28 грн., що зумовило збільшення першого інтегрального показника ефективності використання основних засобів до 3,9 грн.

Отже проведений аналіз показав, що ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у період з 2020-2021 р. підприємство зазнало збитків на суму 18525 тис. грн., це вплинуло на кожний показник ефективності використання основних засобів. Вже у 2022 році підприємство знову стало прибутковим і це привело до позитивних змін кожного досліджуваного показника.

Проводячи аналіз основних засобів, їх необхідно розділяти на активні й пасивні та обчислювати питому вагу кожного виду [76, с.115]. Через те, що багато основних засобів не відносяться до активної частини, вони впливають на загальний результат дослідження, що не зовсім чітко відображає кінцеві результати.

Фондовіддача активної частини основних фондів також називається машиновіддачею [77, с. 46].

До активної частки основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» відносимо: машини та обладнання і транспортні засоби. Візуально зобразимо частину активних і пасивних основних засобів ТДВ

«ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» на 2022 рік. на рисунку 3.6.

З рисунку 3.6 бачимо що активна частка основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у складі машин та обладнання та транспортних засобів на 2020 р. становила 39358 тис. грн., або 62,88% у частці структури, на 2021 р. 36930 тис. грн., або 62,83%, на 2022 р. 39406 тис. грн., або 63,52%. Інші групи основних засобів є пасивними, та на 2020 р. склали 23183 тис. грн., або 37,12% у частці структури, на 2021 р. 21843 тис. грн., або 37,17%, на 2022 р. 22634 тис. грн., або 36,48%.

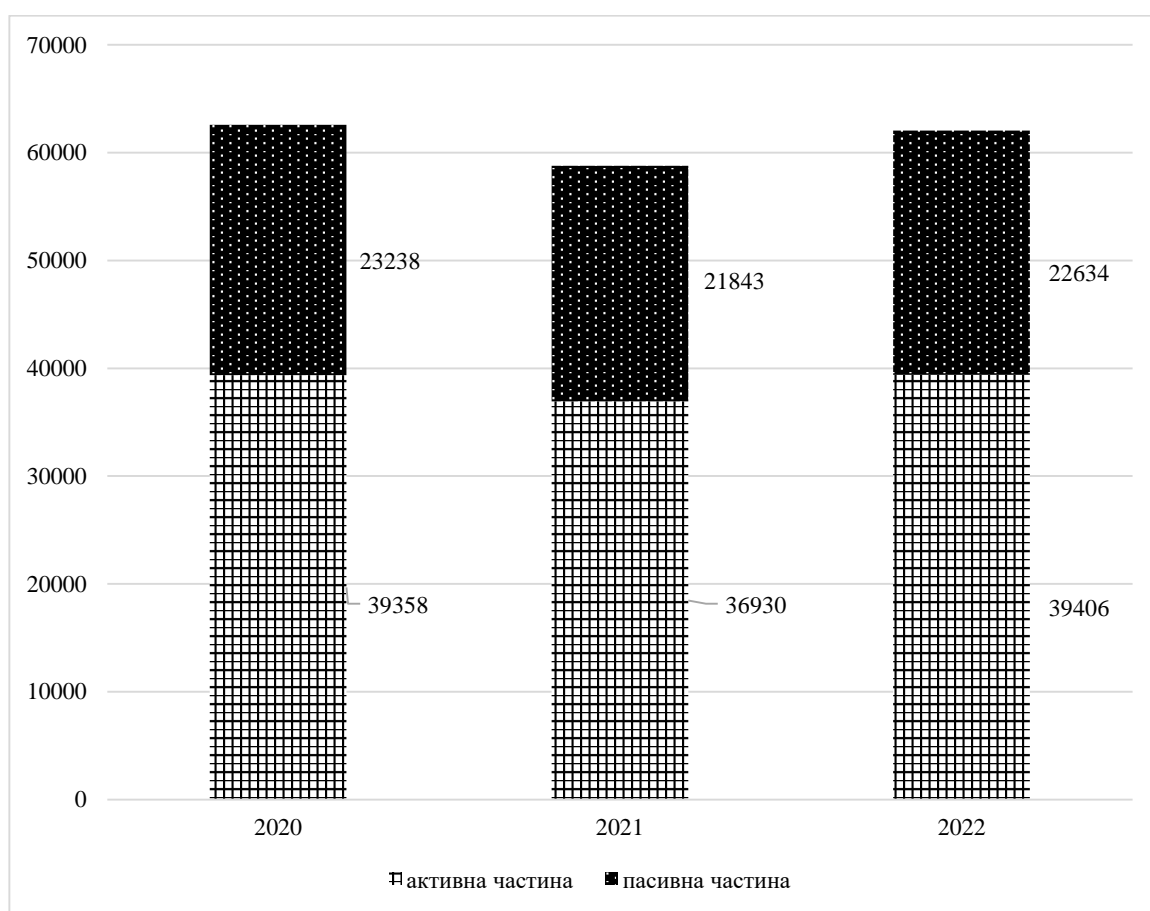

Рисунок 3.6 – Структура активної та пасивної частини основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2020-2022 рік.

Тепер можемо розглянути показники ефективності використання у розрізі активної частини основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.8.

За даними таблиці 3.8 можемо зробити такі результати. Частка активної частини основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за період з 2020-2021р.р. зменшилась на 0,05%, або на 2428 тис. грн., а за період 2021-2022 р. зросла на 0,69%, або на 2476 тис. грн.

Фондовіддача активної частини основних засобів за період 2020-2021 рр. зменшилась з 6,45 грн. до 5,85 грн., а вже у наступному році підвищилась до 11,34 грн. Іншими словами, на кожну гривню вартості активної частини основних засобів, чистий дохід від реалізації продукції за 2021 р. порівняно з 2020 р. зменшився на 0,60 грн., або на 9,21%, тоді як у наступному підвищився на 5,49 грн., або на 93,85%.

Фондоозброєність активної частини основних засобів у 2021 р. порівняно з 2020 р. зменшилась з 123,79 грн. до 119,48 грн., але вже у наступному році цей показник підвищився до 126,59 грн. Іншими словами, на кожного працівника, вартість активної частини основних засобів за період 2020-2021 рр. зменшилась на 4,3 грн., або на 3,47%, тоді як у період 2021-2022 р. зросла на 7,1 грн., або 5,95%.

Що до рентабельності активної частини основних засобів, ситуація схожа з іншими показниками. За перший досліджуваний період даний показник зменшився на 46,19 грн., тобто вказав на нерентабельність активної частини основних засобів на суму 48,6 грн., тоді як у другому періоді підвищився аж на 90,34 грн., тобто активна частина основних засобів стала знов рентабельною на суму 41,75 грн.

Перший інтегральний показник ефективності використання активної частини основних засобів показав такі самі результати. За 2020 р. ефект прибуток, який припадає на кожну гривню витрат, які вкладені в основні засоби склав 0,39 грн., за 2021 р. просліджується збиток на суму 1,69 грн., за 2022 р. показник знову вказав на прибуток на суму 2,18 грн.

Для більш ретельного дослідження ефективності використання основних засобів застосовують також аналіз факторів які впливають на фондовіддачу.

Таблиця 3.8 – Показники ефективності використання активної частини основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

№	Показник	Роки			Абсолютне відхилення 2020-2021 р.		Абсолютне відхилення 2021-2022	
		2020	2021	2022	Σ	%	Σ	%
1	Чистий дохід від реалізації продукції	245726	223027	435078	-22699	-9,24	212051	95,08
2	Частка активної частини у загальній вартості основних засобів	62,88	62,83	63,52	-0,05	-0,08	0,69	1,1
3	Середньорічна вартість активної частини основних засобів	38126	38115,5	38357,5	-10,5	-0,03	242	0,63
4	Середньооблікова чисельність працівників	308	319	303	11	3,57	-16	-5,02
5	Чистий прибуток	917	-18525	16009	-17608	-1920	34534	186,42
6	Фондовіддача активної частини	6,45	5,85	11,34	-0,60	-9,21	5,49	93,85
7	Фондомісткість активної частини	0,16	0,17	0,09	0,01	10,15	-0,08	-48,41
8	Фондоозброєність активної частини	123,79	119,48	126,59	-4,3	-3,47	7,1	5,95
9	Рентабельність активної частини основних засобів	2,41	-48,6	41,74	-46,19	-2120,7	90,34	-185,87
10	Перший інтегральний показник	0,39	-1,69	2,18	-1,3	-328,3	0,49	29,02

Цей аналіз базується на таких напрямках:

- дослідження впливу факторів на зміну фондівдачі;
- дослідження впливу фондівдачі на обсяг виробництва продукції.

Дослідимо вплив факторів на зміну фондівдачі ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» методом ланцюгових підстановок у таблиці 3.9.

Таблиця 3.9 – Вплив факторів на зміну фондівдачі ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2020-2022 р. р.

Частка активної частини ОЗ	Зміна питомої ваги активної частини ОЗ	Фондовіддача активної частини ОЗ	Зміна фондівдачі активної частини ОЗ	Фондовіддача	Причини відхилення	Результат
62,88	-	6,45	-	4,05		
62,83	-0,05	5,85	-0,6	3,68	Зміна питомої ваги активної частини ОЗ	-0,37
63,52	0,69	11,34	5,49	7,2		3,52

За даними таблиці 3.9 можемо зробити висновок, що зниження рівня фондівдачі основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2021 р. на 0,37 грн. відбулось через зменшення питомої ваги активної частини основних засобів на 0,05%, та зменшенню фондівдачі активної частини основних засобів на 0,6 грн.. Однак вже у наступному році частка активної частини основних засобів підвищилась на 0,69% та склала 63,52%, а фондівдача активної частини основних засобів підвищилась на 5,49 грн. та склала 11,34 грн., це спричинило зріст фондівдачі усіх основних засобів на 3,52 грн., та склала 7,2 грн.

Наступним кроком нашого аналізу є дослідження впливу фондівдачі основних засобів на обсяг продукції. Слід розуміти що окрім фондівдачі на цей показник впливає також збільшення обладнання та основних фондів у цілому.

Розрахуємо вплив наведених факторів на обсяг продукції ТДВ

«ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» методом абсолютних різниць. Вплив змін від вартості основних засобів на обсяг реалізації продукції розраховується за формулою 3.11:

$$\text{ОВПс} = (\text{ОЗс1} - \text{ОЗс0})\text{Фв0} \quad (3.11)$$

де ОВПс – зміна обсягу реалізації продукції зміни від зміни вартості основних засобів;

ОЗс1 – середньорічна вартість основних засобів звітного року;

ОЗс0 – середньорічна вартість основних засобів базового року;

Фв0 – фондівдача базового року.

Аналогічно вплив змін від фондівдачі на обсяг реалізації продукції буде обраховуватись за формулою 3.12:

$$\text{ОВПф} = (\text{Фв1} - \text{Фв0})\text{ОЗс1} \quad (3.12)$$

де ОВПф – зміна обсягу реалізації продукції зміни від зміни фондівдачі основних засобів;

Фв1 – фондівдача звітного року.

Дослідимо вплив факторів на обсяг продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.10.

За результатами проведеного аналізу впливу факторів на обсяг виробництва продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», можемо зробити висновок, що зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 22699 тис. грн. у 2021 р. в основному зумовлене зменшенням фондівдачі основних засобів на 0,37 грн., що зменшило отриманий дохід від реалізації продукції на суму на 22569,4 тис. грн., тим часом зміна вартості основних засобів на 32 тис. грн. привела до збільшення доходу від реалізації на 129,6 тис. грн.

У 2022 р. підвищення чистого доходу від реалізації продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» на 212051 тис. грн. в основному зумовлене підвищенням фондівддачі на 3,52 грн., що дозволило підприємству збільшити дохід від реалізації продукції на 213074,04 тис. грн., тоді як зменшення середньорічної суми основних засобів на 278 тис. грн. зумовило зменшення чистого доходу від реалізації продукції на 1023,04 тис. грн.

Таблиця 3.10 – Вплив факторів на обсяг виробництва продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2020-2022 рр.

Показники	2020	2021	Відхилення 2021-2020	2021	2022	Відхилення 2021-2022
Середньорічна вартість основних засобів	60632,5	60664,5	32	60664,5	60386,5	-278
Фондовіддача	4,05	3,68	-0,37	3,68	7,02	3,52
Чистий дохід від реалізації продукції	245726	223027	-22699	223027	435078	212051
Вплив від змін:						
Вартості основних засобів	-	-	129,6	-	-	-1023,04
Фондовіддачі	-	-	-22569,4	-	-	213074,04

За схожою схемою можемо дослідити вплив активної частини основних засобів на обсяг продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.11.

Збільшення питомої ваги активної частини основних засобів на 0,69% також позитивно вплинуло на підвищення обсягу виробництва на суму 4854,38 тис. грн.

Збільшення фондівддачі активної частини основних засобів на 5,49 грн. призвело до найбільшого ефекту у підвищенні обсягу виробництва продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» на суму 183663,87 тис. грн.

Таблиця 3.11 – Вплив активної частини основних засобів на обсяг виробництва продукції ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2021-2022 рр.

№	Показник	2021	2022	Відхилення			
				Усього	За рахунок		
					Вартість основних засобів на кінець	Питома вага активної частини ОЗ	Фондовіддача активної частини ОЗ
1	Чистий дохід від реалізації продукції тис. грн.	223027	435078	212051	23532,75	4854,38	183663,87
2	Вартість основних засобів на кінець року, тис. грн.	58773	62040	3267	23532,75		
3	Питома вага активної частини основних засобів, %	62,83	63,52	0,69		4854,38	
4	Фондовіддача активної частини основних засобів, грн.	5,85	11,34	5,49			183663,87

3.3 Шляхи підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві

Ефективне використання основних засобів є критичним елементом успішності не тільки підприємства, а і усієї країни. Оптимізація роботи з основними засобами може значно збільшити продуктивність та знизити витрати. Однак оптимізація неможлива без чіткого пошуку шляхів підвищення ефективності використання основних засобів.

Неефективне використання основних засобів на підприємстві може

викликати ряд серйозних проблем, які впливають на всі аспекти діяльності підприємства. Ці проблеми включають:

а) збільшення витрат:

1) неефективне використання основних засобів може призводити до збільшення витрат на експлуатацію та обслуговування;

2) витрати на паливо, енергію, матеріали та робочу силу можуть бути вищими через неправильне використання та технічні невдачі обладнання;

б) зниження продуктивності:

1) неправильна експлуатація або відсутність технічного обслуговування може призводити до зниження продуктивності обладнання та виробничих ліній;

2) простої та перебої в роботі основних засобів можуть призводити до невиконання графіків виробництва.

в) втрати часу та можливостей:

1) неплановані перерви в роботі обладнання можуть викликати втрати часу, що має прямий вплив на виробничу ефективність;

2) простої та невдачі можуть призводити до втрат можливостей виробництва та втрат замовлень.

г) зменшення якості продукції:

1) неефективне використання обладнання може призводити до виробництва продукції низької якості;

2) технічні невдачі можуть впливати на точність та стабільність виробничих процесів.

г) погіршення конкурентоспроможності:

1) підприємства, які не ефективно використовують основні засоби, ризикують втратити конкурентоспроможність на ринку;

2) конкуренти, які вкладають в ефективність та технічну модернізацію, можуть мати перевагу у вартості та якості продукції.

д) підвищення ризику аварій:

- 1) відсутність регулярного технічного обслуговування може призводити до технічних поломок та аварійного стану обладнання;
- 2) це може створити небезпеку для безпеки персоналу та призвести до невідкладних витрат на відновлення функціональності.

е) екологічні проблеми:

- 1) неефективне використання основних засобів може призводити до надмірного споживання енергії та ресурсів, що впливає на навколишнє середовище;
- 2) порушення екологічних стандартів може вести до проблем з ліцензуванням та репутаційними втратами.

Загальною тенденцією є те, що неефективне використання основних засобів може визначати критичний фактор для сталості та успіху підприємства. Оптимізація цього процесу стає ключовим завданням для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності.

Результати аналізу стану основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» показали велику частку зношеності основних засобів. Однак слід відзначити що аналіз коефіцієнту зносу не завжди показує точну картину стану основних засобів на підприємстві. Взагалі, слід відзначити, що знос на підприємствах буває двох видів фізичний та моральний.

Фізичний знос – це знос, пов'язаний з фізичним зношенням або зношуванням матеріалів через експлуатацію. Наприклад, машини, обладнання, автомобілі піддаються фізичному зносу через постійну роботу, тертя, корозію та інші фізичні процеси, що зменшують їхню корисну вартість.

Моральний знос – це знос, який виникає внаслідок застаріння або втрати економічної корисності основних засобів. Це може бути пов'язане зі зміною технологій, моди, змінами в попиті на продукцію чи послуги, які ці основні засоби надають.

Ці два види зносу можуть взаємодіяти і впливати один на одного. Наприклад, фізичний знос може призвести до морального зносу, коли обладнання чи технологія стають застарілими або менш ефективними

порівняно з новітніми моделями. Коефіцієнт зносу у такому випадку не може дати об'єктивну оцінку стану основних засобів на підприємстві.

Об'єктивну оцінку у такому випадку можуть дати:

- історичні дані про утримання і обслуговування (інвентарні картки, відомості про рух основних засобів, контракти та гарантійні документи тощо);
- технічний стан та показники ефективності (дані про фізичний стан основних засобів, дані про час використання об'єкту, відомості про виробничі зупинки, показники виробничої ефективності та інші технічні показники);
- інженерно-технічні характеристики (детальні дані про технічні параметри основних засобів, включаючи специфікації, вік, потужність, ресурсні можливості, характеристики робочих процесів та інше);
- історія експлуатації (інформація про історію використання, журнали обслуговування та ремонту тощо);
- інформація про аналоги на ринку (порівняння інженерно-технічних показників досліджуваного об'єкту з більш продуктивними аналогами на ринку).

Отже об'єктивну оцінку зносу як фізичного так і морального основних засобів на виробничому підприємстві може дати тільки повний технічний аналіз об'єкту та його порівняння з аналогами на ринку.

Іншим питанням на яке потрібно звернути увагу ефективність використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Узагальнюючим показником ефективності використання основних засобів є саме фондівдача. Розглянемо динаміку фондівдачі основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», а також її активної частини на рисунку 3.7.

За інформацією на рисунку 3.7 можемо зазначити що одним з фактором підвищення ефективності використання основних засобів є саме підвищення фондівдачі. Проведений аналіз також допоміг зазначити обернену залежність фондівдачі основних засобів від фондівдачі її активної частини. Тобто щоб досягти підвищення одного показника, потрібно

підвищити інший. Це досягається підвищенням активної частки основних засобів у структурі усіх основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

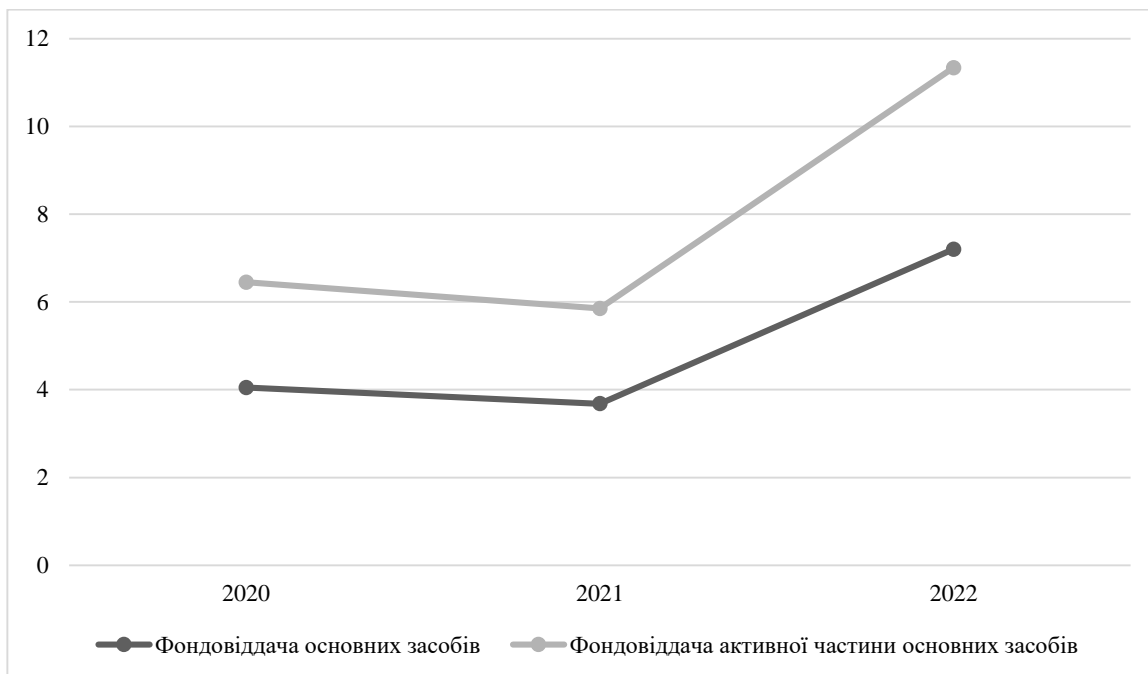

Рисунок 3.7 – Динаміка фондівіддачі основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Дослідимо більш детально вплив активної частини основних засобів на фінансовий результат підприємства за 2021 рік у таблиці 3.12.

Проведений аналіз таблиці 3.13 показав що зменшення вартості активної частини основних засобів на 2428 тис. грн. призвело до збитку на суму 8954,25 тис. грн.. Аналогічно зменшення питомої ваги основних засобів на 0,05% призвело до збитку у 108,02 тис. грн.. Зменшення фондівіддачі активної частини основних засобів на 0,6 грн. призвело до збитку у 8545,7 тис. грн.

Проведений аналіз довів, що неефективне використання активної частини основних засобів зумовлює погіршення усіх фінансових показників виробничого підприємства, а отже головним завданням є саме підвищення ефективності використання активної частини основних засобів.

Таблиця 3.12 – Вплив активної частини основних засобів на фінансовий результат ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» 2020-2021 рр.

№	Показник	2020	2021	Відхилення			
				Усього	За рахунок		
					Вартість активної частини основних засобів на кінець	Питома вага активної частини ОЗ	Фондовіддача активної частини ОЗ
1	Чистий прибуток (збиток)	917	-18525	-17608	-8954,25	-108,02	-8545,73
2	Вартість активної частини основних засобів на кінець року, тис. грн.	39358	36930	-2428	-8954,25		
3	Питома вага активної частини основних засобів, %	62,88	62,83	-0,05		-108,02	
4	Фондовіддача активної частини основних засобів, грн.	6,45	5,85	-0,6			-8545,73

Нами визначено що підвищення ефективності використання активної частини основних засобів є дослідження екстенсивного та інтенсивного використання виробничого обладнання. Ці показники вимірюють за допомогою коефіцієнтів.

Коефіцієнт екстенсивного використання обладнання вказує на те, наскільки інтенсивно обладнання використовується протягом певного періоду часу порівняно з можливим максимальним часом роботи обладнання при оптимальних умовах. Розраховується він за формулою 3.13:

$$K_e = \frac{\Phi_{чр}}{З_{чр}} \quad (3.13)$$

де K_e – коефіцієнт екстенсивного використання;

$F_{чр}$ – фактичний час роботи обладнання;

$M_{чр}$ – запланований час роботи обладнання.

Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання відображає ступінь його використання в порівнянні з його потенційними можливостями. Обчислюється він за формулою 3.14:

$$K_i = \frac{F_{вп}}{З_{вп}} \quad (3.14)$$

де K_i – коефіцієнт інтенсивного використання;

$F_{вп}$ – фактичний випуск продукції;

$З_{вп}$ – запланований випуск продукції.

Показником який враховує як екстенсивний, так і інтенсивний аспекти використання обладнання в процесі виробництва є коефіцієнт інтегрального використання обладнання. Він оцінює загальну ефективність використання обладнання, враховуючи як тривалість його роботи, так і ступінь використання його потенційних можливостей. Цей показник розраховується множенням вищезазначених коефіцієнтів.

Розрахуємо ці показники ефективності активної частини основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у таблиці 3.13.

Аналіз таблиці 3.13, допоміг нам сформулювати такі висновки.

Коефіцієнт екстенсивного використання обладнання склав 0,73, тобто запланований фонд часу машин та устаткування використаний лише 73%.

Щодо коефіцієнту інтенсивного використання, то тут ситуація дещо краща, продуктивність виробничого обладнання склала 84%. Коефіцієнт інтегрального використання основних засобів склав 64%.

За проведеним аналізом можемо визначити, що ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» потрібно також підвищувати ефективність використання

виробничих основних засобів, як у розрізі інтенсивного напрямку, так і особливо у розрізі екстенсивного.

Таблиця 3.13 – Коефіцієнти екстенсивного та інтенсивного використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за 2022 р.

Показник	Данні
Фактичний час роботи обладнання, год.	8
Запланований час роботи обладнання, год.	11
Фактичний випуск продукції, т./д.	50,77
Запланований випуск продукції, т./д.	60,6
Коефіцієнт екстенсивного використання обладнання	0,73
Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання	0,84
Коефіцієнт інтегрального використання обладнання	0,61

Систематизація основних шляхів підвищення ефективності використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» наведена на рисунку 3.8.

Що до підвищення інтенсивного використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» можемо визначити такі шляхи:

- оптимізація робочих процесів та розподіл роботи так, щоб збільшити навантаження обладнання, але не перевищити його можливості;
- заміна застарілого обладнання більш продуктивним, яке може працювати швидше, ефективніше або з меншими затратами;
- розробка оптимальної стратегії ефективного управління запасами та сировиною, що може забезпечити безперервну роботу обладнання.

Підвищення екстенсивного використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» може бути досягнуто за допомогою кількох шляхів:

- організація ефективного графіка технічного обслуговування та ремонту може зменшити час простою обладнання;

- застосування програми профілактичного утримання, яке передбачає попередній ремонт або заміну частин обладнання до появи серйозних поломок;
- використання методів оптимізації процесів для зменшення часу на налаштування та переналаштування обладнання;
- ретельне планування виробництва для максимізації використання основних засобів у періоди пікового навантаження;
- навчання персоналу оптимальному використанню обладнання, униканню непланових зупинок та виявленню потенційних проблем.

Рисунок 3.8 – Систематизація основних шляхів підвищення ефективності використання основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Досліджено частку основних засобів у структурі активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за період 2020-2022 рр. Проведений аналіз показав зменшення питомої ваги основних засобів у структурі активів на 15,67%, на 2022 р. частка склала 31,77%. Загальна вартість основних засобів зменшилась за період 2020-2021 р. на 3863 тис. грн. та склала 58733 тис. грн., однак вже у наступному періоді зросла на 3307 тис. грн., та склала 62040 тис. грн.

Встановлено структуру основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» яка включає такі групи: будинки, споруди та передавальні пристрої (код рядка 120), машини та обладнання (код рядка 130), транспортні засоби (код рядка 140), інструменти, прилади, інвентар (меблі) (код рядка 150), інші основні засоби (код рядка 180), інші необоротні матеріальні активи (код рядка 250). Найбільшою часткою у складі основних засобів підприємства за досліджуваній період є машини та обладнання, які у 2022 році склали 62,35%.

Аналіз стану основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» показав катастрофічний рівень зносу, який на 2022 р. склав 86,14%, проте аналіз руху основних засобів показав позитивну динаміку, коефіцієнт оновлення основних засобів за період 2020-2022 рр. збільшився на 5,28% та склав 11,12%, коефіцієнт вибуття основних засобів навпаки зменшився на 6,33% та склав 1,1%, коефіцієнт приросту основних засобів збільшився на 9,17%, та склав 10,63%.

Проведений аналіз ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» встановив, що за період 2020-2021 рр. майже всі показники ефективності зменшились, разом із появою чистого збитку підприємства на суму 18525 тис. грн. У цілому підприємство за цей період стало збитковим, через це основні засоби стали нерентабельними. Однак у наступному році кожен з показників показав позитивну динаміку, фондвіддача склала 7,2 грн., фондомісткість 0,14 грн., фондоозброєність 199,3 грн., Рівень ефективності використання основних засобів при здійсненні трудової діяльності склав 99,3 %, перший інтегральний показник склав 1,38

грн. Основні засоби знову стали рентабельними, а підприємство знову стало прибутковим.

Визначено основні напрями підвищення ефективності використання основних засобів, що включають інтенсивний (оптимізація робочих процесів та розподіл роботи так, щоб збільшити навантаження обладнання, але не перевищити його можливості, заміна застарілого обладнання більш продуктивним, яке може працювати швидше, ефективніше або з меншими затратами, розробка оптимальної стратегії ефективного управління запасами та сировиною, що може забезпечити безперервну роботу обладнання) та екстенсивний шлях розвитку (організація ефективного графіка технічного обслуговування та ремонту може зменшити час простою обладнання, застосування програми профілактичного утримання, яке передбачає попередній ремонт або заміну частин обладнання до появи серйозних поломок, використання методів оптимізації процесів для зменшення часу на налаштування та переналаштування обладнання, ретельне планування виробництва для максимізації використання основних засобів у періоди пікового навантаження, навчання персоналу оптимальному використанню обладнання, униканню непланових зупинок та виявленню потенційних проблем).

ВИСНОВКИ

Основні засоби є невід'ємною складовою успішної діяльності будь-якого виробничого підприємства. Важливість основних засобів є беззаперечною, оскільки вони є основним елементом інфраструктури, необхідної для здійснення ефективної виробничої діяльності.

Якісна система обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами має у повній мірі забезпечувати прозорість та достовірність інформації та її аналітичне дослідження, оскільки від цього принципово залежить ефективність виробничого процесу, що для кожного виробничого підприємства визначає прибутковість діяльності, конкурентоспроможність, здатність до розвитку та інновацій. Дієве управління та своєчасне оновлення основних засобів є запорукою розвитку підприємства та його успіху на ринку.

Отже, питання якісного обліково-аналітичного забезпечення управління основними засобами є актуальними та важливими для кожного підприємства, у тому числі і для ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5», яке було обрано інформаційною базою дослідження.

В ході проведеного дослідження в теоретичній площині була розглянута проблематика ідентифікації економічної категорії «основні засоби» як у науковій літературі, так і відповідно до нормативних документів, що регламентують питання обліку та оподаткування діяльності підприємства. За результатами проведеного дослідження виконана систематизація ідентифікаційних відмінностей, які відрізняють основні засоби від інших активів, а саме:

- матеріальність (відмінність від нематеріальних активів);
- участь у виробництві або поставці продукції (відмінність від фінансових активів, що належать до необоротних);
- багаторазовість використання (відмінність від оборотних активів);

- строк використання більше одного року або одного операційного циклу (відмінність від малоцінних швидкозношуваних предметів);
- вартість, що перевищує певну вартісну межу, визначену обліковою політикою, за одиницю або комплект (відмінність від малоцінних необоротних активів).

За результатами проведеного дослідження з метою вдосконалення методичного забезпечення організації комплексного аналізу основних засобів були визначені основні етапи такого аналітичного дослідження за системного підходу, які включають збір та підготовку облікової, статистичної та звітної інформації для аналітичних процедур, визначення місця (частки) основних засобів у структурі активів підприємства, аналітичну оцінку наявності, структури, забезпеченості, стану та руху основних засобів, аналіз ефективності використання основних засобів та впливу фактору основних засобів на результати діяльності підприємства, виявлення та обґрунтування резервів підвищення ефективності використання основних засобів, а також резервів підвищення ефективності роботи підприємства за рахунок факторів, пов'язаних із основними засобами, та розробку заходів, спрямованих на мобілізацію виявлених резервів, формування оптимального складу та структури основних засобів і забезпечення ефективного їх використання.

В ході проведеного дослідження була розроблена організаційно-економічна характеристика ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Облік на підприємстві здійснюється бухгалтерією, до штату якої належать головний бухгалтер, фінансовий бухгалтер, бухгалтер з обліку готової продукції, бухгалтер з обліку матеріальних цінностей, бухгалтер з обліку праці та заробітної плати. Відображення в обліку наявності та руху основних засобів належить до посадових обов'язків бухгалтера з обліку матеріальних цінностей.

Аналіз основних показників діяльності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» дозволяє сформулювати висновок про те, що у 2021 році спостерігалось зниження майже всіх основних економічних показників

діяльності підприємства відповідно до попереднього року, так чистий дохід від реалізації продукції зменшився на 22699 тис. грн., а фінансовим результатом діяльності підприємства виявився збиток у суму 18525 тис. грн. Однак, вже у 2022 році ситуація змінилась, адже в порівнянні з попереднім роком чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 212051 тис. грн., а фінансовим результатом діяльності підприємства за 2022 рік є чистий прибуток у сумі 16009 тис. грн.

Дослідження документального оформлення та процесу відображення в обліку наявності та руху основних засобів на ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» дозволяє сформулювати висновок про достовірність та оперативність даних обліку та внутрішнього контролю за відображенням наявності та руху основних засобів підприємства.

В той же час проведене дослідження дозволило визначити деякі шляхи вдосконалення облікового забезпечення управління основними засобами в ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

Так, на підприємстві відсутній чітко визначений графік документообігу, в той час як зазначений інструмент організації первинного обліку спрощує організацію робочих процесів, забезпечуючи ефективність, точність та вчасність руху документів на підприємстві. Застосування графіку документообігу на підприємстві здатне призвести до таких суттєвих переваг як оптимізація витрат часу, контроль за управлінням процесами, забезпечення точності та відповідності, підвищення ефективності процесу обліку, забезпечення якісної підготовки до змін у виробничих процесах.

Відповідно пропонується розроблений графік документообігу для ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» в частині наявності та руху основних засобів з урахуванням організаційної структури та облікової практики підприємства (Додаток Ж). Зазначений графік включає у себе такі елементи:

- назва та тип документу;
- роль документу;

- строк складання та подання документу;
- відповідальні особи за складання, рух та збереження документу.

Іншим можливим напрямком підвищення якісного рівня обліку основних засобів в ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» є вдосконалення форм первинного обліку, оскільки на підприємстві досі застосовуються форми типових документів, що було запроваджені ще у 1995 році. Відповідно окремі реквізити є застарілими або просто неактуальними, зважаючи на чинні норми НП(с)БО 7. Відповідно з метою підвищення якісного рівня інформаційного забезпечення руху основних засобів запропонована до використання вдосконалена форма «Акту приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів» (Додаток И). У вдосконаленому первинному документі замінені деякі застарілі реквізити на актуальні сьогодні, а саме:

- графа 7 «балансова вартість основних засобів» замінена на «справедливу вартість»;
- графи 12, 13 «норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення та на капітальний ремонт» замінені на «строк корисного використання та метод нарахування амортизації»;
- графа 14 «поправочний коефіцієнт» замінена на «ліквідаційну вартість».

Заміна застарілих та зайвих сьогодні реквізитів зазначеного первинного документу щодо руху основних засобів на реквізити, які відповідають сучасній практиці ведення бухгалтерського обліку, дозволить підвищити якісний рівень первинного інформаційного забезпечення руху основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5».

За результатами аналізу стану, руху та наявності основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» сформовані такі висновки.

Питома вага основних засобів у вартості активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» за період 2020-2022 рр. зменшилась на 15,67 % та склала у 2022 році 31,77 %, що відбулося на користь збільшення питомої ваги

оборотних активів на 16,13 % через збільшення їх загальної вартості на 63324 тис. грн. Проте, варто пам'ятати, що саме основні засоби мають перетворювати виробничі оборотні активи підприємства, такі як сировина та матеріали, на готову продукцію в наслідок чого формується додану вартість, яка є джерелом формування прибутку підприємства. Нехтування оновленням основних засобів може призвести для виробничого підприємства не лише до втрати прибутковості, а й втрати можливості функціонувати як такої.

Загальна вартість основних засобів зменшилась за період 2020-2021 р. на 3863 тис. грн. та склала 58733 тис. грн., однак вже у наступному 2022 році зросла в порівнянні з попереднім роком на 3307 тис. грн. та склала відповідно 62040 тис. грн.

Дослідження структури основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» показало, що найбільшою питомою вагою у структурі основних засобів підприємства за розглянутий період відрізняються машини та обладнання, які у 2022 році склали 62,35 %.

Аналіз стану основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» виявив катастрофічний рівень зносу, який на 2022 р. склав 86,14 %, проте аналіз руху основних засобів показав позитивну динаміку, коефіцієнт оновлення основних засобів у 2022 році в порівнянні з 2020 роком збільшився на 5,28 % та склав 11,12 %, коефіцієнт вибуття основних засобів навпаки зменшився на 6,33 % та склав 1,1 %, коефіцієнт приросту основних засобів збільшився на 9,17 %, та склав 10,63 %.

В ході проведеного аналізу ефективності використання основних засобів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» було встановлено, що у 2021 році показники ефективності погіршуються одночасно із збитковою роботою підприємства в цьому році. Однак у наступному 2022 році ситуація покращується – підприємство відновило прибутковість роботи, а використання основних засобів набуло рентабельності. Показники, що характеризують забезпеченість основними засобами та ефективність їх використання, у 2022 році мають позитивну динаміку як у порівнянні з

2021 роком, так і порівняння з 2020 роком. Фондовіддача склала у 2022 році 7,2 грн./грн., фондомісткість відповідно – 0,14 грн./грн., фондоозброєність праці досягла рівня 199,3 тис. грн./особа.

Проведений аналіз впливу активної частини основних засобів на фінансовий результат ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5» у 2021 році виявив як негативний вплив зменшення вартості активної частини основних засобів, так і негативний вплив зменшення фондovіддачі активної частини основних засобів. У 2022 році ситуація частко покращується, але в цілому варто визнати, що саме неефективне використання активної частини основних засобів зумовлює погіршення усіх фінансових показників виробничого підприємства, а отже головним завданням є саме підвищення ефективності використання активної частини основних засобів.

Відповідно в ході проведеного дослідження систематизовано основні напрями підвищення ефективності використання активної частини основних засобів, що є актуальними для ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5». Зазначені напрями включають інтенсивний (оптимізація робочих процесів та розподіл роботи так, щоб збільшити навантаження обладнання, але не перевищити його можливості, заміна застарілого обладнання більш продуктивним, яке може працювати швидше, ефективніше або з меншими затратами, розробка оптимальної стратегії ефективного управління запасами та сировиною, що може забезпечити безперервну роботу обладнання) та екстенсивний шлях розвитку (організація ефективного графіка технічного обслуговування та ремонту, що може зменшити час простою обладнання, застосування програми профілактичного обслуговування, яке передбачає попередній ремонт або заміну частин обладнання до появи серйозних поломок, використання методів оптимізації процесів для зменшення часу на наладку та переналадку обладнання, ретельне планування виробництва для максимізації використання основних засобів у періоди пікового навантаження, навчання персоналу оптимальному використанню обладнання, униканню непланових зупинок та виявленню потенційних проблем).

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів, 2012. 47 с.
2. Бабяк Н.Д. Амортизаційна політика підприємства на сучасному етапі реформування економіки України. *Теорія і практика перебудови економіки*. 2009. № 10. С. 61–64.
3. Бойко В.М., Вашків П.Г. Бізнес: словник-довідник. Київ : Україна, 2008. 565 с.
4. Бондар М.І. Облік і аудит основних засобів (на матеріалах аграрних підприємств Київської області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук. : 08.06.04. Київ, 2001. 23 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський словник. Житомир : ПП «Рута», 2013. 224 с.
6. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2011. № 3. С. 23–31.
7. Джеджула В.В. Єпіфанова І. Ю., Волоська Н.Р. Сутність поняття «основні засоби». *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2016. № 4. С. 127–131.
8. Завадський Й.С., Осовська Т.В., Юшкевич О.О. Економічний словник. Київ : Кондор, 2006. 356 с.
9. Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. Фінансово-економічний словник. Київ : Знання, 2007. 1072 с.
10. Михайлов А.М. Основні засоби: визначення та класифікація. *Вісник СДАУ*. 2011. № 1. С. 156–159.
11. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. *Аграрна економіка*. 2012. № 3–4. С. 181–187.

12. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зменшення податкового тиску на платників податків : Закон України від 17.07.2015 р. № 655-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/655-19#n13> (дата звернення 20.11.2023).

13. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо вдосконалення адміністрування податків, усунення технічних та логічних неузгодженостей у податковому законодавстві : Закон України від 16.01.2020 р. № 466-IX. Дата оновлення: 01.01.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/466-20#n69> (дата звернення 20.11.2023).

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення 20.11.2023).

15. Податковий Кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. Дата оновлення: 03.09.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 20.11.2023).

16. Kieso Donald E., Kimmel Paul D., Weygandt Jerry J. Accounting – Tools for business decision making. Wiley, 2011. 1458 p.

17. Barker R. Short Introduction to Accounting. Cambridge University Press, 2012. 171 p.

18. Гавриловський О.С., Стащенко Ю.В. Поняття «необоротні активи» в обліковій практиці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 19. С. 498–502.

19. Замлинський В.А. Облікове забезпечення використання основних засобів на сільськогосподарських підприємствах : автореф. дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09. Київ, 2010. 24 с.

20. Зінкевич О.В. Облік і аналіз основних засобів в управлінні реальними інвестиціями: автореф. дис. ... канд. екон. наук. : спец. 08.00.09. Рівне, 2015. 23 с.

21. Лесняк В.О. Облік і аудит операцій з використання та утримання

основних засобів машинобудівних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук. : 08.00.09. Київ, 2014. 22 с.

22. Яцунська О.С. Організаційно-методичне забезпечення обліку основних засобів за стадіями життєвого циклу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Одеса, 2016. 23 с.

23. Кацевич В.К. Основні засоби: характеристика та класифікація. *Економічні науки*. 2011. №8. С. 230–236.

24. Домбровська Н. Р. Економічна сутність основних засобів та їх класифікація. *Економічні науки*. 2012. №9. С. 340–349.

25. Радзивиллюк Ю. В. Особливості класифікації основних засобів на промислових підприємствах. *Економічні науки*. 2010. № 7. С. 64–68.

26. Бутинець. Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / За ред. проф. Ф. Ф. Бутиця. – 7-ме вид., доп. і перероблене. Житомир : ПП «Рута», 2006. 832с.

27. Яременко Л. М. Теоретичні підходи до сутності та класифікації основних засобів. *Економічний вісник університету*. 2015. № 27. С. 144–148.

28. Оспіщев В. І. Сучасний підхід до класифікації основних засобів на підприємствах роздрібної торгівлі. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2010. № 1. С. 146–152.

29. Кухта К. О., Орошан Т. А. Класифікація основних засобів як важлива передумова їх обліку та аналізу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. №21–22. С. 106–111.

30. Цивільний кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. №435-IV. Дата оновлення: 05.10.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#n1765> (дата звернення 20.11.2023).

31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.02.2013. №73. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення 20.11.2023).

32. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 10.08.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 20.11.2023).

33. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 9.12.2011. № 1591. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11#Text> (дата звернення 20.11.2023).

34. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 20.11.2023).

35. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України № 2258-VIII. Дата оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 26.10.2023).

36. Про затвердження Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014. №879. Дата оновлення: 29.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення 20.11.2023).

37. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України № 88 від 24.05.1995. Дата оновлення : 09.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text> (дата звернення 20.11.2023).

38. Щодо обов'язковості проведення господарським товариством переоцінки основних засобів на вимогу одного із засновників: Лист Міністерства фінансів України № 053-2940 від 20.03.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2940201-03#Text> (дата звернення 20.11.2023).

39. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999. №246. Дата

оновлення: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text> (дата звернення 20.11.2023).

40. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999. №318. Дата оновлення: 03.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 20.11.2023).

41. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. № 433. Дата оновлення: 13.12.2013 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#n49> (дата звернення 20.11.2023).

42. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» : Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000. №181. Дата оновлення: 07.02.2023 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00#Text> (дата звернення 20.11.2023).

43. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999. №290. Дата оновлення: 03.11.2020 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення 20.11.2023).

44. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999. №163. Дата оновлення: 17.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text> (дата звернення 20.11.2023).

45. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : Наказ Міністерства фінансів України від 17.02.2023. №193. Дата оновлення: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0515-00#Text> (дата звернення 20.11.2023).

46. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Спрощена фінансова звітність» : Наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000. №39. Дата оновлення: 17.02.2023 URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00#Text> (дата звернення 20.11.2023).
47. Мельник Н. Характеристика сучасного рівня впровадження МСФЗ в світі. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2014. № 3. С. 25-30.
48. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби»: Затверджений Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку 01.01.2012. Дата оновлення 29.03.2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_014#Text (дата звернення 20.11.2023).
49. Серединська В.М., Загородна О.М., Федорович Р.В. Економічний аналіз : навч. посіб. Тернопіль : Видавництво Астон, 2010. С. 624.
50. Череп А.В. Економічний аналіз : навч. посіб. Київ : Кондор, 2005. 160 с.
51. Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г. Економічний аналіз: підручник / За заг. ред. проф. А.Г. Загороднього. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Знання. 2008. 487 с.
52. Покиньючерда В.В. Обліково-аналітичне забезпечення управління основними засобами підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 17. С. 5-11.
53. Скорнякова Ю. Б., Островський М. Ю. Організаційний аспект аналізу основних засобів підприємства. *Economy promising ways of information technology development* : матеріали ІХ міжнар. наук.-практ. конф., м. Більбао 13-15 листопада 2023 р. Більбао, 2023. С. 70-73.
54. Гнатенко Є., Мікрюкова Л. Удосконалення методики аналізу ефективності використання основних засобів підприємства. *Науковий вісник МНУ імені О.В. Сухомлинського. Економічні науки*. 2017. № 1 (8). С. 11-15.
55. Зінченко О.В., Зайцев А.Є. Організаційно-методичні питання аналізу основних засобів на підприємстві. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 6 (17). С. 656-662.
56. Дробязко С.І., Конопля М.О. Організація і методика обліку основних засобів підприємства та аналіз ефективності їх використання. *Вісник Університету Україна. Економіка, менеджмент, маркетинг*. 2019. № 3 (24),

C. 94-102.

57. Селіванова Н. М., Ткаченко Ю. В., Попко Я. О. Особливості методики проведення аналізу основних засобів підприємства. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті*: матеріали VII міжнарод. наук.-практ. інтернет-конф., м. Одеса, 5-9 грудня 2016 р. Одеса 2016. С. 98-102.

58. Кірсанова В.В., Мельниченко О.М. Оцінка стану основних засобів як об'єкту реальних інвестицій. Восьма Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція «Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України» С. 149-151

59. Про державний бюджет України на 2022 рік: Закон України № 1928-IX від 02.12.2021 р. Дата оновлення : 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text> (дата звернення 20.11.2023).

60. Bemelmans R. The capacity aspect of inventories and fixed assets. *Lecture notes in economics and mathematical systems*. 2012. v. 267. 165 p.

61. James Reardon, Ron Hasty, Barbara Coe. The effect of information technology on productivity in retailing. *Journal of Retailing*. 1996. № 72 pp. 445-461

62. Концева В.В., Бойко Н.В., Масалітіна В.В. Облік і документування амортизації необоротних активів із використанням інформаційних технологій. *Економіка та суспільство*. 2022. № 35. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1067/1024> (дата звернення 20.11.2023).

63. Скорнякова Ю. Б., Островський М. Ю. Інформаційні технології як інструмент підвищення якісного рівня обліку основних засобів. *Управління соціально-економічним розвитком регіонів і держави* : матеріали XVII міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя. 20-21 квітня 2023 р. Запоріжжя, 2023. С. 126-128.

64. Житний П.Є. Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем : автореф. дис. ... док. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2009. С. 32.

65. Барановська Т.В. Облікова політика підприємств в Україні : теорія і практика : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.04. Київ, 2005. – С. 21.

66. Про затвердження Типових форм первинного обліку: Наказ Міністерства статистики України № 352 від 29.12.1995. Дата оновлення : 22.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352202-95#Text> (дата звернення 20.11.2023).

67. Про визнання такими, що втратили чинність, деяких наказів Міністерства статистики України та Державного комітету статистики України: Наказ Міністерства статистики України № 238 від 17.09.2021. Дата оновлення : 22.10.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0238832-21#Text> (дата звернення 20.11.2023)..

68. Васильєва, Л. М. Сутність облікової політики, її значення і вимоги, які до неї пред'являються. *Ефективна економіка*. 2013. №6 URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2131> (дата звернення 20.11.2023).

69. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України № 635 від 27.06.2013. Дата оновлення : 14.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text> (дата звернення 20.11.2023).

70. Про облікову політику: Лист Міністерства фінансів України № № 31-34000-10-5/27793 від 21.12.2005. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2779201-05#Text> (дата звернення 20.11.2023).

71. Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання: Наказ Міністерства фінансів України № 818 від 13.09.2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1336-16#Text> (дата звернення 20.11.2023).

72. Datar S. M., Foster G., Horngren C.T. Cost accounting: a Managerial

emphasis New Jersey: Prentice Hall, Inc. Upper Saddle River, 2000. 1008 p.

73. Борисюк, І., Ткаченко, І. (2012), Резерви підвищення ефективності використання основних фондів підприємства. *Проблеми підвищення ефективності інфраструктури*. 2 (13), URL: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/PPEI/article/viewFile/435/423> (дата звернення 20.11.2023).

74. Гнатенко Є. П. Алгоритм аналізу основних виробничих засобів на підприємстві. *Економічний аналіз*. 2016. Т. 26, № 1. С. 99-105.

75. Юрчишена Л. В., Волинець С. М. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2011. № 8. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=668> (дата звернення 20.11.2023).

76. Мулик Т.О. Аналіз основних засобів підприємства: методичні та практичні аспекти. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит*. 2020. № 46. С. 113-123.

77. Левицька Н.В. Ефективність використання основних засобів. *Податкове планування*. 2009. №3. С. 45-51.

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Оцінка ділової активності та рентабельності ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.
Вихідна інформація, тис. грн			
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	223 027	245 726	435 078
Середньорічна вартість капіталу	126 594	121 957	153 619
Середньорічна вартість необоротних активів	62 194	63 030	62 691
Середньорічна вартість оборотних активів	64 400	58 927	181 856
Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	6 093	6 794	32 106
Середньорічна вартість готової продукції і товарів	535	720	826
Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	44 000	37 162	47 621
Середньорічна вартість власного капіталу	65 782	56 806	55 358
Показники ділової активності			
Загальний коефіцієнт обертання капіталу	3,39	4,33	7,86
Фондовіддача необоротних активів, грн	3,59	3,90	6,94
Коефіцієнт обертання оборотних активів	3,46	4,17	2,39
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	103,95	86,33	150,47
Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	36,61	36,17	13,55
Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	9,83	9,95	26,57
Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	417,26	341,29	526,73
Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	0,86	1,05	0,68
Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	5,07	6,61	9,14
Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	71,02	54,44	39,40
Коефіцієнт обертання власного капіталу	3,39	4,33	7,86
Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	106,18	83,22	45,81
Показники рентабельності			
Рентабельність підприємства	0,41%	-7,54%	3,68%
Рентабельність активів	0,72%	-3,80%	10,42%
Рентабельність власного капіталу	1,39%	-8,15%	28,92%

ДОДАТОК Б

Таблиця Б.1 – Оцінка фінансової стійкості, ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ТДВ «ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД № 5»

Показник	Нормативне значення	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1. Показники структури капіталу				
Коефіцієнт автономії	0,4 - 0,6	0,50	0,42	0,32
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	0,4 - 0,6	0,23	0,27	0,12
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,7 – 0,9	0,62	0,56	0,38
Коефіцієнт фінансового ризику	0,65 – 1,5	0,45	0,64	0,38
2. Показники стану оборотних активів				
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,1	0,37	0,02	0,15
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,03	-0,29	0,00
Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,27	-1,98	0,00
Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	>0	0,12	-0,03	-2,23
3. Показники стану основного капіталу				
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	>0,3	0,47	0,52	0,32
Коефіцієнт накопичення амортизації	<0,25	0,86	0,87	0,86
Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів		1,06	0,81	2,07
4. Оцінка платоспроможності				
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1 – 0,2	0,005	0,008	0,004
Проміжний коефіцієнт покриття	0,5 – 0,7	1,20	0,90	0,60
Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	>1	1,35	1,02	1,08
Коефіцієнт загальної платоспроможності	0,5 – 0,7	0,50	0,42	0,32
5. Оцінка оборотності оборотних активів				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)		223 027	245 726	435 078
Середньорічна вартість оборотних активів		64 400	58 927	181 856
Коефіцієнт обертання оборотних активів	До збільшення	3,46	4,17	2,39
Коефіцієнт завантаження оборотних активів	До зниження	0,29	0,24	0,42
Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	До зниження	103,95	86,33	150,47

ДОДАТОК В

Акт прийому-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів

ТДВ "Запорізький хлібозавод №5"
 підприємство, організація
 Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 05465672

Типова форма № ОЗ-1
 Затверджена наказом Міністерства України
 від 29 грудня 1995 р. № 352
 Код за УКУД _____

Затверджую
 Генеральний директор
 Кучеряво С.А.
 30.11.2022 р.

Акт
приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів

Номер	Дата складання	Код особи,	Код виду операції
ХК5П0000079	30.11.2022	Лесік Н.В.	Введення в експлуатацію

Здавач	Одержувач	Дебет		Кредит		Первісна (балансова) вартість, Гривня	Шифр		Код	
		рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку		інвентарний	заводський	рахунок та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	норми амортизаційних відрахувань
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Цех, відділ, дільниця, лінія	Основне виробництво ЗХЗ №5	104		1521			3300	3300	91	

Норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення	на капітальний ремонт	Поправочний коефіцієнт	Устаткування		Сума амортизації су) за даними переоцінки на _____ 20__ р. або за документами придбання	Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць, рік)	Номер паспорта
			вид	код				
12	13	14	15	16	17	18	19	20
							30.11.2022	

На підставі наказу, розпорядження ТДВ "Запорізький хлібозавод №5" № 199

від 30.11.22 р.

Проведений огляд Просіювач борошна Imprex FS 500 цех №3300
 найменування об'єкта

що приймається (передається) в експлуатацію від _____

У момент приймання (передачі) об'єкт знаходиться в ТДВ "Запорізький хлібозавод №5"

Основне виробництво ЗХЗ №5
 місцезнаходження об'єкта

Коротка характеристика об'єкта _____

Продовження ДОДАТКУ В

Об'єкт технічним умовам відповідає (не відповідає) відповідає

вказати, що саме не відповідає

Доробка не потрібна (потрібна) не потрібна
вказати, що саме потрібно

Підсумки іспитів об'єкта справний

Висновок комісії: ввести в експлуатацію
Встановити термін корисного використання 60 міс.
Ліквідаційна вартість дорівнює 100

Додаток. Перелік технічної документації паспорт

Голова комісії Головний інженер Шумілов Юрій Олександрович
посада підпис і., по б., прізви

Члени комісії Головний механік Лукаш Олександр Григорович
посада підпис і., по б., прізви

Заступник головного бухгалтера Шевкопляс Наталя Іллівна
посада підпис і., по б., прізви

посада підпис і., по б., прізви

Об'єкт основних засобів прийняв Начальник цеху Лесік Наталія Володимирівна
посада підпис і., по б., прізви

Відмітка бухгалтерії про відкриття картки або переміщення об'єкта 5000358 від 30.11.2022 р.

Головний бухгалтер (бухгалтер) _____ Кравцова І.С.

ДОДАТОК Д

Акт приймання-передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів

ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД №5" **Типова форма № ОЗ-2**
 підприємство, організація
 Затверджена наказом Міністерства України
 від 29 грудня 1995 р. № 352
 Код за УКУД _____

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ _____ 05465672

Затверджую
 Кучерявко С.А.
 " ____ " _____ 20__ р.

Акт

приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів

Номер документа	Дата складання	Код особи, яка відповідає за збереження основних засобів	Код виду операції
ХК5П0000132	30.04.2021	ЦО01781	Ремонт

Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	Номер	
	рахунок, суб-рахунок	код аналітичного обліку	рахунок, суб-рахунок	код аналітичного обліку		інвентарний	заводський
1	2	3	4	5	6	7	8
Основне виробництво ЗХЗ №5	104		235		970,00	3106	3106

На замовлення № _____ **Шкаф предв.расстойки тестовых заготовок лин.2**
 найменування об'єкта

Знаходився в плановому / неплановому ремонті (реконструкції, модернізації)
 з _____ по _____, а саме _____ днів.
 Дата Дата

Передбачені відомістю дефектів роботи по ремонту (реконструкції, модернізації) виконані повністю/не повністю

вказати, що саме не виконано
 По закінченні ремонту (реконструкції, модернізації) об'єкт пройшов випробування та зданий в експлуатацію.

Зміни в характеристиці об'єкта, що визнані реконструкцією, модернізацією _____

Здав _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

Прийняв _____ посада _____ підпис _____ і., по б., прізвище

Довідка

1. Кошторисна вартість фактично виконаного обсягу робіт: грн.
 ремонту _____ 970,00
 реконструкції, модернізації _____

Керівник відділу _____

2. Фактична вартість: грн.
 ремонту _____ 970,00
 реконструкції, модернізації _____

Головний бухгалтер _____

Кравцова І.С.

ДОДАТОК Е

Акт на списання основних засобів

Типова форма № 03-3

ТОВАРИСТВО З ДОДАТКОВОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ
"ЗАПОРІЗЬКИЙ ХЛІБОЗАВОД №5"

підприємство, організація

Затверджена наказом Міністерства України
від 29 грудня 1995 р. № 352
Код за УКУД _____

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 05465672

Затверджую

Кучерявко С.А.

"_____" "_____" 20__ р.

Акт на списання основних засобів

Номер документа	Дата складання	Код виду операції
ХК5П0000021	30.12.2020	Списання

Цех, відділ, дільниця, лінія	Дебет		Кредит		Сума	Сума зносу за даними переоцін- ки на _____ 20__ р. по документах придбання	Номер	
	рахунок, субраху- нок	код аналітич- ного обліку	рахунок, субраху- нок	код аналітич- ного обліку			інвентар- ний	заводський
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Відділ АСУВ ЗХЗ №5	976		104		15,97	2 411,87	2327/1	2327/1

Код рахунка та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	Код норми амортизаційних відрахувань	Норми амортизаційних		Устаткування		Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуа- тацію (місяць, рік)	Дата сплати за основні засоби (місяць, рік)
		на повне відновлення	на капі- тальний ремонт	вид	код			
10	11	12	13	14	15	16	17	18
							31.10.2004	

Комісія, призначена наказом (розпорядженням) від "_____" _____ 20__ р.

№ _____ на підставі _____ зробила огляд

Монитор L1515S

найменування об'єкта

В результаті огляду комісія встановила:

- Надійшов на підприємство 31 жовтня 2004 р.
- Кількість ремонтів _____ на суму _____
- Маса об'єкта за паспортом _____
- Наявність дорогоцінних металів _____
- Технічний стан та причина списання Не підлягає ремонту Код ХК5000001

Висновок комісії Списати

Додаток. Перелік документів, що додаються _____

Голова комісії	Головний інженер _____ посада	_____ підпис	Шумілов Юрій Олександрович і., по б., прізвище
Члени комісії	Головний механік _____ посада	_____ підпис	Лукаш Олександр Григорович і., по б., прізвище
	Заступник головного бухгалтера _____ посада	_____ підпис	Шевкопляс Наталя Іллівна і., по б., прізвище
	_____ посада	_____ підпис	і., по б., прізвище

Продовження ДОДАТКУ Е

Розрахунок результатів списання об'єкта

Витрати на списання			Шло від спи				
Найменування документа	статті витрат	сума	айменовані документа	Цінностей		кількість	сума
				вид	номенклатурний номер		

Результати списання

У картці

ХК-008867

вибуття основних засобів відмічено

30 грудня 2020 р.

ДОДАТОК Ж

Розроблений графік документообігу основних засобів

Тип документа	Назва документа	Роль документа	Строк складання документа	Строк подання документа	Відповідальна особа за складання документа	Відповідальна особа за підписання документа	Відповідальна особа за збереження документа
Типова форма № ОЗ-1	Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів	Фіксує факт переміщення основних засобів між відділами чи підрозділами в межах одного підприємства; прийняття або вибуття основних засобів	При переміщенні об'єкту зі складу до експлуатації; на момент вибуття об'єкту зі складу	На наступний день після складання акту	Комісія призначена наказом генерального директора	Головний бухгалтер	Бухгалтер з тмц
Типова форма № ОЗ-2	Акт приймання передачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів	Фіксує факт завершення робіт з ремонту, реконструкції чи модернізації певних об'єктів і передачу їх у використання	У день закінчення планового або непланового ремонту	У день складання акту	Комісія призначена наказом генерального директора	Керівник або уповноважений представник підрозділу який приймає відремонтований об'єкт та керівник або уповноважений представник технічного відділу	Бухгалтер з тмц
Типова форма № ОЗ-3	Акт на списання основних засобів	Фіксує факт вибуття об'єкту основних засобів у випадку їх часткової або повної ліквідації	У день визначення демонтажу або ліквідації об'єкту основних засобів	У день складання акту	Комісія призначена наказом генерального директора	Голова та члени призначеної головою директором комісії	Затверджена головою директором особа у віданні якої знаходиться ліквідований об'єкт

Продовження ДОДАТКУ Ж

Типова форма № ОЗ-6	Інвентарна картка обліку основних засобів	Фіксус детальну інформацію про облік та рух усіх об'єктів основних засобів, у тому числі однотипних	У той же день відповідно до складання інших актів	Бухгалтерія	Бухгалтер з тмц	Бухгалтер з тмц
Типова форма № ОЗ-7	Опис інвентарних карток з обліку основних засобів	Використовується для реєстрації усіх інвентарних карток об'єктів основних засобів		Бухгалтерія	Бухгалтер з тмц	Бухгалтер з тмц
Типова форма № ОЗ-8	Картка обліку руху основних засобів	Використовується для відображення інформації про дані інвентарних карток за поточний місяць для отримання зведених даних про наявність і рух основних засобів за класифікаційними ознаками основних засобів				
Типова форма № ОЗ-9	Інвентарний список основних засобів	Пооб'єктний облік основних засобів за місцем їх перебування по кожній відповідальній особі				

ДОДАТОК И

Поліпшений Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів

ТДВ «Запорізький хлібозавод №5»

Підприємство, організація

Ідентифікаційний Код ЄДРПОУ: 05465672

АКТ ПРИЙМАННЯ ПЕРЕДАЧІ (ВНУТРІШНЬОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ) ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

№ документа	Дата складання	Код особи яка відповідає за збереження основних засобів	Код виду операції

Здавач	Одержувач	Дебет		Кредит		Первісна (справедлива) вартість, гривня	Шифр		Код	
		Рахунок, субрахунок	Код аналітичного рахунку	Рахунок, субрахунок аналітичного рахунку	Код аналітичного рахунку		Інвентарний	Заводський	Рахунок та об'єкта аналітичного обліку (для віднесення амортизаційних відрахувань)	Код користувача
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

Строк корисного використання	Метод нарахування амортизації	Ліквідаційна вартість	Устаткування		Сума амортизації, зносу за даними переоцінки або за документами придбання	Рік випуску (побудови)	Дата введення в експлуатацію (місяць рік)	Номер паспорта
			Вид	Код				
12	13	14	15	16	17	18	19	20

На підставі наказу, розпорядження _____ від «__» ____ 20__ р.

Проведений огляд _____, що приймається (передається) в експлуатацію від _____

(Найменування об'єкта)

У момент приймання (передачі) об'єкт знаходиться в _____

Місце знаходження об'єкту

Коротка характеристика об'єкта _____

Продовження ДОДАТКУ И

Зворотній бік

Об'єкт технічним вимогам відповідає (не відповідає) _____

(вказати що саме не відповідає)

Доробка не потрібна (потрібна) _____

(вказати що саме потрібно)

Підсумки іспитів об'єкта _____

Висновок комісії: _____

Додаток перелік технічної документації _____

Голова комісії _____

(Посада) (підпис) (і., по б., прізви)

Члени комісії _____

(Посада) (підпис) (і., по б., прізви)

(Посада) (підпис) (і., по б., прізви)

(Посада) (підпис) (і., по б., прізви)

Об'єкт основних засобів прийняв _____

(Посада) (підпис) (і., по б., прізви)

Відмітка бухгалтерії про відкриття картки або переміщення об'єкту _____ від «__» _____ 20__ р.

Головний бухгалтер (бухгалтер) _____

ДОДАТОК К

Баланс (звіт про фінансові результати)

Підприємство Товариство з додатковою відповідальністю "Запорізький хлібозавод №5" (найменування)

Дата (рік, місяць, число) за СДІАКУ 05.10.2022 **ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО** КОДИ 05163672

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за Рік 2022 р.

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	435 078	245 726
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховання	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(307 615)	(195 312)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	127 463	50 414
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	16 356	61 837
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(13 665)	(14 494)
Витрати на збут	2150	(91 145)	(52 496)
Інші операційні витрати	2180	(18 823)	(59 850)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	20 186	-
збиток	2195	(-)	(14 589)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	2	-
Інші доходи	2240	142	385
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(4 021)	(4 256)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(149)	(65)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження ДОДАТКУ К

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	16 160	-
збиток	2295	(-)	(18 525)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(151)	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	16 009	-
збиток	2355	(-)	(18 525)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	16 009	(18 525)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	406 343	171 562
Витрати на оплату праці	2505	34 916	34 731
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 554	7 700
Амортизація	2515	3 555	7 008
Інші операційні витрати	2520	93 855	53 146
Разом	2550	546 223	274 147

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Анатолійови
 ЄП Кравцова
 Ірина
 Сергіївна

Кучерявко Сергій Анатолійович

Кравцова Ірина Сергіївна

ДОДАТОК Л

Розділ 2 приміток до річної фінансової звітності

II. Основні засоби

Групи основних засобів	Код рядка	Залишок на початок року		Надійшло за рік	Переоцінка (дооцінка +, уцінка -)		Вибуло за рік		Враховано амортизації за рік	Врати від зменшення корисності	Інші зміни за рік		Залишок на кінець року		У тому числі				
		первісна (переоцінена) вартість	знос		первісною (переоціненою) вартістю	знос	первісною (переоціненою) вартістю	знос			первісною (переоціненою) вартістю	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос	первісна (переоцінена) вартість	знос			
		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Земельні ділянки	100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвестиційна нерухомість	105	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Капітальні витрати на поліпшення земель	110	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Будівля, споруди та передавальні пристрої	120	83295	61652	772	-	-	-	-	91	-	-	-	-	84067	61743	-	-	-	-
Машини та обладнання	130	351851	316076	58666	-	-	551	469	2879	-	-	-	-	357166	318486	-	-	-	-
Транспортні засоби	140	2481	1326	-	-	-	55	39	413	-	-	-	-	2426	1700	-	-	-	-
Інструменти, прилади, інвентар (мьбл)	150	724	684	-	-	-	2	1	4	-	-	-	-	722	687	-	-	-	-
Тварини	160	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Бататоричні насадження	170	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші основні засоби	180	697	537	-	140	-	-	-	25	-	-	-	-	837	562	-	-	-	-
Бібліотечні фонди	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Малюнки необоротні матеріальні активи	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Тимчасові (нетитульні) споруди	210	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Природні ресурси	220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інвентарна тара	230	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Предмети прокату	240	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші необоротні матеріальні активи	250	2235	2235	119	-	-	39	39	119	-	-	-	-	2315	2315	-	-	-	-
Разом	260	441283	382510	6897	-	-	647	548	3531	-	-	-	-	447533	385493	-	-	-	-

3 рядка 260 графа 14 вартість основних засобів, щодо яких існують передбачені чинним законодавством обмеження права власності вартість оформлених у заставу основних засобів

(261)
(262)
(263)
(264)
(2641)
(265)
(2651)
(266)
(267)
(268)
(269)

залишкова вартість основних засобів, що тимчасово не використовуються (консервація, реконструкція тощо)

первісна (переоцінена) вартість повністю амортизованих основних засобів

основні засоби орендованих єдиних (іспієних) майнових комплексів

залишкова вартість основних засобів, призначених для продажу

залишкова вартість основних засобів, утрачених унаслідок надзвичайних подій

вартість основних засобів, придбаних за рахунок ільшового фінансування

Вартість основних засобів, що взяті в операційну оренду

З рядка 260 графа 15 знос основних засобів, щодо яких існують обмеження права власності

З рядка 105 графа 14 вартість інвестиційної нерухомості, оціненої за справедливою вартістю